

Veiledning i en ny kontekst

En kvalitativ studie som belyser erfaringer fra veiledere med
minoritetsbakgrunn innen ICDP foreldreveiledning

Hege Sørmo

VID vitenskapelige høgskole

VID

Masteroppgave

Master i sykepleie med kommunehelsetjenesteperspektiv

Antall ord: 25 949

1. juni 2021

© Forfatter

År: 2021

Tittel: Veiledning i ny kontekst

Forfatter: Hege Sørmo

Veileder: Professor Ursula Smaaland Goth

Sammendrag

Norsk sammendrag

Siden 1970-tallet har innvandringen til Norge økt. Foreldre som har innvandret fra ikke-vestlige land kan oppleve utfordringer i barneoppdragelsen som følge av nye normer. Foreldre fra afrikanske og asiatiske landområder kan ha et særlig behov for foreldreveiledning. Minoritetsversjonen i International Child Development Programme (ICDP) tar høyde for dette behovet og foreldreveiledningen ledes av en minoritetsspråklig veileder som snakker samme morsmål som foreldrene. ICDPs minoritetsversjon har vært en del av foreldreveiledningstilbudet siden 2006. Det er likevel gjort lite forskning på minoritetsversjonen.

Den overordnede problemstillingen ble dermed: *Hvilke erfaringer har minoritetsspråklige veiledere med afrikansk og asiatisk landbakgrunn med veiledning til minoritetsforeldre i en ICDP-setting?* Forskningsspørsmålene var: *Hvilke muligheter og utfordringer opplever minoritetsspråklig veileder i foreldreveiledningen? Hvilke erfaringer har minoritetsspråklig veileder med dialog i ICDP-gruppe?*

Forskningsspørsmålene ble belyst gjennom en kvalitativ tilnærming. Inkluderte data er basert på åtte semistrukturerte intervjuer med minoritetsspråklige veiledere fra afrikanske og asiatiske landområder som har veiledet ICDP-grupper med minoritetsforeldre fra samme landområder. Intervjuene ble analysert ved systematisk tekstkondensering og ga resultatkategoriene: «Minoritetsspråklig veileders kraft», «Å møte foreldrene» og «Dialoger i gruppen». Funnene ble drøftet opp mot teori om veiledning, empowerment og salutogenese.

Funnene viser at minoritetsspråklig veileders erfaringer rundt migrasjon og «annerledeshet» i nytt samfunn hadde stor betydning i veiledningen og i relasjonsbyggingen.

Minoritetsforeldre opplevdes trygge i gruppen som følge av relasjonsbyggingen, gruppens taushetsplikt og morsmålspraksis og aktivt deltagende i gruppesamtalene etter to til fire møter.

Det viste seg at minoritetsspråklige veiledere hadde et stort personlig engasjement. Det var blant annet forbundet med opplevelsen av at minoritetsforeldre etter immigrasjonen har et stort behov for refleksjoner og bevisstgjøring angående barneoppdragelsen.

Minoritetsspråklig veileders egne erfaringer med majoritetens holdninger og praksiser og formidling av kunnskap om samfunnet var viktige aspekter under veiledningen.

Samtalene om samspill og barnevernet opplevdes å bidra til større mestring og empowerment hos minoritetsforeldre. Samtalene om forebygging av vold i oppdragelsen var oftest ukompliserte. Likeverd mellom kjønn og barn og tenårings autonomi var ladete samtaletema. Det var krevende for minoritetsspråklige veiledere å forholde seg til minoritetsforeldres strenge holdninger og praksiser angående disse idealene, veiledning til minoritetsforeldre med tenåringer og store belastninger i minoritetsfamilier.

Basert på funnene konkluderte jeg med at minoritetsspråklige veiledere kan ansees som en viktig ressurs for minoritetsfamiliers integrering og empowerment. ICDP foreldreveiledning i minoritetsversjonen bør dermed være et lavterskeltilbud. Det er behov for mer forskning angående veiledning til minoritetsfamilier.

Nøkkelord: minoritetsforeldre, barneoppdragelse, normer, verdier, integrering, ICDP foreldreveiledning, veiledning, empowerment og salutogenese.

English abstract

Since the 1970s, immigration to Norway has increased. Immigrant parents from non-western countries might experience challenges in child rearing due to new norms. Parents from African and Asian areas might have a particular need for guidance. The minority version of the International Child Development Programme (ICDP) provides parental guidance and is led by facilitators speaking the parent's native language. This version has been offered since 2006, but research on it is scarce.

Thus, my research theme became *What experiences have native language facilitators with African and Asian backgrounds had with guiding minority parents in the ICDP setting*. The research questions were *Which opportunities and challenges did native language facilitators encounter* and *What experiences did the native language facilitators have with dialogue in the ICDP groups*.

This qualitative research is based on eight semi-structured interviews with native language facilitators from African and Asian areas who have led ICDP groups with minority parents from corresponding areas. The data was analyzed through systematic text condensation and gave the result categories *The power of the native language facilitator*, *Meeting the parents* and *Dialogues in the group*. Discussion was grounded in theories of guidance, empowerment and salutogenesis.

Findings showed that the facilitator's own experiences with migration and otherness in a new society was important to counseling and relationship building. This, combined with the group's confidentiality agreement and native language communication, seemed to assure minority parents, who participated after two to four sessions.

Native language facilitators were personally committed to the program, based partly on their perception that minority parents had a need to reflect and be aware of parenting after their immigration. The native language facilitators' own experiences with the majority's attitudes and practices were important parts of the guidance.

Conversations regarding good interaction and child protective services were perceived to contribute to the minority parents' mastery and empowerment. Conversations regarding

preventing violence in parenting were usually easy. Equality between genders and children and teenager's autonomy were demanding topics. Native language facilitators found minority parents' strict attitudes and practices regarding these ideals, guiding teenage parents and burdened minority families challenging.

Based on these findings, I concluded that native language facilitators constitute an important resource for minority parent's integration and empowerment. The ICDP minority version should thus be an easily accessible service. There is still need for more research regarding guidance for minority parents.

Keywords: minority parents, parenting, norms, values, integration, ICDP guidance, empowerment and salutogenesis.

Forord

Gjennom mange års praksis som helsesykepleier i Oslo-området har jeg møtt et mangfold av familier. Erfaringene knytter seg blant annet til forskjeller og likheter i familiers kulturer, familiers ressurser, mestring og helse. Foreldreveiledning har vært sentralt og jeg har kommet tett på foreldre, barn og tenåringer i tema som er ladet med normer og verdier. Veiledningen har inkludert innvandrerfamilier som lever i spenningsfeltet mellom egne og majoritetens normer og verdier.

De siste årene har praksisen min blitt utvidet med foreldreveiledning i ICDP-grupper. ICDP, International Development Programme, er et enkelt, helsefremmende og forebyggende foreldreveiledningsprogram som ble utviklet av to norske professorer for mer enn 30 år siden. I ICDP-gruppene med innvandrerforeldre har jeg veiledet sammen med veileder som selv har innvandret til landet. Som norsk kvinne og med-veileder sammen med minoritetsspråklige veiledere har jeg sett at minoritetsspråklig veileders innvandrerbakgrunn og erfaringer med «annerledeshet» har spesiell betydning og virkning. Dette har ledet til et ønske om fordypning i migrasjonshelse og foreldreveiledning til minoriteter med masterstudie i sykepleie med kommunehelsetjenesteperspektiv.

Årene som deltidsstudent og arbeidet med masterstudiet har vært meningsfylt og utbytterikt, selv om koronapandemien har gjort det ekstra utfordrende med hensyn til tid og krefter.

Min takk går først og fremst til informantene, uten deres deltagelse hadde det ikke vært mulig å gjøre denne studien. Så vil jeg takke min veileder professor Ursula Småland Goth, som har vært til uvurderlig inspirasjon, støtte og hjelp i prosessen. Takk til forelesere, ansatte i VIDs program for deltidsutdanningen og ved biblioteket. En takk går også til kollegaer, som har vært tålmodige og til mine ledere i Barne- og familietjenesten i Asker, som har vært positive og oppmuntret meg til å ta videreutdanningen. Sist, men ikke minst, vil jeg takke alle venner som har heiet på meg og flokken min, min kjære familie, som har vært forståelsesfull, tålmodig, hjelpsom og støttende. Takk for alle bidrag, vennlighet og omtanke.

Innholdsfortegnelse

1	Introduksjon.....	1
2	Problemstilling og forskningsspørsmål.....	7
3	Monografiens oppbygging.....	8
4	Begrepsavklaringer og avgrensninger.....	9
4.1	Innvandrere, etnisitet og minoritet.....	9
4.2	Minoritetsbakgrunn hos foreldre og minoritetspråklige veiledere i denne studien ...	9
4.3	Begrepet barneoppdragelse.....	10
4.4	Avgrensning foreldre.....	11
4.5	Gruppen barn 0-18 år.....	11
5	Tidligere forskning på ICDP.....	12
6	ICDP foreldreveiledning.....	16
6.1	ICDPs kunnskaps- og verdigrunnlag.....	16
6.2	Tema og oppbygging i ICDP foreldreveiledning.....	17
6.3	Perspektiver på kultur og migrasjon i ICDP.....	19
6.4	Minoritetsversjonen.....	23
6.5	Veilederrollen.....	24
7	Studiens teoretiske referanseramme.....	28
7.1	Salutogenese.....	28
7.2	Empowerment.....	29
7.3	Veiledning.....	31
8	Metodekapittel.....	33
8.1	Forskningsmetode og design i denne studien.....	33
8.1.1	Semistrukturerte intervjuer.....	34
8.1.2	Utvalg.....	34
8.1.3	Inklusjonskriterier.....	36
8.1.4	Datainnsamling.....	36
8.1.5	Transkribering.....	37
8.1.6	Analyse.....	38
8.1.7	Analysetrinnene for datamaterialet.....	38
8.1.8	Oversiktstabell over analysetrinnene.....	44
8.2	Validitet og reliabilitet.....	46

8.3	Forforståelse	46
8.4	Relevans, generaliserbarhet, styrker og svakheter ved studien	47
8.5	Etisk refleksjon	49
8.5.1	Personvern	49
8.5.2	Sårbare grupper	49
8.5.3	Maktbalanse og likeverd	49
9	Funn.....	51
9.1	Minoritetspråklig veileders kraft.....	51
9.1.1	Egne verdifulle erfaringer	52
9.1.2	Å bidra for andre	56
9.2	Å møte foreldrene	59
9.2.1	Taushetspliktens betydning	59
9.2.2	Anerkjennelse, respekt og humor.....	60
9.2.3	Morsmålspraksis med muligheter og utfordringer	63
9.3	Dialoger i gruppen	64
9.3.1	Delinger av erfaringer	65
9.3.2	Ladete tema og uenighet.....	66
9.3.3	Foreldrenes samtalebehov	69
10	Drøfting	73
10.1	Begripelighet relatert til ICDP foreldreveiledning	73
10.1.1	Erfarte muligheter	73
10.1.2	Erfarte utfordringer	75
10.1.3	Dialogerfaringer	76
10.2	Håndterbarhet i foreldreveiledningen	77
10.2.1	Erfarte muligheter	77
10.2.2	Erfarte utfordringer	79
10.2.3	Dialogerfaringer	80
10.3	Meningsfullhet i veiledningen	83
10.3.1	Erfarte muligheter	83
10.3.2	Erfarte utfordringer	84
10.3.3	Dialogerfaringer og meningsfullhet	85
11	Konklusjon	88
	Referanseliste	90

Vedlegg 1: PICO-skjema	100
Vedlegg 2: Minoritetsversjonens møter	101
Vedlegg 3: Intervjuguide.....	102
Vedlegg 4: Illustrasjonsfigur analysestegene	105
Vedlegg 5: Tabell meningsbærende enheter	106
Vedlegg 6: Kondensater til subgruppene	115
Vedlegg 7: Godkjenning fra NSD	118
Vedlegg 8: Samtykkeerklæring	122
Vedlegg 9: Informasjonsskriv om studien	123
Vedlegg 10: Henvendelse for rekruttering	126

1 Introduksjon

De siste tjue årene har antall innvandrere til Norge blitt tredoblet. Innvandrerne er en heterogen gruppe. Blant annet er det ulike årsaker til migrasjonen. Vanligst er arbeidsinnvandring, dernest kommer familiegjenforening, flukt og utdanning (Statistisk sentralbyrå, 2020). Innvandrere som kommer som følge av flukt eller utdanning utgjør mindre grupper. Innvandring ble lovregulert i 1975 (Eriksen & Sajjad, 2015, s.25) og i dag bor det innvandrere i alle landets kommuner. En stor andel har bosatt seg i hovedstadsområdet og i tre av Oslos femten bydeler utgjør innvandrere over halvparten av beboerne (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2020). I figur 1 vises en tabell fra Statistisk sentralbyrå (2021). I den framkommer det at innvandrere i januar 2021 utgjorde 18,5 % av befolkningen og omtrent 198 000 var norskfødte med innvandrerforeldre. I tabellen vises også landbakgrunn.

	2021			
	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i alt	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre av totalbefolkningen. Prosent
I alt	997 942	800 094	197 848	18,5
EU27/EØS, Storbritannia, USA, Canada, Australia og New Zealand	408 563	361 166	47 397	7,6
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU27/EØS/Storbritannia	589 379	438 928	150 451	10,9
EU27/EØS-land	376 656	331 342	45 314	7
Europeiske land utenom EU27/EØS-land	102 946	81 358	21 588	1,9
Afrika	140 414	100 465	39 949	2,6
Asia med Tyrkia	334 028	247 756	86 272	6,2
Nord-Amerika	12 608	11 730	878	0,2
Sør- og Mellom-Amerika	28 695	24 945	3 750	0,5
Oseania	2 595	2 498	97	0

Figur 1. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn 1. januar 2021. Fra Statistisk sentralbyrå, 2021 (<https://www.ssb.no/innvbef>).

En person som migrerer forflytter seg med sine livserfaringer og med et sett av verdier til et nytt område. I ulike land er det ulike lover, normer, forventninger og levesett. For den som migrerer, kan det innebære å oppleve ulikheter mellom emigrasjons- og immigrasjonslandets syn på barndom og oppdragspraksiser (Lidén, 2017, s. 197).

Videreføring av betydningsfulle normer og verdier er viktig for alle foreldre.

Barneoppdragelse er en såkalt hovedkulturbærer ved at mye kulturell innlæring skjer i familien (Dypedahl & Bøhn, 2017, s. 60-61). Positive følger av oppvekst under påvirkning av mer enn en kultur kan være god kompetanse på språk, kultur og tilpasningsevne (Salole, 2018, s. 250-257).

På den annen side kan ulike sett av normer og verdier være krevende for opplevelse av tilhørighet og identitetsutvikling. Den unge kan ha et utvidet behov for støtte og foreldrene kan ha behov for refleksjon over følgene av migrasjonen, oppdragelse med ulike verdier og ulikt språk, transnasjonale bånd og diskriminering i nytt samfunn (Salole, 2018, s. 281-282). Både for foreldrenes og den unges identitetsarbeid og integrering, vil foreldrene ha behov for å balansere egne verdier og oppdragelsespraksiser med majoritetens (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet [Bufdir], 2016a, s. 127; Bornstein, 2012; Prevoo & Tamis-LeMonda, 2017). Foreldre fra afrikanske og asiatiske landområder, hvor patriarkalske, kollektivistiske orienterte kulturer er utbredt, vil kunne møte utfordringer knyttet til det nye samfunnets rammefaktorer, forventninger og normer (Bredal, 2009, s. 48-51; Dahl, 2013, s. 205; Eriksen & Sajjad, 2015, s. 153; Lidén, 2017, s. 166, 197, 208).

Foreldreskap påvirkes av samfunnsforhold. I Skandinavia har framveksten av velferdsstaten de siste 50 årene ført til at omsorg for barn og barneoppdragelse har gått fra å være et privat anliggende til det offentliges betydelige tilstedeværelse (Bråten & Sønsterudbråten, 2016, s. 34; Glaser, 2018, s. 40-65; Tuastad & Studsrød, 2017, s. 9-16). Synet på barn, oppvekst og foreldreskap har gjennomgått store endringer. I dag finnes det i Norge sterke idealer som handler om barnets likeverd, integritet, autonomi og selvrealisering (Vike & Eide, 2009, s. 22-23; Hollekim, Anderssen & Daniel, 2016). Utover uskrevne normer for foreldreskapet i det norske samfunnet, finnes juridiske reguleringer for foreldreskapet i Lov om foreldre og barn, ofte kalt Barnelova, og i Barnekonvensjonen (Bråten & Sønsterudbråten, 2016, s. 26).

Barnelova (1981, § 30) sier at foreldre skal sørge for å gi barn god omsorg og forsvarlig oppdragelse. Lovparagrafen sier videre at det ikke skal utøves fysisk vold i barneoppdragelsen, likeledes er skremmende, plagsom og hensynsløs atferd overfor barnet forbudt. Barnet har rett til å bli hørt og tatt med på avgjørelser, alder og modenhet tatt i

betraktning (Barnelova, 1981, §31). Ifølge Barnelova (1981, § 32, 33), skal foreldre gi barnet økende selvråderett fram til 18 års alder og barn som har fylt 15 år har selv rett til å avgjøre valg av utdanning og medlemskap i foreninger. Barnekonvensjonen har forrang over andre lover. Den skal sikre at barnets beste med et fullverdig liv uten unødvendige lidelser, at barn får utvikle seg i tråd med eget potensial og utfolde seg i samsvar med egen evne (Forente Nasjoner, 1989, artikkel 14, 18, 28, 29). Statens ansvar finnes videre i Barnevernloven (1992, § 1-1), som skal bidra til at barn og unge får trygg oppvekst og sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får den hjelpen de trenger og til rett tid. Barnevernet har ansvar for å vurdere barnets omsorgssituasjon (Lidén, 2017, s. 185) og i ytterste konsekvens vil barnevernet utgjøre en part i rettsak om foreldrenes omsorgsrett.

I mange land er det fortsatt lovlig og vanlig med fysisk avstraffelse i barneoppdragelsen (Jávo, 2010, s. 150; Salole, 2018, s. 145; Smetana, 2017) og praksisen forstås som disiplinering, ikke som vold. Jørgensen og van der Weele (2009, s. 63) vurderer at mange med etnisk minoritetsbakgrunn i Norge mangler kunnskap om forbudet her og har behov for informasjon om alternative måter for grensesetting og oppdragelse. Videre beskrives at minoritetsforeldre opplever barneoppdragelsen utfordrende fordi egne oppveksterfaringer er fra en kontekst som er veldig forskjellig fra den nye de lever i (Jørgensen & van der Weele, 2009, s. 63-64).

Vike og Eide (2009, s. 22) hevder at konformiteten i det norske samfunnet er sterk og at måten innvandrere lever på ofte møtes med moralisme. Videre påpeker Vike og Eide at særlig barndom og barns integritet og autonomi kan ansees som viktige symboler for forholdet mellom «oss» og «dem», majoriteten og innvandrerne. Debattene om innvandring oppleves polarisert (Eriksen & Sajjad, 2015, s. 15; Salole, 2018, s. 17-19) og i media kommer dette til uttrykk gjennom tema som identitet, tilhørighet, ære og skam, hijab, islam, terror, voldelig ekstremisme og radikaliserings, rasisme og hatprat. Det omtales også overgrep mot barn og unge, tilfeller hos både majoriteten og i ulike minoriteter.

Fokuset på vold og overgrep i nære relasjoner har blitt sterkere de siste par tiårene. I Opptappingsplan mot vold og overgrep for 2017-2021 (Barne- og likestillingsdepartementet, 2016, s. 94) framgår at det fortsatt foreligger lite kunnskap om

omfanget av vold i nære relasjoner i innvandrerfamilier. Videre opplyses det om at så mange som 67 % av beboerne på krisesentrene i 2015 hadde innvandrerbakgrunn (Barne- og likestillingsdepartementet, 2016, s. 55). Når det gjelder barn og unge, viser det seg at unge med foreldre fra vestlige land og ikke-vestlige land er noe mer utsatt for vold fra foreldre enn unge som har foreldre fra Norge eller Norden (Mossige & Stefansens, 2016, s. 48). I en kunnskapsoppsummering om barnevernet beskrives det at statistiske undersøkelser viser at barn og unge med innvandrerbakgrunn oftere har hjelpetiltak fra barnevernet (Berg et al, 2017, s. 40).

Kunnskap om barns helse og utvikling viser at tidlig innsats er viktig for å avdekke og forebygge omkostninger for individ og samfunn (Barne- og likestillingsdepartementet, 2018, s. 17-18). Nasjonale handlingsplaner fra ulike regjeringer de siste par tiårene er et tilsvar på etterspørselen av mer kunnskap om og tiltak mot vold og overgrep mot barn og unge. Den siste er Opptappingsplan mot vold og overgrep for 2017-2021 (Barne- og likestillingsdepartementet, 2016). I planen legges det opp til flere forebyggende tiltak. Blant annet er det en økt satsing på foreldrestøtte og foreldreveiledning.

Universelle foreldreveiledningsprogrammer er for foreldre flest. Det bygger på en forståelse om at barneoppdragelsen ofte oppleves krevende for foreldre og at forebyggingspotensialet er stort ved at tilbudet når ut til mange (Wesseltoft-Rao et al., 2017). Kritikken mot foreldreveiledningsprogram relateres til fare for å skape avhengighet til eksperter, at foreldre mister tiltro til egen kompetanse og kan få sitt intuitive foreldreskap forstyrret (Ulvestad, 2013, s.113-120; Smith, 2014, referert i Bråten & Sønsterudbråten, 2016, s. 72). Maktforhold knyttet til foreldreveiledningen diskuteres også. Det stilles spørsmål om foreldreveiledningstilbudet virkelig er universelt, med andre ord hvem som tilbys foreldreveiledning og hvorfor (Bråten, Gustafsson & Sønsterudbråten, 2020; Sundsbø, 2018).

I Skandinavia er foreldreveiledning som lavterskeltilbud mer akseptert og utbredt enn i andre land. Dette sees i sammenheng med at det offentlige her er mer involvert i omsorgen for barn (Bråten & Sønsterudbråten, 2016, s. 34, 65). Utenfor Skandinavia er det vanligst å bruke atferdsbaserte foreldreveiledningsprogram og foreldreveiledning og støttende tiltak blir i hovedsak rettet mot foreldre og barn med spesielle utfordringer (Bråten & Sønsterudbråten, 2016, s. 13). De atferdsbaserte programmene skal gi foreldrene verktøy

for å korrigere barnets atferd. I Norge brukes både tilknytningsbaserte program og atferdsbaserte program (Bråten & Sønsterudbråten, 2016, s. 67-69). De tilknytningsbaserte programmene har teorier om tilknytning og utviklingspsykologi som grunnlag. Disse programmene fokuserer på samhandling og kommunikasjon mellom foreldre og barn, det vil si samspill. Intensjonen er å bevisstgjøre foreldrene på betydningen av tilnærmingen og praksisene, og om hvordan dette virker på relasjonen og samspillet med barnet. Målet er at foreldrepraksisene skal bli bedre som følge av foreldrenes bevisstgjøring og kunnskap om barnets behov og utvikling.

Regjeringens strategi for foreldrestøtte 2018 -2021, «Trygge foreldre- trygge barn» (Barne- og likestillingsdepartementet, 2018) er knyttet til Opptappingsplan mot vold og overgrep for 2017-2021. I strategien framheves et særlig behov for foreldreveiledning til foreldre med innvandrer- eller minoritetsbakgrunn og til foreldre i introduksjonsprogrammet for flyktninger (Barne- og likestillingsdepartementet, 2018, s. 26, 46, 51).

Myndighetenes tilskuddsmidler til universelt forebyggende program inkluderer støtte til det tilknytningsbaserte foreldreveiledningsprogrammet ICDP (Barne- og likestillingsdepartementet, 2018, s. 46). Programmet er enkelt, helsefremmende og forebyggende og har som mål å styrke foreldrollen, samspillet og relasjonen mellom foreldre og barn 0-18 år (Bjørnstad, 2015, s. 1). Gode erfaringer med programmet (Barne- og likestillingsdepartementet, 2018; Wesseltoft-Rao et al., 2017) gjør at det anbefales. Programmet er kultursensitivt og har en minoritetsversjon der veiledningen kan foregå på morsmål (Bufdir, 2016a, s. 31, 127).

Helsesykepleier, tidligere kalt helsesøster, har veiledningskompetanse i ulike foreldreveiledningsprogram (Wesseltoft-Rao et al., 2017). Helsesykepleier er kjernepersonell i Helsestasjons- og skolehelsetjenesten, som skal ivareta et helsefremmende og forebyggende tjenestetilbud til alle barn og unge (Forskrift om helsestasjons- og skolehelsetjenesten, 2018). I tillegg til å veilede foreldre i gruppe, er det funnet at helsesøstre med opplæring i ICDP bruker kunnskapen og tenkningen i programmet i individuelle konsultasjoner på helsestasjonen (Sandvik et al., 2018).

I 1998 studerte jeg til helsesøster og skrev fordypningsoppgave om Foreldreveiledningsprogrammet. Det var utviklet med basis i ICDP og hadde blitt introdusert tre år tidligere i helsestasjoner og barnehager (Bråten & Sønsterudbråten, 2016, s. 74). I 2015 fikk jeg som ansatt ved helsestasjon i bydel Gamle Oslo opplæring i ICDPs minoritetsversjon. De siste fem årene har jeg jobbet på helsestasjon i Asker. Her har jeg deltatt i et prosjekt for å implementere ICDP-grupper til foreldre med innvandrerbakgrunn som en del av kommunens likeverdige veiledningstilbud. Å veilede sammen med minoritetsspråklige veiledere i syv foreldregrupper på ulike språk har vært lærerikt. Praksisen har ført til et ønske om dypere utforskning.

En kunnskapsstatus fra 2016 om foreldreveiledning i Norge slår fast at det finnes udekkede behov for kunnskap om foreldreveiledningstilbudet i landet (Bråten & Sønsterudbråten, 2016, s. 174-176). Denne kvalitative studien har til hensikt å bidra med kunnskap på feltet foreldreveiledning til minoriteter i Norge ved å belyse minoritetsspråklige ICDP-veilederes erfaringer.

2 Problemstilling og forskningsspørsmål

Problemstillingen og forskningsspørsmålene ble utviklet etter gjennomgang av aktuell litteratur på tema og forskningsartikler om ICDP foreldreveiledning til minoriteter Norge.

Den overordnede problemstillingen for studien er:

Hvilke erfaringer har minoritetsspråklige veiledere med afrikansk og asiatisk landbakgrunn med veiledning til minoritetsforeldre i en ICDP-setting?

Forskningsspørsmålene er:

- Hvilke muligheter og utfordringer opplever minoritetsspråklig veileder i foreldreveiledningen?
- Hvilke erfaringer har minoritetsspråklig veileder med dialog i ICDP-gruppe?

3 Monografiens oppbygging

Monografien til studien er bygd opp i elleve kapitler. Introduksjonen er allerede presentert i kapittel en. I kapittel to ble problemstilling og forskningsspørsmålene beskrevet. Begrepsavklaringer og avgrensninger finnes i kapittel fire. Tidligere forskning på ICDP, beskrivelse av litteratursøket for forskning på ICDP minoritetsversjonen i Norge og de forskningsartikler som ble funnet relevante for studien finnes i kapittel fem. Kapittel seks inneholder beskrivelse av ICDP foreldreveiledningsprogrammet. Studiens teoretiske referanseramme er presentert i kapittel syv. Kapittel åtte er metodekapittelet med redegjørelse av studiens forskningsmetode og design. Funnene i studien legges fram i kapittel ni og drøftes deretter i kapittel ti. I kapittel elleve finnes konklusjonen med oppsummering av funnene og vurdering av funnenes betydning. Litteraturliste for kildereferansene og vedlegg finnes til sist i monografien.

4 Begrepsavklaringer og avgrensninger

4.1 Innvandrere, etnisitet og minoritet

I Norge defineres en *innvandrer* som en person som selv har flyttet til Norge og som har to utenlandske foreldre (Statistisk sentralbyrå, 2019). Innvandrere er etniske minoriteter i Norge (Eriksen & Sajjad, 2015, s. 77). Ordet *etnisitet* springer ut fra begrepet folkeslag (Eriksen & Sajjad, 2015, s. 52) og etniske minoriteter kan tilhøre ulike andre minoritetskategorier, som for eksempel religiøse og seksuelle minoriteter.

Minoritet betegner forholdstallet til en gruppe mennesker relatert til den øvrige befolkningen i staten. Minoriteter er i mindretall, mens befolkningsgruppen som utgjør flertallet betegnes som majoritet. Minoritetsposisjonen innebærer at gruppen må forholde seg til majoritetens krav og lover, mens majoriteten ikke nødvendigvis må lytte til minoriteten (Dahl, 2013, s. 215). Eriksen og Sajjad (2015, s. 61) beskriver derfor minoritetsposisjonen med at minoriteter ikke har makt til å definere virkeligheten, den gode smak og den sanne moral, normene. Det manglende likeverdet i maktforholdet gjør at minoriteter er en utsatt gruppe med tanke på diskriminering og stigmatisering.

Begrepet innvandrer brukes ulikt i befolkningen og i ulike settinger. I vanlig dagligtale blandes ofte etnisitet, klasse og kultur (Eriksen & Sajjad, 2015, s. 61). Det er vanlig å høre begrepet innvandrer som betegnelse på «annerledeshet», eller retttere sagt på «synlige minoriteter». Innvandrere med europeisk bakgrunn blir vanligvis ikke inkludert i denne gruppen (Eriksen & Sajjad, 2015, s. 27).

4.2 Minoritetsbakgrunn hos foreldre og minoritetspråklige veiledere i denne studien

ICDPs minoritetsversjon er utarbeidet for foreldre som har innvandret (Bufdir, 2016a, s. 119). Morsmålspraksis er anbefalt i gruppen (Bufdir, 2016a, s. 119-120). Deltagere i foreldreveiledningsgruppen kan ha ulik etnisk bakgrunn, ulik religiøs tilknytning og eventuelt tilhøre andre minoritetskategorier i samfunnet.

I minoritetsversjonen ivaretas veiledningen av et veilederpar bestående av minoritetsspråklig veileder og veileder med norsk etnisk bakgrunn (Bufdir, 2016a, s. 122). Denne studien er begrenset til minoritetsspråklige veileders erfaringer, noe som ikke ble funnet i andre studier (kapittel 5). Kunnskapsinnhenting om ICDP minoritetsversjonen og begrensede rammer for gjennomføringen av studien førte til at fokus ble satt på minoritetsspråklige ICDP-veiledere med innvandrerbakgrunn fra afrikanske og asiatiske landområder som har veiledet innvandrede foreldre fra de samme landområdene.

Benevnelsene som benyttes i monografien er henholdsvis minoritetsspråklig veileder og minoritetsforeldre. I metodekapittelet anvendes benevnelsen informant om de rekrutterte og intervjuede minoritetsspråklige veilederne.

4.3 Begrepet barneoppdragelse

Baumrinds modell med fire oppdragerstiler har blitt mye anvendt for å beskrive barneoppdragelse. Modellen er imidlertid kritisert for å ikke ha et sosialt og kulturelt perspektiv (Jávo, 2010, s. 58). Nyere perspektiver på barneoppdragelse inkluderer sosiale omgivelser, kulturer og at barn er aktive medvirkere.

Hundeide (2003) viser til at barn fødes inn i en historisk og kulturell kontekst. Han beskriver at barneoppdragelsen har til hensikt at barnet sosialiseres inn i den økologiske og kulturelle konteksten som barnet lever i.

Ifølge Hundeide (2003, s. 6-7), veiledes barnet gjennom samspill, rutiner og situasjonsbestemte regler ut fra gjeldende normer. Barnet kan delta aktivt i prosessen. Etter hvert dannes indre forpliktelser hos barnet. Hundeide belyser at barneoppdragelsen ikke alltid skjer bevisst og reflektert. Han omtaler den skjulte barneoppdragelsen. Den handler om den ureflekterte prosessen med normative forståelser av barnet, barnets utvikling og oppdragelsen av barnet.

Hundeides forståelse kan relateres til begrepet etnoteorier. Etnoteorier betegner kulturers innvirkning på foreldres ideer og forestillinger om oppvekst, omsorg og oppdragelse (Harkness & Super, referert i Jávo, 2010, s. 61; Harkness & Super, referert i Salole, 2018, s.

140). Det angår for eksempel synet på morsrollen, hva som forventes av ferdigheter hos barnet ved ulike alderstrinn, disiplinering og hva som skal oppnås gjennom barneoppdragelsen.

Barneoppdragelse betegnes ikke bare som skjult og knyttet til etnoteorier, men også som taus kunnskap og forbundet med habitus-begrepet (Glaser, 2018, s. 169). Habitus betegner en kroppsliggjort handling som mennesker innlærer gjennom sosialiseringen i en kultur. Den kroppsliggjorte handlingen ligger til før-bevisstheten og er integrert gjennom ulike felts doxiske forestillinger, forstått som «common sence» i kulturen (Bourdieu, 1990).

I denne studien anvendes begrepet barneoppdragelse ut fra en vid forståelse, som samspill mellom foreldre og barn. Avhengig av konteksten, benyttes begrepene barneoppdragelse og samspill, og i tillegg brukes begreper som barneomsorg, omsorgspraksiser og foreldrepraksiser.

4.4 Avgrensning foreldre

ICDP veiledning tilbys både foreldre og fagpersoner som utøver omsorg for barn 0-18 år (Bufdir, 2016a, s. 12, 128, 137). Denne studien er avgrenset til foreldre med minoritetsbakgrunn fra afrikanske og asiatiske landområder.

4.5 Gruppen barn 0-18 år

I ICDP brukes benevnelsen barn for aldersgruppen 0-18 år. Med bakgrunn i studiens funn og egne erfaringer fra feltet, er det relevant å skille mellom barn (0-12 år) og tenåringer (13-18 år), hvilket framkommer i sammendraget og kapitlene «Funn», «Drøfting» og «Konklusjon».

5 Tidligere forskning på ICDP

For å se nærmere på tidligere forskning, utførte jeg søk i Helsebiblioteket og i databasene Cinahl, Academic Search Elite, PsycInfo, Nora, Oria, SocIndex og Education source med søkeordene *parent*, *International Child Development Programme* og *ICDP* i de engelskspråklige søkemotorene og *foreldre*, *International Child Development Programme* og *ICDP* i de norske. I monografiens Vedlegg nummer en finnes PICO-skjemaet for litteratursøket.

Litteratursøket ga få treff angående ICDP foreldreveiledning i Norge og kun en forskningsartikkel som angår veiledning til minoriteter i Norge. Bjørnstad vurderte i 2015 (s. 7) at med tanke på utbredelsen av ICDP i Norge og resten av verden, er det påfallende få fagfelleverderte forskningsartikler angående ICDP-veiledning.

Jeg foretok videre undersøkelser og søkte i Google Scholar med de samme søkeord og i tillegg med kombinasjoner av søkeordene *minority parents*, *minorities parenting*, *counselling*, *guidance* og *tutoring*. Det ble videre utført søk i nettsidene til Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet, som er forvalter av ICDP programmet, på nettsidene til stiftelsen ICDP Norge og den internasjonale ICDP-stiftelsen. I tillegg ble det fulgt tråder fra litteraturlister og rapporter.

Den eneste fagfelleverderte artikkelen med relevans for foreldreveiledning i Norge med ICDPs minoritetsversjon er utført av Skar et al. (2014a). Studien har et kvasiekperimentelt design med pre- og postdesign og bruker *mixed methods*. Utvalget består av 29 mødre med pakistansk bakgrunn og 105 mødre med norsk bakgrunn. Informantene hadde deltatt i foreldreveiledningsgruppe og svarte på spørreskjema før og etter deltagelsen i foreldreveiledningsgruppen. Det ble utført intervjuer med 12 av mødrene med pakistansk bakgrunn og åtte av mødrene med norsk bakgrunn etter veiledningsgruppen var avsluttet. Mødrene med norsk bakgrunn rapporterte om positive endringer med mer engasjement og positive foreldrestiler. På dette området ble det ikke funnet signifikante forskjeller sammenliknet med mødrene med pakistansk bakgrunn.

Studien til Skar et al (2014a) viste at mødrene med pakistansk bakgrunn rapporterte at de følte seg tryggere i foreldrerollen gjennom støtte og bekreftelser i veiledningen. Videre hadde kommunikasjonen med barna endret seg fra avvisning, skjenn og lite åpenhet til at mødrene bedre regulerte egne negative følelser, utførte en mer positiv grensesetting og ga forklaringer til barnet. Studien viste videre at mødrene med pakistansk bakgrunn opplevde at barna ble roligere, gladere og mer samarbeidsvillige etter foreldreveiledningen. I tillegg fortalte mødrene med pakistansk bakgrunn om opplevelsen av at parforholdet hadde fått positive endringer og at deltagelsen i veiledningsgruppen hadde gitt et sosialt nettverk. Veilederes erfaringer inngikk ikke i studien til Skar et al (2014a).

Det ble funnet tre norske masteroppgaver om ICDP minoritetsversjonen (Hofland, 2012; Savosnick, 2012; Stensen, 2018). Disse tre masteroppgavene er kvalitative studier innen henholdsvis sosialfag, helse -og sosialfaglig arbeid med barn og unge og pedagogikk. Minoritetsforeldre er intervjuet etter å ha deltatt i ICDP foreldreveiledningsgruppe.

Stensen (2018) har intervjuet fire arabisktalende flyktninger og Savosnick (2012) intervjuet åtte somaliske og ni pakistanske mødre. Stensen (2018) og Savosnick (2012) fant at minoritetsforeldrene opplevde utfordringer i barneoppdragelsen relatert til aspekter som foreldres autoritet, arrangerte ekteskap og at barna tok avstand fra foreldrene. Deltagelse i veiledningen hadde positive virkninger som bedre relasjon og samspill med barna, bedre atmosfære hjemme og at foreldrene hadde fått større bevissthet omkring barneoppdragelsen. Utover dette fant Savosnick (2012) at de somaliske og pakistanske mødrene videreførte typiske kollektivistiske sosialiseringverdier i oppdragelsen som lojalitet, lydighet og respekt, og oppdragerstilen kunne se ut til å bevege seg fra en mer autoritær til en mer autoritativ stil.

Hofland (2012) inkluderte to norske veiledere, en forelder fra Irak og en fra Eritrea, samt en veileder fra Palestina og en fra Afghanistan. Hofland (2012) fant at både minoritetsspråklige veiledere og minoritetsforeldrene fikk en økt bevissthet på kulturelle likheter og forskjeller i synet på barn og på barneoppdragelsen gjennom ICDP-veiledningen. Denne bevisstheten ble ansett som viktig og inkluderte «å ta det beste fra to kulturer». Minoritetsforeldrene hadde blitt tryggere i foreldrerollen. Å etablere trygghet i gruppen var krevende. Foreldrenes

erfaringsdeling ble relatert til å kunne delta på egne premisser og at foreldrenes trygghet derigjennom ble fremmet.

Av de tre masteroppgavene til Savosnick (2012), Stensen (2018) og Hofland (2012), er det kun i Hoflands (2012) masteroppgave at to minoritetsspråklige veileders erfaringer inkluderes. Problemstillingen angikk erfaringer angående kulturelle likheter og ulikheter i synet på barn og barneoppdragelsen og om deltagelsen i veiledningen har ført til større bevissthet om dette.

Utover de nevnte vitenskapelige forskningsartiklene finnes det rapporter og kunnskapsoppsummeringer som omhandler ICDP.

I kunnskapsoppsummeringen fra Reedtz og Lauritzen (2017) er det utført en vurdering om ICDPs effekt. Studien til Skar et al. (2014a) inngår sammen med fire andre fagfelleverderte artikler som omhandler ICDP (Clucas et al., 2011; Sherr et al., 2014; Skar et al., 2014b; Skar et al., 2015). Oppsummeringen konkluderer med at de inkluderte fem forskningsartiklene viser at ICDP foreldreveiledning kan ha noe effekt.

I en rapport fra Folkehelseinstituttet om ulike gruppetiltak for foreldre i Norge (Wesseltoft-Rao et al., 2017) vurderes det at ICDP har god effekt på foreldrekompetanse, tilknytning og samspill mellom foreldre og barn og på trivsel og psykiske helse hos foreldre og barn. Videre beskrives det at ICDP er et av foreldreveiledningsprogrammene som blir mest brukt i landet og vanligvis tilbudt som et universalforebyggende tiltak. Oppsummeringen utført av Reedtz og Lauritzen (2017) inngår i kunnskapsgrunnlaget for rapporten til Wesseltoft-Rao et al. (2017).

Det finnes også rapporter med evalueringer for piloteringer av programmets ulike versjoner (Bråten & Sønsterudbråten, 2017; Bufdir, 2016b; Hannestad & Hundeide, 2005; Ellingsen et al., 2018; Skar et al., 2014c). I noen av disse pilot-rapportene evalueres veiledning til minoritetsforeldre og veiledererfaringer.

For tiden pågår en randomisert kontrollert studie (RCT) om standardversjonen av ICDP, som har veiledning på norsk og åtte gruppemøter (Folkehelseinstituttet, 2020). Studien er forventet ferdig i 2021. I tillegg til effektstudier ansees det behov for annen type kunnskap

om foreldreveiledning (Bråten & Sønsterudbråten, 2016, s. 11, 42, 174; Wesseltoft-Rao et al., 2017) og det anbefales blant annet å forske på hvordan foreldreveiledning gjøres og på veilederes erfaringer.

6 ICDP foreldreveiledning

6.1 ICDPs kunnskaps- og verdigrunnlag

ICDP bygger på kunnskap innen utviklingspsykologi, spesielt tidlig kommunikasjon, læringsteorier og kulturell utviklingspsykologi (Bjørnstad 2015, s. 1). Programmet er utviklet av de norske psykologiprofessorene Hundeide og Rye på 1980-tallet med utgangspunkt i intervensjonsprogrammene Marte Meo «Av egen kraft» og MISC «More intelligent and sensitive child» (Bjørnstad, 2015. s. 1; Bufdir, 2016a, s. 12). Hundeide og Rye ønsket å støtte barnets helhetlige psykososiale utvikling ved å forene de to intervensjonsprogrammene, som fokuserer på henholdsvis emosjonell og kognitiv utvikling (Rye, 2002, referert i Bjørnstad, 2015, s. 1).

ICDP er anerkjent av WHO og Unicef (Bufdir 2016a, s. 12) og brukes i mer enn 40 land (Bjørnstad, 2015, s. 7). Intensjonen er at foreldreveiledningsprogrammet skal være enkelt, helsefremmende og forebyggende (Bjørnstad, 2015, s. 1). Målet med veiledningen er å understøtte foreldres intuitive omsorgskompetanse (Bufdir, 2016a, s. 16). Veiledningen skal styrke kvaliteten i kontakten og samspillet mellom foreldre og barn ved å fremme en positiv oppfatning og holdning til barnet. Veiledningen skal føre til at foreldre får forståelse av hvor viktig samhandlingen er for barnets utvikling. Videre skal veiledningen fremme foreldres oppfatning av seg selv som kompetente og mestrende (Bufdir, 2016a. s. 15).

Menneskerettighetene og Barnekonvensjonen utgjør programmets verdigrunnlag (Bufdir, 2016a, s. 15). Programmet knyttes til den humanistiske psykologien som vektlegger mennesket som meningssøkende og fortolkende vesen. Oppfatningen av barnet som subjekt er grunnleggende i foreldreveiledningen. Dette innebærer at barnet forstås som medmenneske og person med de samme grunnleggende behov som andre mennesker (Bufdir, 2016a, s. 33). Disse behovene er ikke kun de fysiologiske, men inkluderer behov for kjærlighet og respekt. Barnets tanker, følelser og meninger ansees like viktig som den voksnes. Denne holdningen forstås som en forutsetning for gjensidighet i kommunikasjonen mellom barn og foreldre (Bufdir, 2016a, s. 60). Kjærlighet og tilknytning mellom barn og foreldre ansees verdifullt i seg selv og for barnets utvikling og helse. Omsorg knyttes til

dialog, forstått som intersubjektivitet, delt erfaring, menneskelig fellesskap og gjensidighet (Bufdir, 2016a, s. 26).

En annen grunnleggende holdning i ICDP, er at foreldre er mestrende og barnets viktigste ressurs (Bjørnstad, 2015, s. 1; Bufdir, 2016a, s. 16-17, 92). Veiledningens tilnærming relateres til empowerment, forstått som foreldres myndiggjøring og mestring (Bufdir, 2016a, s. 40). Dette beskrives som å få styrket sitt selvbylde, få funksjonelle ferdigheter, å gripe muligheter og få ferdigheter til å endre uhensiktsmessige forhold i livet. I foreldreveiledningen innebærer denne tilnærmingen å bekrefte og anerkjenne allerede eksisterende omsorgsferdigheter, samt tilføre ny kunnskap som bidrar til innsikt og derigjennom styrker barnets utvikling (Bufdir, 2016a, s. 40). I ICDP foreldreveiledning er det viktig med likeverd og dialog i relasjonen mellom veileder og foreldre, i likhet med at dette vektlegges i relasjonen mellom foreldre og barn.

6.2 Tema og oppbygging i ICDP foreldreveiledning

ICDP er bygd opp rundt tre dialoger med åtte tema for godt samspill (Bufdir, 2016a, s. 17). Samspillstemaene er knyttet til barn og unges utviklingsbehov innen tilknytning, læring og regulering (Bufdir, 2016a, s. 60). Disse utviklingsbehovene bærer navnet til hver enkelt av de tre dialogene i programmet. ICDPs tre dialoger med tilhørende samspillstema er presentert i følgende figur:

Den emosjonelle dialogen	1. Vis positive følelser – vis at du er glad i barnet ditt
	2. Juster deg til barnet og følg dets initiativ
	3. Snakk med barnet ditt om ting det er opptatt av og prøv å få i gang en «følelsesmessig samtale»
	4. Gi ros for det barnet klarer å gjøre og vis anerkjennelse
Den meningskapende og utvidende dialogen	5. Hjelp barnet til å samle oppmerksomheten sin, slik at dere har felles opplevelse av det som er rundt dere
	6. Gi mening til det barnet opplever av omverdenen ved å beskrive det dere opplever sammen og ved å vise følelser og entusiasme
	7. Utdyp og gi forklaringer når du opplever noe sammen med barnet ditt
Den regulerende dialogen	8a. Planlegge steg for steg
	8b. Gradert støtte
	8c. Situasjonsregulering
	8d. Positiv grensesetting gjennom forklaringer og klare rammer

Figur 2. ICDPs tre dialoger med tilhørende samspillstema. Fra *Håndbok for ICDP-veiledere: International Child Development Programme* (s. 60), av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2016, Oslo: Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Som det vises av figur 2, har de tre dialogene i ICDP følgende rekkefølge: 1) den emosjonelle, 2) den meningsskapende og utvidende og 3) den regulerende dialogen. Den emosjonelle dialogen skal ivareta barnets behov for kjærlighet og tilknytning. Trygg tilknytning forstås om et fundament, en trygg base, for utforsking, å forstå og skape mening. Utforsking, forståelse og meningsskaping er knyttet til barnets behov for veiledning og støtte fra foreldre for å kunne tilegne seg kunnskap og ferdigheter. Disse aspektene utgjør innholdet i den meningsskapende og utvidende dialogen. Den regulerende dialogen relateres til at barnet trenger grenser og regulering for å kunne tilpasse seg samfunnet. Utvikling av selvkontroll og planlegging forstås å bygge på tillit og respekt og at barnet lærer for eksempel hva som er rett og galt (Bufdir, 2016a, s. 60).

Oppbyggingen med de tre dialogene i trinn etter hverandre med hver sine tilhørende samspillstema skal bidra til at foreldrene får forståelse for at kontroll og grensesetting bør skje gjennom forklaringer og forhandlinger. For grensesettingen forutsettes det at foreldrene regulerer seg selv, hvilket krever evnen til å mentalisere. Dette forklares som evnen til å forstå intensjoner, følelser, tanker og behov bak egne og andres handlinger (Bufdir, 2016a, s. 25-27). Foreldres grensesetting forstås også å kreve evne til empatisk identifikasjon med barnet. Denne evnen beskrives som å forstå barnets reaksjoner og handlinger ut fra både innlevelse og medopplevelse.

Oppfatningen av barnet som subjekt og empatisk identifikasjon med barnet er fundamentet i ICDP, både verdimesig og praktisk (Bufdir, 2016a, s. 52). Synet på barnet forstås som grunnleggende for spillet mellom foreldre og barnet. Forhold som kultur, religion, samfunnsforhold, økonomi, klasse, jobbsituasjon og foreldres egen barndom og oppvekst forstås å innvirke på foreldres syn på barnet (Bufdir, 2016a, s. 55). Også forhold ved barnet, som for eksempel temperament, kjønn, alder og utseende, ansees innvirkende, og barnet forstås som aktivt medvirkende i spillet. I minoritetsversjonen skal både synet på barnet og de åtte samspillstemaene sees i lys av minoritetsforeldrenes kultur.

Et annet viktig begrep i ICDP er «Sonen for nærhet», som i eldre veilederhåndbøker ble benevnt «Sonen for intimitet» (Hundeide, referert i Bufdir, 2016a, s. 56). Begrepet er knyttet til evne til medmenneskelighet og empatisk identifikasjon av andre. Det beskrives nærmere med at forelderens oppfatning av barnet påvirker om barnet er innenfor eller utenfor sonen

for nærhet og at hvor barnet befinner seg i forhold til sonen for nærhet, får konsekvenser for den omsorgen barnet får. Hvis forelderen har barnet utenfor sin sone for nærhet, oppfattes barnet som et objekt og blir ikke møtt med sensitiv omsorg. Ved at forelderen har barnet innenfor sin sone for nærhet, blir barnet oppfattet som en person og forelderen kan identifisere seg empatisk med barnet.

6.3 Perspektiver på kultur og migrasjon i ICDP

I ICDPs veilederhåndbok forklares det at selv om behovene hos barn er de samme, så uttrykkes og møtes disse på forskjellige måter avhengig av den kulturelle konteksten (Bufdir, 2016a, s. 33). «Annerledeshet» settes i kontrast ved å belyse at det på tvers av kulturer finnes mange likheter, spesielt når det gjelder å se og forstå barns behov og møte disse (Bufdir, 2016a, s. 33). Det ansees at felles for alle kulturer er at barn sees på som likeverdige medmennesker med samme grunnleggende behov for mat, klær, hus/hjem og behov for kjærlighet og respekt. Også kjærlighet og tilknytning mellom foreldre og barn ansees som grunnleggende i alle kulturer. Videre påpekes det at det finnes stor enighet om at barn trenger å utvikle forståelse for hvem de er, hvor de hører til og at barn og unge trenger grenser og regulering for å kunne tilpasse seg samfunnet de lever i (Bufdir, 2016a, s. 33). Synet på barn og barneoppdragelse forstås kontekstavhengig.

I ICDP forklares kulturbegrepet ut fra to perspektiv (Bufdir, 2016a, s. 32). Det ene er det såkalte beskrivende perspektivet ved at normer, verdier, symboler og liknende fra tradisjoner videreføres. Den *beskrivende kultur-definisjonen* er: «de verdier, regler, normer, koder og symboler som et menneske overtar fra den foregående generasjon, og som man forsøker å bringe videre- oftest noe forandret, til neste generasjon» (Klausen, referert i Bufdir, 2016a, s. 32).

Det andre er det *dynamiske perspektivet på kultur* som viser til at individets fortolkninger og handlinger er forankret i sosiale konstruksjoner og dermed stadig endrer seg. Den *dynamiske kultur-definisjonen* er: «de ferdigheter, oppfatninger og væremåter som personer har tilegnet seg som medlemmer av et samfunn» (Eriksen, 2010, referert i Bufdir, 2016a, s. 32)

og «det omskiftelige meningsfellesskapet som gang på gang etableres og forandres når mennesker gjør noe sammen» (Eriksen, 1998, referert i Bufdir, 2016a, s. 32).

ICDPs utbredelse i mange land ansees å være en indikasjon på programmets kultursensitivitet (Bufdir, 2016a, s. 31). Generaliseringer og stereotyper ut fra kulturell tilhørighet forstås å være uhensiktsmessig og uheldig. Menneskers erfaringer og verdier forklares å variere mellom nasjoner, by og land, generasjoner og innad i grupper (Bufdir, 2016a, s. 32). Det henvises til Hundeidens forskning (referert i Bufdir, 2016a, s. 31) om at det finnes store forskjeller i synet på barn innad i kulturer og i samfunn.

Kommunikasjon mellom minoriteter og mennesker fra ulike kulturer ansees å kreve bevissthet om eget ståsted og egne holdninger (Bufdir, 2016a, s. 37). Derfor belyses det i veilederhåndboken ikke bare kunnskap om kultur og migrasjonsfaser. Det problematiseres også dømmende holdninger til ulike kulturer (Bufdir, 2016a, s. 37). Slike holdninger kan være:

- **Attribusjon**, hvor det overføres meninger og holdninger «den andre» ikke har.
- **Fordommer**, hvor negative forutinntatte meninger gir et feilaktig utgangspunkt om «den andre».
- **Stereotypisering** som beskrives både som fordømmende og stigmatiserende holdning.

Etnosentrisme, bruk av egne verdier som målestokk, blir her forstått som definisjonsmakt. Kulturrelativisme, som omfavner etnosentrisme, forklares som relativ standard, og at tolkningen foregår i en personlig og lokal kontekst. I ICDP forstås det hensiktsmessig med en empatisk tilnærming, hvilket relateres til den empatiske dialogen i programmet (Bufdir, 2016a, s. 37).

Å forstå foreldres kulturelle kontekst ansees nødvendig for å kunne styrke foreldres omsorgsevne (Bufdir, 2016a, s. 38). Kunnskap om kultur forstås å kunne bidra til støtte i kommunikasjon. I programmet anvendes den idealtypiske modellen om tradisjonelle kollektivistiske og moderne individualistiske kulturer. Blant annet benyttes modellen for å belyse ulike oppdragelsespraksiser sett i lys av programmets tre dialoger og de tilhørende samspillstemaene, som vist i følgende figur:

Dialogene	Tradisjonell	Moderne
Den emosjonelle dialogen - Hvordan kjærlighet formidles	Spedbarn bæres, foreldrene sover vanligvis sammen med spedbarn det første året. Kjærlighet uttrykkes gjennom kroppskontakt og mer indirekte. Barn opplever tilknytning og trygghet i storfamiliens felleskap. Tilknytning tas for gitt.	Mer vekt på ansikt til ansikt-kontakt og språklig kommunikasjon. Kjærlighet kan uttrykkes åpent. Tilknytning til mor og far, kjernefamilien mer sentral. Tilknytning problematiseres.
Den menings- skapende og utvidende dialogen	Mer bruk av fortellinger og dramatisering med personer som handler. Forklaringer ofte basert på overnaturlig og åndelig virkelighetsoppfatning. Pedagogikk basert på repetisjon og pugg. Læreren autoritet.	Mer pedagogisk og skolepreget, med begrepsdannelse og benevnelse av ting – i en pedagogisk førskolesammenheng. Lek og samspill med andre barn gjennom rollespill kan være viktig kilde til meningskaping og utvidelse. Voksnes forklaringer og utvidelse har mer logisk preg og vanligvis basert på et vitenskapelig virkelighetsbilde.
Den regulerende dialogen	Grensesetting skjer gjennom en sterk autoritær respekt - kontrakt som etableres tidlig. Barn får tidlig oppgaver som de må mestre – trening i ansvarlighet - barnepass. Ferdigheter læres gjennom observasjon og deltakelse i familiens hverdagsferdigheter - påpeking og korreksjon av feil. Fysisk avstraffelse kan benyttes enkelte ganger.	Mindre vekt på respekt, mer på likeverdighet med avtaler og forhandling, der barns «stemme» og rettigheter skal høres og respekteres. Barn reguleres også gjennom sensitiv verbal kommunikasjon og pedagogisk veiledning - steg for steg, ofte gjennom pedagogiske leker og spill i en førskolesammenheng. Grensesetting skjer med tilbaketrekking av fordeler - fysisk avstraffelse er forbudt eller frarådes.

Figur 3. De tre dialogenes uttrykk i tradisjonelle og moderne samfunn. Fra *Håndbok for ICDP-veiledere: International Child Development Programme* (s. 34), av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2016, Oslo: Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Som figur 3 viser, vektlegges det i ICDP en forståelse for ulike dimensjoner i kommunikasjon. Dimensjonene høykontekstuell og lavkontekstuell benyttes (Hall, referert i Bufdir, 2016a, s. 38). I høykontekstuell kommunikasjon er kontekst viktigst, det vil si forholdet mellom de kommuniserende, deres historie og omgivelser (Dahl, referert i Bufdir, 2016a, s. 38). Kommunikasjonsformen beskrives som indirekte, skjult og assosiativ med et implisitt meningsinnhold og vanligst i kollektive kulturer, i Afrika, Asia og Latin- Amerika. Lavkontekstuell kommunikasjon ansees vanligst forekommende i Europa og Nord-Amerika, hvor kulturen preget av individualisme. Kommunikasjonen her karakteriseres av at kontekst har liten betydning og formen er åpen og direkte med et eksplisitt uttrykt meningsinnhold.

For veiledere til minoritetsforeldre kreves det kunnskap om migrasjonsprosessens ulike faser og kjennskap til hvilken fase foreldrene er i (Bufdir, 2016a, s. 35-36). Disse fasene er: Forberedelsesfasen, observasjons-/turistfasen, kultursjokk/sjokkfasen og til slutt nyorienteringsfasen med tilpasninger til nytt samfunn (Bufdir, 2016a, s. 36-37).

I veilederhåndboken belyses migrasjon og ulike tilpasningsformer. Berrys akkulturasjonsmodell benyttes for å bidra til forståelse om hvordan innvandrere forholder seg til egen kultur og majoritetens kultur (Bufdir, 2016a, s. 35-36).

	Ønske om opprettholdelse av egen kultur, tradisjon og identitet	
Ønske om grad av nærhet mellom gruppene	Integrering (++) Multikulturelt samfunn	Assimilering (+-) Alle skal bli lik majoritetskulturen
	Segregering (- +) «Getto»	Marginalisering (- -) Ekskludering fremmedgjøring

Figur 4. Berrys modell for tilpasning til nytt samfunn. Fra *Håndbok for ICDP-veiledere: International Child Development Programme* (s. 35), av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2016, Oslo: Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Som vist i figur 4, belyses det i ICDP fire ulike akkulturasjonsformer (Bufdir, 2016a, s. 36):

- **Integrering** skjer gjennom tilpasninger med å lære språk og kulturelle koder samtidig med at kulturell bakgrunn, identitet og morsmål bevares.
- **Assimilering** innebærer at opprinnelig kultur viskes ut ved å bryte all tilknytning til den og med fullstendig overgang til majoritetens kultur.
- **Segregering** vil si opprettholdelse av opprinnelig kultur med ghettofisering og at majoritetens kultur bedømmes ut fra hjemlandets normer, holdninger og væremåter.
- **Marginalisering** skjer ved at viktig egenart fra opprinnelig kultur er tapt uten at erstatning fra majoritetens kultur er ervervet, og innebærer dermed vanligvis isolasjon.

Manglende inkludering fra majoriteten forstås som en mulig årsak til både segregering og marginalisering.

De fire akkulturasjonsformene i modellen relateres til psykisk helse (Bufdir, 2016a, s. 36). God psykisk helse knyttes til integrering, mens assimilering og segregering forstås å innebære varierende psykisk helse. Marginalisering knyttes til dårlig psykisk helse, høy forekomst av sosiale og økonomiske vansker og mulig begrenset omsorgskapasitet hos foreldrene (Bufdir, 2016a, s. 36). I veilederhåndboken (Bufdir, 2016a, s. 36) er det kort beskrevet at marginaliseringsposisjonen inkluderer sårbarhet for barns utvikling i form av store problemer i oppvekst og voksenliv.

6.4 Minoritetsversjonen

I ICDP finnes det ulike versjoner for tilpasninger til ulike målgrupper (Bjørnstad, 2015, s. 4; Bråten & Sønsterudbråten, 2016 s. 76; Bufdir, 2016a, s. 17). Minoritetsversjonen av ICDP startet som et prosjekt i 2002 etter initiativ fra det daværende Barne- og familiedepartementet (Bufdir, 2016a, s. 119). På nettsidene til Barne- ungdoms- og familiedirektoratet opplyses det at nesten alle kommuner i landet har ICDP-veiledning (Bufdir, 2021). I 2015 var det i alt 2622 ICDP-veiledere. Inkludert i dette antallet var 400 sertifiserte veiledere i minoritetsversjonen. Den krever veiledere med både minoritetsbakgrunn og norsk-etnisk bakgrunn (Bufdir, 2021). ICDP foreldreveiledningsgrupper arrangeres i kommuners introduksjons-program til flyktninger, i kommunale barne- og familietjenester og hos frivillige, private og religiøse organisasjoner (Bredal & Vislie, 2017, s. 25).

Begrunnelsen for en egen versjon til minoritetsforeldre, er at barneoppdragelsen kan være utfordret på grunn av flukt og migrasjon (Bufdir, 2016a, s. 120-121). Utfordringene forklares å kunne bestå av tapt sosial status, savn av familie, språkutfordringer, usikkerhet på norske omsorgsverdier, reverserte roller mellom barn og foreldre, isolasjon, involvering fra familie utenfor Norge som ikke kjenner til forholdene her og anstrengt forhold til offentlige tjenester. Målsetningen med minoritetsversjonen er å styrke og bevisstgjøre foreldrene i deres omsorgsrolle slik at de kan være tydelige og trygge støttespillere for sine barn (Bufdir, 2016a, s. 119). Dette innebærer at veilederne arbeider med å bygge bro mellom de omsorgsverdier og tradisjoner foreldrene har med seg fra opprinnelseslandet og de nye verdiene og tradisjonene de møter i det norske samfunnet. Dette forstås å gi grunnlag for best mulig oppvekst for den unge som vokser opp i to kulturer (Bufdir, 2016a, s. 119).

Erfaringer med minoritetsversjonen gjør at morsmålspraksis ansees hensiktsmessig i veiledningen (Bufdir, 2016a, s. 122). Dette begrunnes ut fra velfungerende kommunikasjon og at foreldrenes eget språk er «følelsspråket». Det vurderes også positivt for foreldres selvfølelse og for nettverksbygging. Dersom veileder med samme morsmål ikke er tilgjengelig, kan det benyttes tolk. Det kan veiledes på norsk eller engelsk hvis foreldre har god språkbeherskelse på et av disse språkene.

Gruppen ledes av et veilederpar der minoritetsspråklig veileder er hovedansvarlig. Veilederen med norsk-etnisk bakgrunn skal støtte minoritetsspråklig veileder og være brobygger til norske forhold og verdier for foreldrene (Bufdir, 2016a, s. 122). Minoritetsspråklig veileder forstås å ha stor betydning for kommunikasjonen. Erfaring med migrasjon og tilhørighet i minoritet forstås å inngi tillit hos foreldrene.

Minoritetsversjonen har 12 gruppemøter. Det er anbefalt ukentlige møter a to timer. I veilederhåndboken foreligger en plan for hvert møte. De åtte temaene for godt samspill skal gjennomgås i rekkefølge. Videre har planen tilhørende forslag for gruppeaktiviteter og hjemmeoppgaver (Bufdir, 2016a, s. 162-168). Det anbefales en fast møtестruktur for trygghet, gode rammer og forståelse gjennom programmets oppbygging med samspillstemaene i rekkefølge (Bufdir, 2016a, s. 94). Åtte til ni foreldre ansees som passende antall i gruppen. Det er vanligvis åpent for at både mødre og fedre kan delta i samme gruppe. Det er anbefalt at begge foreldre deltar. Minoritetsspråklig veileder skal bidra i vurderingen av gruppens sammensetning. Det gjelder forhold som for eksempel angående konfliktforhold i tidligere hjemland, sosial klasse og kjønn. Minoritetsspråklig veileder bør dermed ha direkte kontakt med aktuelle foreldre i rekrutteringsfasen av deltagere (Bufdir, 2016a, s. 123-124).

I alle gruppens møter skal det fokuseres på kulturelle aspekter (Bufdir, 2016a, s. 125). I tillegg til samspillstemaene, kan temaer som tvangsekteskap og kjønnslemlestelse være aktuelle. Disse temaene ble innarbeidet i minoritetsversjonen som følge av myndighetenes handlingsplaner rettet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse i 2008 (Bjørnstad, 2015, s. 4). Barnevern og ungdomstid kan også være aktuelle temaer. Vold i oppdragelsen er et tema som skal tas opp i alle foreldreveiledningsgrupper i programmets ulike versjoner (Bufdir, 2016a, s. 115). I det siste møtet skal foreldrene gi sine evalueringer av foreldreveiledningen. Innholdet i minoritetsversjonens 12 møter vises i en oversikt i Vedlegg nummer to.

6.5 Veilederrollen

Det er anbefalt at veiledere har faglig bakgrunn på høyskolenivå. Veilederopplæringen har en praktisk og teoretisk tilnærming med de samme prinsippene som for foreldregruppe.

Hensikten er at veileder skal få et «innenfra-forhold» til programmet (Bufdir, 2016a, s. 85). Veilederopplæringen består av tre samlinger a to dager, å drifte en veiledningsgruppe for minoritetsforeldre og delta på tre tilhørende veiledningsdager. Veilederens logg fra foreldregruppens møter skal godkjennes av trenerne, som er ansvarlige for veilederopplæringen.

Samspillstemaene skal danne en felles base for refleksjoner. Samspillstemaene skal bidra til at foreldrene får et felles språk for deling av refleksjoner og erfaringer i gruppen. Veileder har en aktiv rolle som formidler av de åtte samspillstemaene og i bevisstgjøringen av foreldres måte å møte barns behov på. Målet er at foreldre i løpet av 12 møter selv skal oppdage og utvikle nye forståelser og erkjennelser. Det handler om at foreldrene skal sensitiviseres til å se barnet som subjekt og få innsikt i eget samspill med barnet. Videre handler det om å forstå barns ulike behov og kunne møte disse behovene på en omsorgsfull måte. Dette læringsperspektivet i ICDP innebærer syv sensitiviseringsprinsipper for veiledere (Bufdir, 2016a, s. 75-76):

1. Etablere et nært og tillitsfullt forhold til omsorgsgiver
2. Fremme en positiv og utviklingsfremmende oppfatning av barnet
3. Påpeke og bekrefte det positive som omsorgsgiver allerede gjør
4. Sette ord på hva som er godt samspill
5. Aktivere omsorgsgiver med utgangspunkt i oppfatningen av barnet og åtte tema for godt samspill
6. Dele erfaringer i gruppen
7. Bruke en personlig og innlevende formidlingsform

Sensitiviseringsprinsippene er ytterligere konkretisert i veilederhåndboken med formuleringer som at veileder skal tilrettelegge for god atmosfære i gruppen, lytte til deltagerne, sørge for at alle kommer til orde og stoppe innspill som ikke hører til i veiledningen eller som tar for stor plass. Videre at første møte handler om å bli kjent (Bufdir, 2016a, s. 92). Veileder skal da introdusere ICDP, informere om målsettingen med gruppeveiledningen og rammene for gruppen. Dette inkluderer å avtale grupperegler.

Veileder skal introdusere det aktuelle samspillstema i møtene og oppsummerer ved møteslutt. Selve formidlingen av tema i veiledningen skal være på en nær, konkret og innlevende måte gjennom veileders personlige historier, eksempler og demonstrasjoner. Denne formidlingen ansees å gjøre læring lettere. Tema i veiledningen blir levendegjort, følelser involveres og det skapes engasjement. Formidlingen fungerer også som modell for foreldrenes deling av erfaringer. Den innlevende formen handler videre om at veileder skal få fram barnets perspektiv. Dette kan skje ved at veileder setter ord på barnets mulige opplevelser og følelser i tilknytning til foreldrenes beskrivelser av samspillet.

Veileders personlige formidlinger skal ikke tjene som fasit. Veileder skal heller ikke være i fokus. Det er derimot viktig at veileder holder seg litt i bakgrunnen for at foreldrene skal være aktive i gruppen (Bufdir, 2016a, s. 78). Det er gjennom foreldrenes samtaler om egne erfaringer og diskusjoner i gruppen at foreldrene kan få nye perspektiver. Dermed kan veiledningen bli mindre ekspertbasert, mer likeverdig og virkelighetsnær. Foreldrenes aktive læringsprosess forstås å i ikke bare kreve verbalisering om samspill og erfaringer i gruppen. I læringsprosessen inngår også praktisering av samspillstema i hjemmeoppgaver og ulike aktiviteter i gruppen. Det kan være aktiviteter som rollespill, tolking av bilder med ansiktuttrykk og observasjoner av samspillssekvenser på film (Bufdir, 2016a, s. 43, 95-104). Veileder skal bidra til refleksjoner og utvidelse eller endring av eksisterende omsorgsmønstre (Bufdir, 2016a, s. 42). Hensikten er ikke å formidle en oppskrift på barneoppdragelse. Det ansees å ikke finnes ett rett svar, en rett reaksjon som passer for alle i alle situasjoner fordi barn, situasjoner og foreldre er ulike (Bufdir, 2016a, s. 41).

Videre anbefales det at veileder viser vide grenser og stor toleranse for hva som er «normalt» og hva som forstås som god omsorg. Veilederen skal også utvise kultursensitivitet og en dynamisk kulturforståelse. Dette ansees som nødvendig for å bygge videre på og utvikle positive omsorgsmønstre. Det ansees også som en forutsetning for å redusere eller endre eventuelle negative og uhensiktsmessige, som for eksempel fysisk avstraffelse, vold eller alvorlige kulturelt definerte overgrep.

Foreldres omsorgspraksis forstås å vanligvis være personlig og sterkt emosjonelt ladet (Bufdir, 2016a, s. 43, 76). Dette innebærer at foreldre selv må «eie» ny erkjennelse for å endre praksiser. Videre innebærer det personlige og sterkt emosjonelt ladede ved

omsorgspraksiser at foreldre sårbare for innspill og vurderinger. Veileders utvikling av en tillitsfull relasjon med foreldrene ansees avgjørende for å unngå å trigge forsvar og avvisning i veiledningen. For at veileder skal kunne støtte foreldrenes empatiske identifikasjon med barnet, forutsettes veileders empatiske identifikasjon med foreldrene (Bufdir, 2016a, s. 86). De åtte temaene for godt samspill mellom foreldre og barn forstås også gyldige for en god relasjon mellom veileder og deltagerne i gruppen (Bufdir, 2016a, s. 89). Veileders kommunikasjon skal være ikke-instruerende, preget av likeverd og respekt. Det ansees nødvendig at veileder har bevissthet og refleksjon over egne holdninger, verdier, oppvekst, kulturell bakgrunn, erfaringer og oppfatning av gruppedeltagere (Bufdir, 2016a, s. 85).

7 Studiens teoretiske referanseramme

Den teoretiske referanserammen i studien har blitt utviklet gjennom forskningsprosessen. Utgangspunktet var teoretiske perspektiver på veiledning og empowerment. Senere ble også Antonovskys teori om salutogenese funnet relevant for drøftingen av de empiriske funnene.

7.1 Salutogenese

Antonovsky har utviklet teorien om salutogenese. Mittelmark og Bull (Antonovsky, 2012, s. 6-7) skriver at Antonovsky, israelsk-amerikansk professor i medisinsk sosiologi, forsket på sosial klasse, helse, stress og mestring. Bakgrunnen for utviklingen av teorien var at han i 1970 utførte en studie om tilpasninger til menopause hos kvinner av ulik etnisk bakgrunn i Israel (Antonovsky, 2012, s. 15). Studien avdekket at av disse kvinnene som hadde overlevd konsentrasjonsleirene, hadde en betydelig andel av dem god psykisk helse. Antonovsky ble opptatt av å stille spørsmålet om hva det er som skaper grobunn for helse.

Salutogenesen bygger på forståelsen om organismers heterostase (Antonovsky, 2012, s. 16, 26, 27, 35-36). Det vil si at uorden, mangel på balanse, lidelse og død er normalt og kan forventes. Helsetilstand kan dermed forstås i et kontinuum mellom helse og uhelse, hvilket skiller seg fra dikotomien frisk eller syk. Salutogenese handler om å finne ut hvor på kontinuumet mennesket befinner seg (Antonovsky, 2012, s. 27). Perspektivet utvides fra et snevert sykdomsfokus (patogenese) til menneskets livssituasjon og historie. Det handler om å finne ut av hvilke ulike faktorer som fremmer menneskets retning mot helse (Antonovsky, 2012, s. 28-29).

Stressfaktorers tilstedeværelse i menneskets liv og utfallet av menneskets håndtering av stresset behøver ikke nødvendigvis være sykdomsfremkallende, det kan også være helsebringende (Antonovsky, 2012, s. 16). Møte med stress utløser spenning. Ved spenning oppfatter hjernen et udekket behov, et krav som må fylles, at noe må gjøres for å oppnå et mål (Antonovsky, 2012, s. 141). Hvordan mennesket håndterer stress avgjør om utfallet blir sykdomsfremkallende, nøytralt eller helsebringende. Generelle motstandsressurser (GMR) hos mennesket bidrar til mestringen av stress. GMR kan være indre og ytre ressurser hos

mennesket, som for eksempel sosial støtte, kunnskap, intelligens, egoidentitet, materielle verdier, sterkt immunforsvar, religion og verdier (Antonovsky, 1979, referert i Langeland, 2014, s. 13).

Forbindelsen mellom GMRs potensiale og menneskets mestring er opplevelsen av sammenheng, OAS. Begrepet er mest kjent i den engelske ordlyden: «Sense of Coherence», (SOC). SOC forklares som begripelighet, håndterbarhet og meningsfullhet. Det representerer menneskets grunnholdning og Antonovsky definerer SOC som følgende:

Opplevelsen av sammenheng er en global innstilling som uttrykker i hvilken grad man har en gjennomgripende, varig, men også dynamisk tillit til at (1) stimuli som kommer fra ens indre og ytre miljø, er strukturerte, forutsigbare og forståelige, (2) man har ressurser nok til rådighet til å kunne takle kravene som disse stimuliene stiller, og (3) disse kravene er utfordringer som det er verdt å engasjere seg i. (Antonovsky, 2012, s. 41)

Begripelighet forklares som i hvilken grad mennesket opplever ytre og indre stimuli som kognitivt forståelig, velordnet, strukturert og klar informasjon. I motsetning til å oppfatte stimuli som støy, kaotisk, uorganisert, uventet, tilfeldig og uforståelig (Antonovsky, 2012, s. 39-40). Håndterbarhet relateres til i hvilken grad mennesket opplever å ha tilgjengelige ressurser for å kunne takle kravene som stimuliene utgjør (Antonovsky, 2012, s. 40).

Meningsfullhet er knyttet til at kravene oppleves verdt å engasjere seg i, at det gir mening både følelsesmessig og kognitivt. Meningsfullhet er forbundet med motivasjon. (Antonovsky, 2012, s. 41).

En sterk SOC er avgjørende for menneskets mestring av stress og for å bevare helse (Antonovsky, 2012, s. 172).

7.2 Empowerment

Empowerment i et helseperspektiv ble aktuelt på 1980-tallet gjennom Ottawacharteret fra WHO (Tveiten & Boge, 2014, s. 16), som tok for seg helsefremmende arbeid.

Demokratiseringsprosesser hadde ført til en dreining fra paternalisme til mer likeverd i relasjoner mellom fagfolk og pasienter/brukere av helsetjenester.

Det er krevende å oversette empowerment til norsk (Stang, 2013, s. 141; Tveiten & Boge, 2014, s. 15). Begrepet benyttes ofte uten oversettelse. Stang har oversatt empowerment til norsk med myndiggjøring og bemyndigelse (2013, s. 141). Andre begreper som anvendes er styrking, brukermedvirkning og livsstyrketrening. Begrepets betydning forklares ofte gjennom dets motsats (Rappaport, 1984, referert i Tveiten, 2007, s. 26), som reell eller innbilt maktesløshet, lært hjelpeløshet, fremmedgjøring og opplevelse av å ikke ha kontroll over eget liv,

I det engelske uttrykket empowerment er power kjernen i ordet og power kan bety både styrke, kraft og makt (Askheim, 2012, s. 11). Makt er sentralt i empowerment-tenkningen. Empowerment handler om å komme bort fra fagpersoners makt med paternalistisk tilnærming og til et skifte med at hjelp og tjenester skal ytes for brukerens, pasientens, elevens og arbeidstakerens del (Stang, 2013, s. 142). Makt blir ofte forstått som dominans og negativt, men makt kan også ha positiv valør (Askheim, 2012, s. 80-82; Stang, 2013, s. 148-149). I tillegg til at makt kan utøves over noen, kan makt utøves sammen med noen og til noe, som for eksempel å bedre noens livsvilkår. Makt kan også forstås «inne i» mennesket, at mennesket er empowered. Verdier som autonomi, medbestemmelse og likeverd er viktige i empowermenttenkningen (Stang, 2013, s. 143). Videre forstås herredømmefri kommunikasjon, intersubjektivitet, gjensidig respekt, samarbeid og fellesskap som viktige verdier. Rett til medbestemmelse og selvbestemmelse, samt verdsetting av menneskets muligheter og ressurser medfører krav til etablering av samarbeid med likeverd og dialog mellom mennesket og fagutøveren (Stang, 2013, s. 152)

Empowerment-begrepet er komplekst (Stang, 2013, s. 145) og kan forstås som et mål, middel og prosess (Stang, 2013, s. 146). Empowerment kan foregå på ulike nivåer: individ, gruppe og samfunnsnivå (Gibson, 1991). I denne studien er fokuset på individuell empowerment. Prosessen med individuell empowerment settes ikke inn i en samfunnsmessig kontekst (Askheim, 2012, s. 35), hvilket er reduksjonistisk. Ut fra empowerment-tenkningen er det ikke mulig å empower eller myndiggjøre et annet menneske, man kan bare hjelpe i prosessen (Tveiten, 2016, s. 29). Empowerment kan forstås

som en bevisstgjørende utviklingsprosess i et livslangt modnings- og utviklingsperspektiv (Stang, 2013, s. 146).

Begrepet empowerment oppstod på 1960-tallet i tilknytning til politiske frigjøringsbevegelser (Stang, 2013, s. 142-143) og Freires pedagogiske ideer har vært til inspirasjon for empowerment-tenkningen (Askheim, 2012, s. 21-23; Tveiten, 2016, s. 79-80). Han arbeidet med fattige landarbeidere i Brasil og hadde en dialogisk tilnærming i undervisningen med siktemål om at de undertrykte skulle bli bevisstgjort og frigjøre seg. Freire (1999, s. 72) beskriver dialog som møte mellom mennesker og eksistensielt nødvendig. Ordets anklagende handling legger grunnlag for forandring av verden. Ifølge Freire (1999, s. 73-75), kan dialogen bare eksistere ut fra dyp kjærlighet til verden og menneskene. Dialogen kan ikke eksistere uten ydmykhet og dialogen forutsetter en intens tro på mennesket. Ut fra dialog basert på kjærlighet, ydmykhet og tro på mennesket vil de samtalende utvikle gjensidig tillit.

7.3 Veiledning

Den norske professoren Sidsel Tveiten har forsket og skrevet om faglig veiledning og om veiledning i empowermentprosesser. Mestringsperspektivet hennes knyttes til empowerment og veiledning forstås som en metode i empowermentprosessen (Tveiten, 2016, s. 89).

Tveiten (2007, s. 9) belyser at veilednings-begrepet har mange betydninger og brukes på forskjellige måter i dagligtale og faglige sammenhenger. I denne studien brukes Tveitens definisjon (2007, s. 59), som er: «Veiledning er en formell, relasjonell og pedagogisk istandsettingsprosess rettet mot styrking av veisøkerens mestringskompetanse, gjennom dialog basert på kunnskap og humanistiske verdier».

Tveitens definisjon belyser flere dimensjoner i veiledning. Relasjonen mellom veileder og den som veiledes, kalt veisøker, har betydning. Tveiten (2013, s. 22) beskriver at veiledningens kvalitet påvirkes av relasjonen og at veileder er hovedansvarlig for relasjonen. Det grunnleggende er at veiledningen må ha et sterkt preg av tillit, fortrolighet, respekt, likeverdighet og frivillighet (Tveiten, 2016, s. 92).

Hensikten med veiledning er å styrke veisøkers mestringskompetanse. Begrepet styrking er knyttet til en grunnleggende tro på menneskets iboende ressurser, mennesket som ekspert på seg selv og med muligheter for mestring (Tveiten, 2013, s. 22). Dette menneskesynet er i tråd med den humanistiske tradisjonens menneskesyn og verdier og gyldige for dialogen i veiledningen.

Dialog er veiledningens hovedform. Gjennom dialogen kan veisøker få satt ord på, bli bevisstgjort, oppdage og oppnå erkjennelser som «svar» på sitt anliggende (Tveiten, 2013, s. 141). Læringsperspektivet hører til i den sosiokulturelle tradisjonen ved at læring forstås å foregå «i en sammenheng, en situasjon, i en dialog med andre, en selv og omgivelsene» (Tveiten, 2007, s. 63).

Tveiten omtaler ulike perspektiver på dialog. Hun viser til Bubers relasjonelle dialogperspektiv. Her foregår samtalen mellom to subjekter, et jeg og du, i motsetning til et jeg og det der samtalepartneren blir til et objekt (Buber, 1992, referert i Tveiten, 2007, s. 70-71). Den bachtinske dialogforståelsen er et annet perspektiv hos Tveiten. Bachtin knyttet dialog til menneskelig eksistens. Det er gjennom interaksjonen med andre at mennesket skaper forståelse og mening. Dialogen forstås som en felles prosess. I dialogen finnes det vage, flertydige, flerstemmige, spenning og motstand. Dialogens kontekst er en del av dialogen. Grunnleggende for dialogen er respekten for den andres ord, vilje til å lytte, forståelse på den andres premisser, den andres ord som hjelp til fortolkning og samtidig respekt for egne ord (Tveiten, 2013, s. 141-142).

8 Metodekapittel

Utgangspunktet for data i denne studien er et gjennomført i litteratursøk (Helsebiblioteket, 2018). Basert på eksisterende kunnskap utformet jeg studiens problemstilling og forskningsspørsmål. Som følge av problemstillingen og de tilhørende forskningsspørsmålene, ble det bestemt en kvalitativ forskningsmetode med semistrukturerte intervjuer som studiens design.

Kunnskapen fra litteratursøket og egne veiledererfaringer fra feltet dannet grunnlag for intervjuguiden som ble brukt i to pilotintervju med to ICDP minoritetsspråklige veiledere som ikke er inkludert i studien. Pilotintervjuene førte til enkelte justeringer i intervjuguiden. Etter utprøvingen av intervjuguiden ble åtte minoritetsspråklige veiledere rekruttert som informanter og deretter intervjuet.

Data ble analysert ved systematisk tekstkondensering (STC). Analysen frembrakte tre resultat kategorier. Etter at dataanalysen ble ferdig, ble det foretatt et avsluttende litteratursøk (Malterud, 2017, s. 111)

8.1 Forskningsmetode og design i denne studien

Kvalitativ forskningsmetode har sin vitenskapsfilosofiske bakgrunn i hermeneutikken og fenomenologien. Forskeren fortolker data framkommet fra datainnsamlingen gjennom systematisk analyse og begrunner sine funn og overføringsverdien av dem ved bruk av relevante teoretiske perspektiver. Siktemålet for kvalitativ forskning er å belyse og gi innsikt i sosiale fenomener (Thagaard, 2018, s. 19). Dette skiller seg fra kvantitativ forskningsmetode hvor forskerens systematiske dataanalyse har til hensikt å få fram et resultat som beskriver omfanget av et fenomen. Et annet kjennetegn ved kvalitativ metode er at forskningsprosessen er fleksibel, for eksempel kan problemstillingen og teoretisk perspektiv justeres underveis (Thagaard, 2018, s. 47; Malterud, 2017, s. 53, 83).

Forskningsspørsmålene i denne oppgaven blir belyst gjennom en kvalitativ metodetilnærming da målet er å undersøke og beskrive menneskers opplevelser og erfaringer. Studiens design er semistrukturerte intervjuer.

8.1.1 Semistrukturerte intervjuer

I studien er det utført semistrukturerte intervjuer med åtte informanter. Intervju som metodisk tilnærming egner seg for å belyse hvordan informanten opplever og forstår seg selv og sine omgivelser (Thagaard, 2018, s. 53). Forskerens intervjuguide er et utgangspunkt til støtte i utforskningen av problemstilling og forskningsspørsmål. Intervjuguiden ble formet som åpne og lukkede spørsmål og inkluderte stikkord til støtte for mulige oppfølgingsspørsmål. Intervjuguiden finnes som Vedlegg nummer tre i monografien. Under intervjusamtalen var jeg bevisst på å ha en åpen prosess. Data skapes i kommunikasjonen mellom informant og forsker. Samtalen styres av både forskeren og informanten (Malterud, 2017, s. 133-135).

8.1.2 Utvalg

Utvalget består av åtte informanter. Informantene er alle bosatt på Østlands-området og har utført foreldreveiledning til minoritetsforeldre. Informantene ble rekruttert i perioden mai til juni i 2019 basert på snøballmetoden (Thagaard, 2018, s. 56). Rekrutteringen foregikk via ICDPs nettverk med ICDP-koordinatorer i området som nøkkelpersoner. ICDP-koordinatorene ble bedt om å formidle informasjonen om studien til minoritetsspråklige veiledere og min forespørsel om frivillig deltagelse. Problemstilling og forskningsspørsmålene ble sendt via e-post og koordinatorene videresendte e-posten til ICDP-veilederne i sitt område.

Bakgrunnen for henvendelsen til nøkkelpersonene var at jeg ønsket å rekruttere informanter som jeg ikke hadde samarbeidet med. Dette ble vurdert å veie opp for en mulighet for at nøkkelpersonene kunne foreta en utvelgelse av informanter. Det viste seg at nøkkelpersonene hadde videresendt min e-post til de minoritetsspråklige veilederne i sitt nettverk.

Etter at forespørselen min ble sendt videre, ble jeg kontaktet av flere minoritetsspråklige veiledere som ønsket å delta i forskningsintervju. Alle informantene som tok kontakt med meg fikk informasjonsskrivet om studien og samtykkeskjema på e-post. Det ble inngått intervjuavtale med fem informanter. Fra et tilfeldig møte i et ICDP-fora for veiledere noen

måneder tidligere rekrutterte jeg to minoritetsveiledere til. Jeg valgte å inkludere ytterligere en informant, rekruttert via en av de andre informantene.

Etter åtte intervjuer erfarte jeg å ha brede og rike data. Det var en betydelig mengde data i forhold til problemstillingen og forskningsspørsmålene. Anbefalinger om antall intervjuer i kvalitativ forskning varierer i metodelitteratur. Kvale og Brinkmann (2015, s. 148) skriver at det tidligere har vært anbefalt 10-15 intervjuer, men at det i senere tid anbefales å legge tid og arbeid i forberedelser og analyser. Erfaringen med brede og rike data, samt intensjon om å bevare oversikten i analyseprosessen, gjorde at jeg valgte å avslutte inkluderingen etter at de åtte informantene var intervjuet.

Alle informantene, fem kvinner og tre menn i alderen 30-60 år, er minoritetspråklige ICDP-veiledere med opprinnelse fra afrikanske og asiatiske landområder. Informantene har lang botid i Norge, gode norskspråklige ferdigheter og egne barn. Nesten alle av informantene har høyere utdanning. Informant 3, 5, 6 og 7 har veiledererfaring fra et stort antall foreldregrupper og har veiledet i mange år. Informant 2 fikk sin opplæring for en tid tilbake og har veiledet færre grupper. Informant 1, 4 og 8 har kun erfaring gjennom selvtreningsgruppen i opplæringen for veiledersertifiseringen.

De fleste av informantene har veiledet minoritetsforeldre som har bodd noen år i Norge og som har deltatt frivillig i foreldreveiledningen. Noen informanter har erfaring med at enkelte minoritetsforeldre har vært pålagt av barnevernet å delta i veiledningsgruppe. To informanter har erfaring fra veiledningsgruppe der minoritetsforeldrene har hatt obligatorisk oppmøte som følge av kommunens program for nyankomne flyktninger. Mange av informantene har hatt veiledningsgrupper der både mødre og fedre har deltatt i gruppen, men fedres deltagelse i gruppe har vært mindre vanlig. Flere av informantene har erfaring med veiledning til minoritetsforeldre med tenåringer, enten i gruppe sammen med småbarnsforeldre eller i gruppe kun for minoritetsforeldre med tenåringer. Hvem som har rekruttert minoritetsforeldrene til veiledningsgruppe varierer i stor grad. I noen tilfeller har informanten rekruttert minoritetsforeldre til egen veiledningsgruppe.

8.1.3 Inklusjonskriterier

Utvalget av informanter i denne studien er basert på et strategisk utvalg, det vil si at deres egenskaper/kvalifikasjoner er strategiske til studiens problemstilling (Thagaard, 2018, s. 54). Inklusjonskriteriene var: frivillig deltagelse, gjennomgått opplæring som ICDP-veileder i minoritetsversjonen og ikke-vestlig bakgrunn. Økonomiske og tidsmessige rammer begrenset utvalget til det sentrale Østlands-området.

Jeg tilhører majoriteten, er utdannet helsesykepleier, ICDP-veileder og er en «ICDP-kollega» til informantene. Denne nærheten til informantene har det vært stor bevissthet på og en større diskusjon rundt. Rollebyttet fra kollega til forsker ble vektlagt og jeg har viet stor oppmerksomhet til informantenes mulige opplevelse av press. Henvendelsen om frivillig deltagelse i studien ble derfor rettet i første omgang fra ICDP-koordinatorene, som tredjeperson, og deretter av meg. De rekrutterte og inkluderte informantene er minoritetspråklige veiledere som jeg ikke har hatt samarbeidsrelasjon med tidligere.

8.1.4 Datainnsamling

Data er basert på åtte semistrukturerte intervjuer. Intervjuene ble utført under en fire ukers periode i mai-juni 2019. Intervjuene fant sted i et møterom ved informantens arbeidsplass eller offentlig bibliotek, alt etter informantens ønske. Intensjon var å bidra til trygghet for informanten (Tjora, 2017, s. 121). Innledningsvis startet intervjuene med litt hverdagslig småprat, informasjon om studien, om muligheten til å trekke seg og en kort presentasjon om meg selv. Deretter fulgte innhenting av bekreftet samtykke. Først etter at samtykkeerklæringen ble bekreftet, gikk jeg videre med intervjuet. Den digitale lydopptakeren ble presentert og informanten ble spurt om aksept. Etter samtykke til å bruke den, gikk jeg over til selve intervjuet og ba informanten starte med å fortelle litt om sin bakgrunn. Lydopptakeren fikk noe oppmerksomhet til å begynne med. Etter hvert virket informantene tilsynelatende upåvirket av lydopptakeren.

Intervjuene varte mellom 38 minutter og 101 minutter. Gjennomsnittlig varighet er omtrent 60 min. Det var viktig for meg at informantene fikk uttrykke seg uten avbrytelser. Jeg ønsket å holde meg selv tilbake, i stor grad lytte og observere diskret. Samtidig ville jeg vise

engasjement og interesse. Jeg opplevde at min erfaring fra helsesykepleierpraksis (før 2020 benevnt som helsesøsterpraksis) og ICDP-veiledning bidro til trygghet og flyt i samtalen. Det medvirket også til opplevelsen av at oppfølgings-spørsmål falt naturlig. Ved intervjuets avslutning inviterte jeg informanten til å oppsummere sammen med meg (Johannessen et al., 2016, s. 152-153). Jeg spurte også om informanten hadde noe å tilføye etter at lydopptakeren hadde blitt slått av. En av informantene hadde da noe å tilføye. Dette utsagnet ble notert ned, verifisert av informanten og inkludert i datamaterialet etter samtykke fra informanten. En annen form for verifisering forekom enkelte ganger i intervjuene da jeg stilte spørsmål for å avklare om jeg forstod meningsinnholdet i informantens utsagn (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 201-202).

8.1.5 Transkribering

Alle intervjuene ble tatt opp med digital lydopptaker og deretter transkribert av meg. Det transkriberte materialet inkluderer ikke bare uttalte ord, men også pauser, tonefall, non-verbale uttrykk og liknende (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 204-205). Lydopptakene hadde god kvalitet. Jeg valgte å transkribere ordrett for å bevare informantens utsagn og opplevde at dataprogrammets tempojustering av opptakene var nyttig. Til å begynne med beskrev jeg non-verbale uttrykk som jeg hadde notert meg etter intervjuene og enkelte lyd på opptakene. Jeg besluttet så å stryke disse fra transkripsjonene med hensyn til informantens anonymitet da noen av disse uttrykkene kan være karakteristiske for enkelte kulturer/språkgrupper. Kun ett non-verbalt uttrykk ble bevart og beskrevet i sitat fra informant nr. tre på side 61: slagbevegelse med hånden.

Transkriberingen ble påbegynt da de to første intervjuene var utført. Prosessen var tidkrevende. Tidspres i perioden med intervjuene gjorde at jeg valgte å lytte til opptak og se over egne refleksjonsnotater etter utførte intervjuer. Hensikten med lyttingen var å utvikle intervjuferdigheter for god datasamling i de kommende intervjuene. Resterende transkribering ble gjennomført sammenhengende etter at alle intervjuene var gjort. For å bidra til oversikt, fikk hvert transkriberte intervju egen skriftfarge.

8.1.6 Analyse

Systematisk tekstkondensering (STC), på engelsk benevnt «Systematic Text Condensation», ble valgt som analysemetode for data fra intervjuene. På norsk omtales metoden ofte som meningsfortetning. Malteruds beskrivelser og forklaringer av den trinnvise analyseprosessen er tenkt som en støtte til nybegynnere (Malterud, 2017, s. 97), og disse aspektene bidro til valget.

STC springer ut fra Giorigis psykologiske fenomenologiske analysemetode (Malterud, 2017, s. 115). Analysen skal beskrive de mest relevante sider av fenomenet som studeres og det skal gjøres så nøyaktig og omhyggelig som mulig (Malterud, 2017, s. 116). STC deler likevel ikke fullstendig fenomenologiens perspektiv med fokus på den subjektive livsverden. Malterud forklarer at STC er nærmere den sosialkonstruktivistiske vitenskapsfilosofiske forankringen gjennom forskerens posisjon og den situerte kunnskapen som framkommer gjennom analysen.

I min analyseprosess fortolket jeg den transkriberte teksten med en tverrgående tematisk organisering der dekontekstivering og rekontekstivering førte fram til funnene. Jeg fulgte STC som Malterud (2017, s. 98- 113) beskriver med de fire trinnene:

1. 5-8 foreløpige temaer identifiseres etter hovedinntrykk fra gjennomlesningen
2. Koding av meningsbærende enheter som sorteres inn i 3-5 kodegrupper.
3. Fasetter i hver kodegruppe danner grunnlag for inndeling av 2-3 subgrupper til den enkelte kodegruppe. Meningsinnholdet i hver subgruppe abstraheres til et kondensat
4. Med utgangspunkt i kondensatene sammenfattes meningsinnholdet til utvikling av 3-5 kategorier.

8.1.7 Analysetrinnene for datamaterialet

Min prosess var basert på analysetrinnene som Malterud beskriver på sidene 98-115 (2017). Den trinnvise presentasjonen kan gi inntrykk av en lineær analyseprosess, men flere runder og justeringer ble foretatt. Det ble etterstrebet en åpen og fleksibel tilnærming, refleksjoner og beslutninger krevde tid. Tredje trinn opplevdes omfattende og det var utfordrende å komme fram til avklaringer. Et samarbeid med en medstudent som benyttet samme

analysemetode viste seg å være veldig nyttig. Ved å sette ord på analysemetoden og egen prosess, stille spørsmål til hverandre og gå gjennom de ulike trinnene kom jeg fram til noen justeringer og det ble framskritt i analyseprosessen. Jeg førte logg over analyseprosessen, som Malterud (2017, s. 53-56, 103, 113) anbefaler, og jeg opplevde den som nyttig gjennom analyseprosessen. Muligheten for at problemstillingen kunne bli endret ble beholdt åpen under hele analyseprosessen. I Vedlegg nummer fire vises en figur som illustrerer analysen fra intervjuguiden til resultatkategoriene.

Første trinn med utvikling av foreløpige temaer:

Prosessen startet med nøye gjennomlesing av teksten fra de transkriberte intervjuene. Anbefalingen om å ikke bare fokusere på problemstilling og forskningsspørsmålene ble holdt i bevisstheten. Det var viktig å bevare åpenhet for informantenes stemme og finne ut hva data fortalte.

Det første samlede inntrykket fra gjennomlesningen var følgende:

Informantene fortalte om sitt personlige engasjement. Informantene ville være en ressurs, hjelpe minoritetsforeldre og deres barn og tenåringer. Informantene vurderte at minoritetsforeldre har behov for foreldreveiledningen. Informantene har erfart at minoritetsforeldre har et stort behov for informasjon. Videre har informantene erfart at minoritetsforeldrene synes det er vanskelig å sette grenser for barnet og tenåringen. Informantene fortalte at det er veldig viktig å møte minoritetsforeldrene ut fra minoritetsforeldrenes behov og at veiledningen likevel holdes innenfor innholdet i ICDP. Informantene erfarte at minoritetsforeldrene forteller om positive endringer, er takknemlige for kurset og at det har gitt trygghet.

Informantene fortalte om at minoritetsforeldrene har en generell frykt for barnevernet. En mer konkret og vanlig bekymring angår at barnet/tenåringen kan fortelle lærere eller andre at minoritetsforeldrene er strenge, at minoritetsforeldrene praktiserer "klaps" og "ta på øret". Barn og tenåringer benytter minoritetsforeldrenes frykt som pressmiddel. For å presse fram egne ønsker, truer barn og tenåringer minoritetsforeldrene med å kontakte barnevernet. Enkelte av informantene forteller at minoritetsforeldre ikke vet hva foreldreveiledningen skal gå ut på. Minoritetsforeldre er usikre på om veiledningen kan ha

noe med barnevernet å gjøre: “tror vi er sendt fra bydelen”, “tror vi er spioner”. Ikke alle minoritetsforeldre kommer frivillig, men har blitt sendt av barnevernet, skolen eller andre instanser.

Informantene forteller om sine personlige formidlinger. Informantene bruker eksempler fra sin barneoppdragelse og inkluderer egne feil og knytter humor til det. Informantene vurderer at denne formidlingen trygger og skaper åpenhet. Latter i gruppen er viktig. Alle informantene forteller at minoritetsforeldrene blir trygge i løpet av de første møtene. Mange åpner opp om sensitive forhold. Informantene forklarer at minoritetsforeldrene samtaler mye i gruppene og at hele hensikten med veiledningen er at minoritetsforeldrene skal lære av hverandre.

Flere av informantene avdekker oppfølgingsbehov og hjelper minoritetsforeldrene med «hjelpemiddelet». Å veilede minoritetsforeldre med tenåringer erfarer mer krevende. Det er vanskelig å finne hjelp til disse familiene. De fleste av informantene forteller at krangel innad i gruppen er ganske vanlig. Konfliktene er knyttet til religion og tradisjon. De fleste av informantene har egen veiledning tilgjengelig.

Etter flere gjennomlesninger ble følgende åtte foreløpige tema identifisert:

1. Foreldrenes bakgrunn, behov og forventninger,
2. Samtaler i gruppen
3. Utrygghet og trygghet
4. Anerkjennelse
5. Samarbeid med med-veileder
6. Rammer
7. Minoritetsspråklig veileders engasjement
8. Ladede tema og uenighet.

Andre trinn med å finne og sortere meningsbærende enheter, koding

Den transkriberte teksten fra hvert intervju ble gjennomgått. Egen skriftfarge for hvert av de transkriberte intervjuene bidro til oversikt. Tekstmaterialet ble gjennomgått systematisk linje for linje for å finne meningsbærende enheter. Meningsbærende enheter er tekst som

forsker finner relevant i forhold til problemstillingen og forskningsspørsmålene (Malterud, 2017, s. 101). De meningsbærende enhetene ble plukket ut og sortert inn i tenkelige kodegrupper. Prosessen med sorteringen av meningsbærende enheter kalles for koding (Malterud, 2017, s.101). Prosessen var intuitiv, kreativ og systematisk gjennom runder med refleksjoner, disposisjoner, loggføring og utsortering av meningsbærende enheter som viste seg å ikke inngå eller danne grunnlag for en kode.

Eksempler på deler meningsbærende enheter «Minoritetsspråklig veileders engasjement»:

- Jeg har sett hvor viktig den gruppa er for de foreldrene. Fra informant 1
- Eh, jeg synes det er deilig å hjelpe noen. Sant, så ser du resultater. Og så foreldre de sier på neste møte: Og i dag prøvde jeg det. Fra informant 2
- Det jeg likte med ICDP: det er barneutvikling. Fra informant 4
- Folk trenger hjelp, mangler veiledning og informasjon. Det er kjempeviktig å ha det, ICDP, da. Fra informant 5

Tabellen over meningsbærende enheter til kodegruppen «Minoritetsspråklig veileders engasjement» vises i Vedlegg nummer fem. Tabellen eksemplifiserer analysetrinnet med meningsbærende enheter som grunnlag for kode.

Basert på Malteruds (2017, s. 105) anbefaling om å ikke ha for mange kodegrupper, men tre til fem, ble følgende tre kodegrupper ble vurdert som robuste:

1. Minoritetsspråklig veileders ståsted
2. Behov for åpenhet
3. Deling i gruppen

Tredje trinn med utvikling av to til tre subgrupper til hver kodegruppe, kondensat til hver subgruppe og gullsitat til hvert kondensat:

De tre utviklede kodegruppene ble delt inn i to til tre subgrupper ut fra kodegruppens fasetter. Malterud (2017, s. 106) anbefaler å ikke ha for mange for å ikke miste oversikten. De tre kodegruppene med tilhørende subgrupper ble da som følger:

1. Minoritetsspråklig veileders ståsted

- a. Egne verdifulle erfaringer
- b. Bidra for andre

2. Behov for trygghet

- a. Taushetsplikt
- b. Anerkjennelse, respekt og humor
- c. Morsmål

3. Deling i gruppen

- a. Erfaringsdelinger
- b. Ladede tema og uenighet
- c. Foreldres samtalebehov

Meningsinnholdet i subgruppene ble abstrahert til kondensat, som er en viktig bestanddel i STC (Malterud, 2017, s. 106). Dette er et kunstig sitat skrevet i jeg-form som sammenholder innholdet i de meningsbærende enhetene. Ved å benytte jeg-formen bringes stemmen til informantene fram (Malterud, 2017, s. 107). Et eksempel på dette er kondensatet til subgruppen 1. A) Egne verdifulle erfaringer:

Jeg har selv opplevd behov for å tilpasse oppdragelsen etter å ha flyttet til nytt land med nytt språk, ny kultur og ny sammenheng. Jeg opplevde at synet på barn og ungdom var annerledes i Norge; at de har rett til å si sin mening, at jenter og gutter er likeverdige og at barn trenger kjærlighet. Barneoppdragelsen kan ikke bare videreføres fra generasjon til generasjon fordi samfunnet forandrer seg. Det har jeg selv følt på kroppen. Jeg har lært mye og likte godt å delta selv i ICDP foreldreveiledningsgruppe. Du må justere deg til det som passer her, ta det beste fra Norge og fra hjemlandet. Men noen foreldre vil ikke det.

I denne delen av analyseprosessen skal det velges et «gullsitat» tilhørende kondensatet. «Gullsitatet» skal gi en god illustrasjon av kondensatets abstraherte tekst. Et eksempel er «gullsitatet» tilhørende kondensatet 1. A), som er presentert ovenfor i forrige avsnitt:

Minoritetsforeldre har behov for å tilpasse barneoppdragelsen

Fjerde trinn med utvikling av resultat kategorier gjennom syntetisering av hver kodegruppe med tilhørende subgrupper:

Kondensatene fra hver subgruppe og kodegruppe ble brukt som grunnlag for utvikling av analytiske tekster (Malterud, 2017, s. 108). De analytiske tekstene har fellestrekk og nyanser fra informantenes historier (Malterud, 2017, s. 109). Den består ikke av enkelthistorier, men er en sammenfattende beskrivelse som analysen har ført til. Det brukes gjerne uttrykk fra de meningsbærende enhetene i subgruppene, men her benyttes tredje-persons form til støtte for analytisk distanse. Et eksempel på analytisk tekst er den som ble utviklet fra kondensatene til subgruppen 1. A) og 1. B):

Det er erfart en diskrepans mellom barneoppdragelsen i Norge og i opprinnelseslandet og minoritetsspråklige veiledere har selv erfart behov for tilpasninger etter migrasjonen. Egne erfaringer utgjør en ressurs i veilederrollen og personlige relateringer formidles i foreldreveiledningen. Tilknytningen til ICDP er sterk. Enkelte beskriver å ha deltatt i gruppe selv og har erfart stort utbytte. Veiledningens helsefremmende og forebyggende perspektiv med å styrke samspillet mellom foreldre og barn/tenåringer og bidra til minoritetsforeldres tilpasninger i barneoppdragelsen til majoriteten uttrykkes som mål. Gode tilbakemeldinger fra minoritetsforeldrene med barn er vanlig. Det gir opplevelse av at veiledningen har god effekt og mestringsfølelse hos minoritetsspråklig veileder. Minoritetsforeldre til tenåringer gir ikke like gode tilbakemeldinger. Veiledning som angår tenåringer erfares vanligvis krevende.

Alle de utviklede kondensatene til subgruppene er presentert i Vedlegg nummer seks.

Ut fra de analytiske tekstene ble det utviklet følgende tre resultat kategorier:

1. Minoritetsspråklig veileders kraft

2. Å møte foreldrene

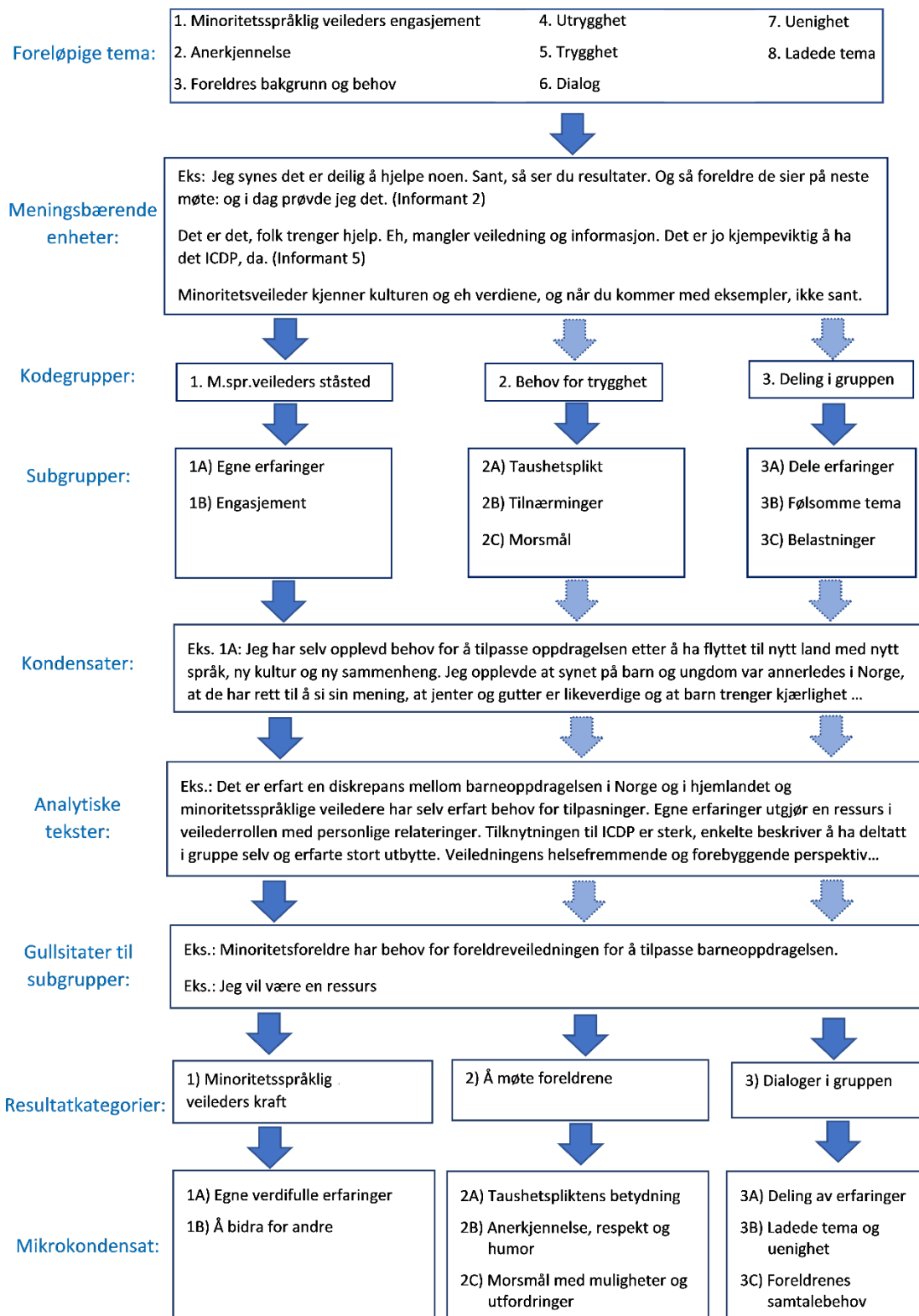
3. Dialoger i gruppen

Gullsitatene ble vurdert som fortsatt gyldige. Det ble utviklet et mikrocondensat til hver resultatkategori og mikrocondensatene utgjør mellomtitlene i hver resultatkategori, slik de er presentert i kapittel 9.0 Funn.

For å bidra til oversikt og innsikt i analysetrinnene, er en tabell presentert i følgende avsnitt, 8.1.8. For mer detaljer i analysen, vises det til monografiens vedlegg med flere eksempler på meningsbærende enheter samt condensatene, «gullsitatene» og de analytiske tekstene.

8.1.8 Oversiktstabell over analysetrinnene

I figur 5 framstilles en skjematisk oversikt over analyseprosessen som ble foretatt i denne studien. Prosessens med trinnene i STC er skrevet med blå skrift nedover langs venstre side. Tilhørende innrammede bokser har tekst som er «innholdet» i analysetrinnets prosess. De foreløpige temaene skrevet i den første boksen. I boksen nedenfor er det det skrevet har eksempler på meningsbærende enheter. Disse meningsbærende enhetene er kodet inn under kodegruppen til venstre i boksene nedenfor. De øvrige to kodegruppene er i egne bokser på samme trinn. Deretter følger presentasjon av sub-kategoriene egne bokser. Så følger en boks med et eksempel på condensat og nummerert til sub-kategorien condensatet er utviklet fra. På neste trinn nedenfor følger en boks med eksempel på analytisk tekst. Nedenfor er en boks med eksempler på to gullsitater. Nest nederst følger de tre resultatkategoriene i hver sin boks. Nederst og til sist er mikrocondensatene til de tre resultatkategoriene skrevet inn i egen bokser.

Figur 5. Oversiktstabell som viser analysetrinnene av de kvalitative dataene i denne studien.

8.2 Validitet og reliabilitet

Validitet handler om forskningens gyldighet (Thagaard, 2018, s. 19). Tjora (2017, s. 232) forklarer at gyldigheten knytter seg til hvorvidt funnene svarer på forskningsspørsmålene. I denne studien er forskningsmetoden valgt ut fra problemstillingen. Intervjudata er analysert kreativt, iterativt og systematisk ved hjelp av STC, der teksten ble dekontekstualisert og til sist rekontekstualisert (Malterud, 2017, s. 98-113). Rekontekstualiseringen innebærer at funnene valideres ved at funnene tilbakeføres til teksten de er hentet ut fra (Malterud, 2017, s. 108, 194). Det er ikke mulig å validere funnene forstått som gyldig sannhet (Malterud, 2017, s. 199), og det har heller ikke vært hensikten med denne studien.

Reliabilitet handler om forskningens pålitelighet. I kvalitative studier gjelder det for forskeren å formidle innsyn i forskningsprosessen og utvise «transparens» og refleksivitet (Leseth & Tellmann, 2018, s. 17). Gjennom presentasjonen i denne monografien er det etterstrebet å beskrive forskningsprosessen oversiktlig, detaljert og nøyaktig for leseren slik at leseren selv kan ta stilling til forskningsprosessen og hvordan funnene har framkommet.

8.3 Forforståelse

Forskers forforståelse er ofte motivasjon for forskning omkring et bestemt tema (Malterud, 2017, s. 45). Denne forforståelsen kan gi «støy» i forskningsprosjektet som overdøver budskapet i det empiriske materialet. Malterud (2017, s. 45-46) anbefaler at forsker inntar en aktiv posisjon i forhold til forforståelsen.

I hele mitt yrkesaktive liv fra barnehagepraksis, sykepleier på barneavdelinger, helsesykepleier (tidligere helsesøster) på helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom har jeg jobbet tett med barn, tenåringer og foreldre. Jeg har praktisert foreldreveiledning i ulike settinger. Relasjonens betydning har alltid hatt stor betydning og jeg har erfart at det krever refleksivitet.

Med egen bakgrunn som ICDP-veileder for minoriteter er det en risiko for at min forforståelse medfører liten grad av åpenhet i forskerrollen og at jeg heller søker bekreftelse på mine forforståelser. Jeg har forsøkt å være bevisst på dette og som en motvekt har jeg

søkt å utfordre teorier, forståelser og antagelser. Blant annet har jeg søkt å innta ulike perspektiver. Refleksjonene har for eksempel omhandlet fraværet av egne erfaringer med migrasjon og å være en minoritet, kultur som et av forståelsesrammens aspekter og myndighetenes intensjon og tilrettelegging for at ICDP minoritetsversjonen skal utøves. Jeg har mest erfaring med ICDP-grupper for minoritetsforeldre med annen landbakgrunn enn afrikansk og asiatiske. Min vide nysgjerrighet angående minoritetsspråklige veileders erfaringer med foreldreveiledningen har vart over flere år og vedvarer fortsatt. Intensjonen har vært å ha en åpen tilnærming i utforskningen.

8.4 Relevans, generaliserbarhet, styrker og svakheter ved studien

Studiens aktualitet kan sees i lys av innvandringen til Norge, myndighetenes satsing på ICDP foreldreveiledning og debatter og innlegg i media om oppvekst og integrering. Studien kan tenkes bidra til å få fram erfaringer med ICDP foreldreveiledning, kunnskap om veiledningen og innsikt i muligheter og begrensninger i veiledningen. Funnene kan tenkes å synliggjøre minoritetsforeldres behov for foreldreveiledning, ICDPs potensiale og vurderinger om hensiktsmessige tilrettelegginger for veiledningsgrupper. Det er mulig studien kan ha relevans for fagpersoner som veileder minoritetsfamilier og for fagpersoner som rekrutterer minoritetsforeldre til ICDP foreldreveiledningsgrupper.

Begrepet generaliserbarhet i forskning kan gi en uheldig forståelse om allmenngyldig overførbarhet. Malterud anbefaler å bruke begrepet overførbarhet. I kvalitativ forskning er utvalgets størrelse lite og funnene må vurderes ut fra overførbarhet (Malterud, 2017, s. 66). For den kvalitative forskningsmetoden handler overførbarheten om hvorvidt funnene gir mening ut over seg selv, og om mulig at funnene utløser en aha-effekt hos leseren (Malterud, 2017, s. 67). Utvalget i denne studien er lite. Utvalget består av åtte strategisk utvalgte informanter. Funnene er ikke overførbare til alle minoritetsspråklige ICDP-veiledere i landet. Noen funn i denne studien støttes av kunnskap fra andre undersøkelser. Det er etterstrebet å gi leseren innsyn i denne studiens forskningsprosess slik at leseren selv kan vurdere overførbarheten.

En fordel ved min rolle som ICDP-veileder er at jeg har kjennskap til ICDP-programmet. Det kan ha bidratt til en dypere forståelse og økt tillit fra informantene. Videre kan dette ha bidratt til å åpne opp for flere og mer nyanserte refleksjoner rundt de ulike erfaringene, også om det som oppleves utfordrende. På den andre siden bidrar min erfaring som ICDP-veileder til makt-asymmetrien mellom informanten og meg som forsker. Det kan ha bidratt til et behov for anerkjennelse og at data har framkommet i lys av det.

En annen svakhet i studien er at det kunne vært flere oppfølgende spørsmål i intervjuene angående fedres deltagelse, rammer for veiledningen og rekruttering av foreldre. I ettertid ser jeg at det kunne ha bidratt til et datatilfang som kunne ha utviklet STC-analysen på annen måte og bidratt til andre funn (Malterud, 2017, s. 107, 109).

Tidsbegrensninger for studien med hensyn til rekrutteringen av informanter er også relevant å nevne. Inklusjonskriterier for informanter med hensyn til veilederpraksis som foreldregruppe med kort eller lang botid i landet, foreldre med barn eller tenåringer og veiledningsarena, ville også kunne innvirket på datatilfanget, analysen og funnene.

Likeledes er det nærliggende å anse at lokaliseringen for informantenes veiledningspraksis er relevant for tilfanget av data i denne studien. Bosted i drabantby med mange innbyggere som har innvandrerbakgrunn og bosted med nærhet til Oslo påvirker vanligvis mange forhold i livet til innbyggerne, også for minoritetsfamilier og minoritetsspråklige ICDP-veiledere. Flere av informantene har veiledet minoritetsforeldre fra områder der det finnes store sosiale utfordringer og dårligere levekår enn ellers i hovedstadsområdet. Dersom jeg kunne ha inkludert flere informanter fra hele Norge kunne jeg kanskje ha fått mer varierte data. Med et større antall informanter ville funnene være mer generaliserbare.

En av styrkene ved denne studien er at jeg har transkribert intervjudata selv. Lydopptakene ble lyttet til flere ganger. I prosessen med transkriberingen opplevde jeg at data ble nære og at jeg fikk god kjennskap til data. En svakhet er at jeg ikke hadde anledning til å involvere annen forsker til å høre på lydopptakene sammen med meg og drøfte analysen.

8.5 Etisk refleksjon

8.5.1 Personvern

Som forsker forholder jeg meg til Helsinkideklarasjonens etiske prinsipper for medisinsk forskning, lov om behandling av personopplysninger, helseforskningsloven og forskningsetikkloven. Det ble søkt Norsk senter for forskningsdata [NSD] for godkjenning av studien med hensyn til personvern. Godkjenningen ble mottatt noen få uker før rekrutteringen av informanter startet. Godkjenningen fra NSD med prosjektnummer 997279 finnes som Vedlegg nummer syv.

Personvernet inkluderer et informert, fritt og skriftlig bekreftet samtykke fra informanten og dette er innhentet fra alle informantene i studien. Videre skal informantene være sikret konfidensialitet, hvilket inkluderer at oppbevaring av data ble oppbevart innelåst. NSDs godkjenning, som omhandler blant annet oppbevaringen av persondata i studien, gikk ut i desember 2020. Forlengelse ble ikke gitt og lydopptakene på den krypterte minnepinnen ble dermed destruert innen tidsfristen. Kun anonymiserte opplysninger som framgår av det transkriberte datamaterialet ble beholdt. I liket med transkripsjonene, ble også minnepinnen oppbevart i låst skuff.

8.5.2 Sårbare grupper

Et viktig prinsipp i forskning er at informanter ikke skal utsettes for negative konsekvenser med sin deltagelse i studier. I kvalitative forskningsundersøkelser kommer forsker tett på informantene (Thagaard, 2018, s. 21). Minoriteter i Norge tilhører en sårbar gruppe som ofte møter fordommer og stigmatisering. Dette innebar blant annet at jeg drøftet mulige problemområder med veileder før jeg påbegynte studien.

8.5.3 Maktbalanse og likeverd

Som norsk-født ICDP-veileder har jeg vært spesielt bevisst på asymmetrien i maktforholdet. Derfor gjorde jeg mitt ytterste for å tydeliggjøre likeverd og for å unngå å påføre unødige belastninger på mine informanter.

Den etiske refleksjonen har stått i fokus gjennom hele forskningsprosessen. Refleksjonen har vært kritisk. Det inkluderer alt fra egen forforståelse til andres forskning, utviklingen av problemstilling og intervjuguide, rekruttering, intervjuer, analyse og presentasjon av studien. Videre har jeg reflektert, drøftet og avklart ulike saksområder slik at spenninger som kan følge av forventninger og opplevelser knyttet til min rolle unngås. Den tette dialogen med min veileder har vært et viktig bidrag i denne prosessen.

9 Funn

Som følge av analyseprosessen kom jeg fram til tre resultatkategorier. Disse resultatkategoriene er: «Minoritetsspråklig veileders kraft», «Å møte foreldrene» og «Dialoger i gruppen». Basert på Malteruds anbefaling (2017, s. 110), presenterer jeg resultatkategoriene med de tilhørende mellomtitler, mikrokondensatene, som framkom i min analyse.

Kapittel 9 deles dermed inn i tre avsnitt med underpunkter:

I avsnitt 9.1 Minoritetsspråklig veileders kraft presenteres resultatkategorien «Minoritetsspråklig veileders kraft» med mellomtitlene «Egne verdifulle erfaringer», «Å bidra for andre» og «Samarbeid med med-veileder» i egne underpunkter.

I avsnitt 9.2 Å møte foreldrene presenteres den andre resultatkategorien «Å møte foreldrene» med mellomtitlene «Taushetspliktens betydning», «Anerkjennelse, respekt og humor» og «Morsmålspraksis med muligheter og utfordringer» i egne underpunkter.

I avsnitt 9.3 Dialoger i gruppen presenteres den tredje og siste resultatkategorien «Dialoger i gruppen» med mellomtitlene «Deling av erfaringer», «Ladede tema og uenighet» og «Foreldres samtalebehov» i egne underpunkter.

Sitater er med for å bringe fram minoritetsspråklige veileders ytringer og for å belyse påstandene i funnene.

Sitatene er anonymisert gjennom randomisert nummerering av de minoritetsspråklige veilederne. De minoritetsspråklige veiledernes anonymiserte stemme vises som: Informant 1, Informant 2 og så videre.

9.1 Minoritetsspråklig veileders kraft

Kapittel 9.1 beskriver den minoritetsspråklige veileders kraft, som i utgangspunktet relaterer seg til å være self-empowered, eller empowered, noe som ansees nødvendig hos den profesjonelle for å kunne bidra i andres empowerment-prosess (Stanton, 1990, referert i

Adams, 2008, s. 83). Minoritetsspråklig veileders kraft er forbundet med at livserfaringer og bakgrunn utgjør en personlig trygghet og en ressurs i veilederrollen (Bufdir, 2016a, s. 78, 122).

Data fra studien viser at minoritetsspråklige veiledere anvender personlige formidlinger og relateringer i veiledningen og opplever at det vekker tillit og bekrefter tilhørighet i minoriteten. Dette uttrykkes av de minoritetsspråklige veilederne på ulike måter, et eksempel er i sitatet fra Informant 7 i punkt 9.1. Videre viser analysen at minoritetsspråklig veileders bakgrunn, livserfaringer og personlige relateringer gir mulighet til posisjon som rollemodell.

Minoritetsspråklig veileders kraft er også relatert til et stort engasjement for foreldreveiledningen og forbundet med mulighet til å bidra til positive endringer, styrke minoritetsforeldre og deres barn og unge, forebygge vansker og hjelpe minoritetsfamilier som har behov for oppfølging.

Nesten alle de åtte minoritetsspråklige veilederne forteller om en sterk identifisering med ICDP. Forståelsen av positive endringer gjennom foreldreveiledningen knyttes til samspill generelt, men også til tilpasninger mot majoritetens oppdragelsespraksiser. Samtlige av de åtte minoritetsspråklige veilederne forteller å ha erfart en diskrepans i synet på barn og tenåringer og oppdragelse mellom minoriteten og majoriteten. Samtlige vurderer at minoritetsforeldre trenger å tilpasse sin oppdragelse til majoritetens.

Erfart tillit fra minoritetsforeldre og engasjement knyttes til at minoritetsforeldre tar opp krevende livssituasjoner i veiledningen og enkelte av de minoritetsspråklige veilederne erfarer at veilederrollen kan være emosjonelt krevende.

9.1.1 Egne verdifulle erfaringer

Data viser at de minoritetsspråklige veilederne forteller om sine personlige erfaringer i veiledningsgruppene. Disse erfaringer formidler situasjoner fra oppvekst, barneoppdragelse og prosessen som førte til tilpasninger til et nytt samfunn. De minoritetsspråklige veilederne forteller at deres personlige relateringer til minoritetskulturens etnoteorier og oppdragelsespraksiser skaper gjenkjennelse, anerkjennelse, tilhørighet, samt tillit i

relasjonen med minoritetsforeldre. En av de minoritetsspråklige veilederne beskrev disse erfaringene slik:

For det er, den minoritetsveileder kjenner den kulturen og eh verdiene. Og når du kommer med eksempler, ikke sant, for det ehm jeg, hva de gjør, hvordan oppdragelsen og måten de gjør sammen med barna og hva de strever med og hva de får det til. Så jeg eh har kjennskap til den kulturen ... Tillit også, så sier dem at eh ja, du mm, du skjønner hvordan vi gjør. (Informant 7)

Denne praksisen med personlige relateringer gjennom formidlinger bidrar til tillit. Alle de minoritetsspråklige veilederne forteller, og dermed bekrefter, at egne migrasjonserfaringer, alder og erfaringer fra egen barndom, barneoppdragelse og profesjon fører til tillit hos minoritetsforeldrene. Både de mannlige og kvinnelige minoritetsspråklige veilederne vurderer at eget kjønn og tilhørende kjønnsrolle har en positiv påvirkning til tillit hos minoritetsforeldrene. Dermed oppleves livserfaringene hos minoritetsspråklig veileder som ressurs for minoritetsforeldrenes myndiggjøring.

I tillegg viste analysen at samtlige hadde en sterk tro på ICDP-veiledningen. Det kom fram at samspillstemaene i veiledningen er sentrale og viktige ved at det er noe alle foreldre trenger å bli minnet på. En beskriver foreldreveiledningen som en unik arena for refleksjon og bevisstgjøring på oppdragelsespraksiser. En praksis som videreføres fra generasjon til generasjon, men som trenger å tilpasses det samfunnet vi lever i.

En annen minoritetsspråklig veileder vurderer at samspillstemaene er gyldige i alle relasjoner og at det egentlig ikke er noe nytt ved dem. Noen har selv deltatt som minoritetsforelder i ICDP-gruppe, ofte benevnt som kurs. En beskriver nytten og sier følgende:

Jeg synes det er veldig nyttig kurs. Det trenger alle foreldre, ja. [...] Det er helt annen oppdragelse som jeg har fått. Og når jeg kom hit, man, man ehm, ser hva er forskjellen i [opprinnelseslandet] og eh, i Norge. [...] Og når jeg har vært på dette kurset, mm, da jeg følte at eh, jeg er mer åpen med barna mine istedenfor før. Og, og det, det er veldig viktig. [...] Så derfor eh jeg har lært masse, lært masse. Eh, og jeg har minoritetsbakgrunn når jeg startet ICDP-veileder, så alle foreldrene, de som har vært på kurset, de får

trygghet fra meg. Eh, fordi jeg har voksen barn og jeg har lang erfaring. [...] Noen er veldig moderne, men alle har sine grenser. [...] Alle har forskjellig. Så da de respekterer til hverandre. Jeg vet ikke hva de tenker inni seg, men jeg har aldri opplevd at eh, de sa herregud [vedkommende] er så moderne, [vedkommende] har ikke no' grenser.

(Informant 3)

Det framgår i teksten, forteller minoritetsspråklige veiledere at formidlingen av egne erfaringer og læring oppleves å være nyttig for minoritetsforeldrene. Minoritetsspråklige veiledere forteller om det å ha opplevd en diskrepans mellom minoritetskulturens og majoritetskulturens oppdragelsespraksiser og de ulike syn på barn og unge.

Når de minoritetsspråklige veilederne forteller om dette brukes ofte begrepene «tradisjonell kultur» og «moderne kultur» som speiler henholdsvis minoritets- og majoritetskulturen. I en slik speiling kom det fram at barnet og tenåringen tilskrives en mindreverdige posisjon i minoritetskulturen. Andre eksempler kan være at relasjoner i minoritetsfamilier i mindre grad er bygget på likeverd mellom gutter og jenter og at frihet til egne valg også kan være knyttet til kjønnsroller.

Det viste seg videre at majoritetssamfunnets idealer for likeverd mellom kjønn og normer knyttet til kjønn er viktige idealer for de minoritetsspråklige veilederne. Dette var forbundet med engasjementet for foreldreveiledningen.

Minoritetsspråklig veileders egne tilpasninger til majoritetskulturens barneoppdragelse formidles til minoritetsforeldrene i gruppen. Det viser seg at disse formidlingene innvirker på minoritetsforeldrenes respekt og tillit til minoritetsspråklig veileder. Dette kan forstås som at tilpasninger må være innenfor minoritetsforeldres grenser for «moderniteten», tilpasninger som er for «moderne» vil ikke aksepteres. Dataanalysen viser her at behovet for tilpasninger ofte artikuleres i generelle vendinger og at det finnes beskrivelser av erfaringer med minoritetsforeldres motstand. En beskrev det slik:

I [opprinnelseslandet] vi har sånn mamma, pappa, besteforeldre, onkel, tante, alt sammen. Men her er bare mamma og pappa. Og du, da du har veldig sånn, sånn små. Og derfor det er veldig viktig, eh at eh, fordi jeg alltid sa til de foreldrene: du må plukke gode ting fra Norge og fra [opprinnelseslandet]. Noen sier jeg vil være her, bo

i Norge, men jeg skal bruke [opprinnelseslandets] kultur og [opprinnelseslandets] regler. Men det passer ikke her. Du må justere deg selv. (Informant 3)

Nesten alle forteller om sine personlige erfaringer i veiledningen og at disse erfaringene etablerer en nærhet. Det er en døråpner for dialog om ulike tema i samspillsveiledningen. Flere vurderer videre at åpenhet om strev i samspillet med eget barn eller egen tenåring bidrar til troverdighet og tillit. En av de minoritetsspråklige veilederne, Informant 5, beskrev: «Jeg har fortalt det til dem. [...] [Tenåringen min] har vært veldig eh, mye med dårlige venner og så [tenåringen] har kommet ut i dårlig miljø. [...] Og [tenåringen] vil ikke bo med meg lenger, [tenåringen] skal flytte ut».

Minoritetsforeldrene viser tillit og det er ganske vanlig at de har forventning om at minoritetsspråklig er ekspert og en autoritet på tema barneoppdragelse. Det fører til at minoritetsforeldre retter spørsmål om barneoppdragelse til den minoritetsspråklige veilederen. Speilingen av spørsmålet til gruppen erfares hensiktsmessig ved at foreldrene aktiveres til erfaringsdeling.

Selv om det i oppstartsfasen fokuseres på informasjon om veiledningens intensjon med læring gjennom erfaringsdeling, erfares det at spørsmål rettes til minoritetsspråklig veileder utover i møteperioden. En fortalte om et krevende emosjonelt arbeid ved å ikke svare på minoritetsforeldrenes spørsmål:

Jeg synes det har vært vanskelig for meg å tilbakeholde min egne eh, følelser. Det har vært tøffe eh, møter der jeg ikke kunne vise mine egne følelser. Fordi det ville enda ha, det ville gjøre det enda verre. Sant, at jeg måtte være nøytral, sant. [...] Nei, men at, ikke sant, kanskje noen ville ha eh, svar, ikke sant. Ut fra, ikke sant, ut fra min egne erfaring, ut fra mine egne personlige. [...] Ikke bare ut fra hva jeg synes, men hva som er riktig, ikke sant. Og jeg veit hva som er riktig, men jeg kan ikke si det, heh. Jeg må forholde meg til ICDP. (Informant 6)

Minoritetsspråklig veileder forteller om at det har vært krevende, men nødvendig å holde egne følelser tilbake. Jeg tolker dette som å unngå å utfordre i gruppen og at å holde egne synspunkter tilbake knyttes til foreldreveiledningens norm om at minoritetsforeldrene skal

dele erfaringer, foreta egne valg og at veiledere ikke skal innta ekspertposisjon. Ut fra min fortolkning har minoritetsspråklig veileder erfart dette som et verdimeessig dilemma.

9.1.2 Å bidra for andre

Dataanalysen viser at nesten alle minoritetsspråklige veiledere forteller om stort engasjement, sterk motivasjon og tydelig mål med foreldreveiledningen om å støtte og styrke minoritetsforeldre og deres barn og tenåringer. Samtlige omtaler behov for tilpasninger til nytt samfunn og dette knyttes til en opplevd diskrepans mellom minoritets- og majoritetskulturens syn på barn og tenåringer og oppdragelsespraksiser. Noen forteller at minoritetsforeldre trenger å vise barna mer kjærlighet. En forteller at minoritetsforeldre trenger å være mer sammen og til stede med barna sine. Flere omtaler at det er behov for tilpasninger til likeverd mellom kjønn og barn og tenåringers medbestemmelse og selvråderett, og disse forholdene omtales med begrepet «frihet». Minoritetsspråklige veiledere formidler tro på at de kan bidra for tilpasninger og gode foreldrepraksiser gjennom formidling av egne erfaringer, kunnskap og bruk av kompetanse i foreldreveiledningen.

Veiledningen omhandler ikke bare samspillstema. Samtaler dreier seg også om det nye livet etter ankomsten til Norge, opplevelsen av «annerledeshet» og nye rammevilkår. Andre samtaletemaer er oppdragervold, tvangsekteskap og andre avtaler rundt ekteskap, kjønnslemlestelse, ungdomstid i familiens nye kontekst og barnevernet, hvilket samsvarer med anbefalinger for tema i minoritetsversjonen (Bufdir, 2016a, s. 92, 115). Flere minoritetsspråklige veiledere forteller at det er viktig å anerkjenne minoritetsforeldrenes gode oppdragelsespraksiser, og dette samsvarer også med anbefalinger for veilederpraksisen (Bufdir, 2016a, s. 89). Det formidles et sterkt engasjement for å bidra til endringer for gode oppdragelsespraksiser. En minoritetsspråklig veileder forteller:

Eh jeg setter veldig stor pris til Norge. Egentlig, ja, men derfor jeg var engasjert for å, for å få være en ressurs til min kultur. Fordi vi er jo den første generasjon som kommer, den gang til Norge. [...] Jeg er en ressurs, ja det som jeg vite, eller det som jeg kan formidle til de andre. Og jeg ser i, folk trenger hjelp. [...] Så eh, da jobber jeg jo. Det æ'kke bare, bare til barn, samtidig gjøre det en fortelling til familie, kvinnefolk. Eh det er alt fra omskjæring, vold, som vold i nære relasjoner. Eh, det er

mange ting som holder i ICDP. [...] I forhold til eh, tradisjonell kultur også de eh, modern kultur. Hva skal vi? Ja, vi må, vi har de gode ting vi skal ta med oss alltid. Men det som er ikke viktig, må være, endres. Vi måtte være, endre det. Det er det vi som skal endre. Og så vi skal ikke vente fra andre. Vi måtte bare starte i dag. Så det er det der, er veldig engasjert på, i forhold til barneoppdragelse. (Informant 5)

Analysen viser at minoritetsspråklige veiledere løfter fram det å bety noe for andre, bidra for både minoritetsforeldre, oppvoksende generasjon og samfunnet. Det beskrives motivasjon for å styrke minoritetsforeldrene og deres barn og tenåringer og for bidra til godt samspill og gode relasjoner, samt å forebygge psykiske og sosiale utfordringer hos barn og tenåringer. En vurderer at foreldreveiledningen kan bidra til at minoritetsforeldre unngår å komme i konflikt med barnevernet. En annen beskriver at egen motivasjon for å være veileder angår læring om minoritetsforeldres perspektiv på barneoppdragelse og at dette er verdifullt i egen jobb.

Minoritetsspråklige veiledernes engasjement kan relateres til minoritetsforeldrenes tilbakemeldinger og erfaringer med foreldreveiledningen. Flere forteller at minoritetsforeldrene både viser og forteller at de trives i gruppen. Noen praktiserer å etterspørre tilbakemeldinger fra minoritetsforeldrene underveis i veiledningsforløpet og flere beskriver praksis med å utføre sluttevaluering. Det benyttes ulike typer tilbakemeldinger som bruk av emojis, verbale formidlinger eller skriftlig. Minoritetsspråklige veiledere vurderer at samspillsveiledningen virker fordi minoritetsforeldre formidler tilfredshet med samspillet og forteller om at samspillet med barnet fungerer bedre. Dette inspirerer, ifølge minoritetsspråklige veiledere. En forteller:

Når det er små barn, eh barnehagebarn og skolebarn, klarer vi å få ganske, eh store endringer i løpet av disse kursene. Fordi foreldrene er kjempefornøyd og hjemmet er rolig og ungen hører på meg. Det æ'kke ungene som er forandret, det er foreldrene som er endret. Men de sier sånn: deilig å være hjemme, og er så godt hjemmeklima. Men ungdommer pleier vi ikke få så store endringer, da. Det ser vi, små endringer, men ikke så stor som foreldrene ønsket, da. For da har dem gått for lengre tid og ungdommer er jo på sitt nivå. [...] Så nå er det ti, tolv barn da. [...] Så da, du setter spor. Mange som har vært med på gruppa har sagt atte vi husker det, [navnet på

vedkommende], fortsett! Og: var godt å være med. Og så: holder du på med det kurset fortsatt? Så, mm, det er tilbakemeldingene fra foreldrene og det, endringene [...]. Disse studiene og disse, forskningen og rapportene, viser jo endringer, men vi ser jo i daglig gruppe. Så jeg stoler på det og stor tro på det. Så jeg elsker å holde det ut! (Informant 7)

Minoritetspråklige veilederes motivasjon knyttes videre til erfaringer med å avdekke og bidra til oppfølging hos familier som har betydelig strev. Flere beskriver at det er ganske vanlig å avdekke at behov for oppfølging og at avdekkingen oppleves viktig. Kun en av de minoritetspråklige veilederne hadde erfaring med at meldeplikt til barnevernet hadde blitt utløst som følge av foreldreveiledningen, og dette ble omtalt som et helt spesielt tilfelle gjennom mange års praksis med foreldreveiledningen.

Engasjementet i veilederrollen innebærer også noen utfordringer. Noen beskriver at minoritetsforeldres formidlinger av store belastninger er emosjonelt krevende. Videre omtales at det å avdekke oppfølgingsbehov og bidra til oppfølging ikke bare oppleves meningsfullt, men at det også kan være krevende og forbundet med ansvarsfølelse. To av de minoritetspråklige veilederne påpeker i tillegg at det er vanskelig å få oppfølging til tenåringer og deres minoritetsforeldre. Flere omtaler at veiledning til minoritetsforeldre med tenåringer ofte er krevende. Egen veiledning er vanligvis tilgjengelig og oppleves som en ressurs. En beskriver det slik:

Så dem har vært litt åpen. I den siste to, tre stykker har veldig tung situasjon. De måtte bare rett og slett gråte. [...]. Eh, det vil jeg si, vi trenger kompetanse vi som lederne også, det æ'kke bare, bare. [...] Vi er veldig flinke å ta kontakt med psykolog og ta ut fra oss, men jeg øver jo med meg sjølv og er veldig flink og trent nok, tar ikke saker med meg. [...] Så det som jeg skulle gjøre, har jeg gjort nok i tide? Hvis jeg klarer ikke, jeg må gå videre veien. Anbefaler til legen, eller til eh, er skolebarn, til helsesøster. (Informant 5)

9.2 Å møte foreldrene

Denne resultat kategorien belyser oppstartsfasen med utrygghet, spenning eller ubehag (Tveiten, 2013, s. 124) og veileders tilrettelegging for en trygg atmosfære (Tveiten, 2013, s. 25).

Analysen viste at alle de åtte minoritetsspråklige veilederne har opplevd at minoritetsforeldre er utrygge under oppstartsfasen. Enkelte har også erfart at minoritetsforeldre kan være skeptiske til å snakke om barneoppdragelse. Samtlige av de minoritetsspråklige veilederne anser det som viktig å møte minoritetsforeldrene på måter som bidrar til trygghet og god stemning i gruppen.

Gruppens taushetsplikt forstås av de minoritetsspråklige veilederne som premiss for trygghet og åpenhet. Det erfarer at taushetsplikten etterleves og at minoritetsforeldrene blir trygge etter de første møtene. Funnet om taushetsplikten belyser også at enkelte av de minoritetsspråklige veilederne praktiserer å informere om informasjon om juridisk taushetsplikt i offentlige tjenester formidles og anser dette som viktig.

Funn om relasjonsbygging for trygghet og god atmosfære er knyttet til minoritetsspråklige veilederes relateringer om å ha og kommunisere anerkjennelse, respekt og humor i møtene. Videre er trygghet relatert til morsmålspraksis i foreldreveiledningen. To minoritetsspråklige veiledere har likevel erfart mer trygghet og større grad av åpenhet i gruppe på norsk for minoritetsforeldre som behersker norsk godt.

9.2.1 Taushetspliktens betydning

Analysen viser at det er vanlig praksis ved oppstart av gruppe å avtale taushetsplikt for deltagerne. Taushetsplikten blir forklart og flere minoritetsspråklige veiledere omtaler å relatere den til gjensidig respekt innad i gruppen. Enkelte praktiserer også å forklare juridisk taushetsplikt i offentlige tjenester og at lovbrudd på taushetsplikt er straffbart i Norge. Disse minoritetsspråklige veilederne fortalte at dette er viktig fordi norsk praksis skiller seg fra praksis i foreldrenes opprinnelsesland der det er vanlig at fagfolk i ulike tjenester utleverer taushetsbelagte opplysninger.

Gruppens moralske taushetsplikt erfares å bli respektert. En hadde erfaringer med at minoritetsforeldre etter de første møtene har påminnet de andre i gruppen om at taushetsplikten er viktig. Flere vurderer at egen åpenhet med formidling av personlige forhold bidrar til at minoritetsforeldrene blir trygge og aktivt deltagende i gruppen. Det finnes beskrivelser av at baksnakking er vanlig i egen minoritetskultur og at taushetsplikten derfor ansees som viktig:

Først og fremst vi har jo taushetsplikt, ikke sant. Vi har, vi skriver taushetsplikt først, på første dagen. Og så prøver vi å forklare hva er dette taushetsplikt betyr. At de skal ikke glippe ut med noen informasjon ut den døra herifra. [...] Bare bruk det som fornuftig informasjon, men vi skal ikke baksnakke om andre. Der er vi ganske strenge. Forklarer dem veldig grundig og fornuftig måte. Etter det så prøver jeg å være litt åpen på meg sjøl. Jeg forteller om min erfaring. [...] Da kommer de og blir litt åpenhet andre dagen. (Informant 5)

Ut fra dataanalysen erfarer minoritetsspråklige veiledere at taushetsplikten er fundamental for minoritetsforeldrenes trygghet og tillit. Den omtales som grunnlag for at minoritetsforeldrene skal kunne åpne opp med å fortelle om egne erfaringer og delta aktivt i gruppens samtaler. De minoritetsspråklige veilederne forteller at minoritetsforeldre deltar aktivt deltagelse i gruppens samtaler etter de første to til fire møtene.

9.2.2 Anerkjennelse, respekt og humor

Det framkommer at dataanalysen at de minoritetsspråklige veilederne omtaler kjennskap til ulike utfordringer forbundet med migrasjon, integrering og levekår for minoritetsforeldre og deres barn og tenåringer. Det uttrykkes anerkjennelse, forståelse og sympati med minoritetsfamiliers mange slags livssituasjoner. En forteller:

Så hvis man virkelig lytter til og forstår, så kan, er det ikke lett. Det å være et nytt sted og ha barn, velge å ha startet et liv fra bunn. Mange vanskeligheter også i tillegg få barn, stort ansvar. [...] Vi pleide å ha et lite sammendrag av det de, hva foreldrene forteller og så sa jeg: forstår jeg deg riktig? Så bare gjentar det foreldrene sier. For da hører de: forstår jeg deg riktig, du sa det ja, ok, akkurat sånn, sånn start. Og sånn

måte var med på og de blir trygge da, at noen er der aktivt og lytter. At de forstår der, er der for å lytte, ikke for å bedømme. (Informant 1)

Dataanalysen får fram praksis med aktiv lytting i veiledningen. Det foreldrene har fortalt blir gjengitt, det parafraseres. Noen forteller at det er viktig å bekrefte følelser minoritetsforeldrene formidler og omtaler. Disse praksisene erfares å trygge minoritetsforeldrene og oppleves positivt for relasjonsbyggingen mellom minoritetsforeldre og minoritetsspråklig veileder.

Analysen viser at minoritetsspråklige veiledere omtaler at det er viktig å anerkjenne og sette ord på minoritetsforeldres gode oppdragelsespraksiser med barn og tenåringer. En savner tydelig anerkjennelse i ICDP av praksiser og verdier i minoritetskulturer:

Så vi er jo ute etter den emosjonelle siden, den relasjonen mellom barn og foreldre, ikke sant. Og eh, der snakker vi kun ut fra vest-europeiske kultur. [...] For meg så mangler det, eh verdier av eh, disse minoritetsfolkene, sant. Det er ganske mange gode verdier. Bedre verdier, som ICDP ikke dekker. ICDP ikke har latt eh, merke til! Eller ikkje har tatt opp i ICDP'en. (Informant 6)

Dataanalysen viser at samtlige minoritetsspråklige veiledere anser respekt som en grunnleggende positiv og viktig holdning i tilnærmingen til minoritetsforeldrene. Det omtales videre at respekt i relasjoner har mange dimensjoner i foreldreveiledningen. Noen omtaler respekt knyttet til anerkjennelse av minoritetsforeldrenes samtalebehov og å møte minoritetsforeldrene på det de ønsker å snakke om. Respekt relateres også til at minoritetsspråklige veiledere opplever et ansvar for oppfølging i familier når dette avdekkes i veiledningen, slik jeg tolker det. Enkelte omtaler at barn og tenåringer blir lite respektert i minoritetskulturen. Videre relateres respekt i minoritetskulturen til krav om lydighet overfor minoritetsforeldre og sømmelighet i påkledning og atferd. Samtlige minoritetsspråklige veiledere uttrykker respekt for minoritetsforeldres autonomi med retten til å foreta egne valg for barneoppdragelsen og for hva minoritetsforeldre vil uttrykke verbalt i gruppesamtalene. Det finnes refleksjoner over respekt relatert til makten i veilederrollen og en minoritetsspråklig veileder forteller:

Var litt sånn i starten, asså jeg ska'kke bruke så mye meg. Nei, var litt sånn varsom på at dette herre gjelder ikke meg. Mine opplevelser, mine erfaringer kan være veldig forskjellige fra mennesker. Og være veldig klar og tydelig på at det er mine opplevelser og det er ikke nødvendigvis riktig. [...] Dette må være der. Er det veiledning, counseling, hvor du må vise respekt og du må ha den der forståelsen, empatien. Du må også la den du veileder eh, velge for seg selv hva som er riktig. Så jeg var litt mer i den tankeprosessen. Jeg synes det er grei tilnærming, også. Når du hvertfall jobber i sånne, sånne grupper. Og der kan, der kan man lett misbruke makten, også. (Informant 1)

Enkelte omtaler at minoritetsforeldrenes valg om å komme til møtene, valg om å bruke tid på foreldreveiledning og ønske om å lære om barneoppdragelse i nytt land inngir respekt og må møtes med anerkjennelse. Analysen viser at det ved gruppestart er vanlig praksis å sette ord på respekten for minoritetsforeldres autonomi. At deltagelse i veiledningen bør være frivillig, er noe flere av de minoritetsspråklige veilederne reflekterte over. Noen har erfaring med at dette ikke alltid er tilfellet og at det kan ha negativ innvirkning på gruppeveiledningen. En fortalte om minoritetsforeldre som hadde meldt seg på etter opplevd press fra en offentlig ansatt. Minoritetsforeldrene trakk seg fra veiledningen etter at minoritetsspråklig veileder avklarte at deltagelsen var frivillig.

Et tydelig funn i undersøkelsen er at nesten samtlige av de minoritetsspråklige veilederne forteller om å vektlegge god stemning i gruppen. Humor omtales som viktig for relasjonene i gruppen og i veiledningen. Flere beskriver at humor på egne vegne bevisst tas i bruk, ofte ved å fortelle om små feiltrinn i egen barneoppdragelsen. En forteller:

Gir veiledning også på, på morsom måte. [...] Jeg tuller mye når jeg forteller om min egne erfaring. [...] Alle har vi gjort dumme ting. Så når jeg forteller på min måte, så da de synes det er veldig morsomt. [...] Hvis du sitter sånn: du, forresten hva har du gjort, fikk du hos oss oppgave? Da er det lærer-måte. Men jeg gjør på morsom måte, derfor de vil gjerne fortsette. [...] Og det er litt hyggelig hvis du serverer litt frukt og sånn småting. Ja, det er litt koselig. (Informant 3)

9.2.3 Morsmålspraksis med muligheter og utfordringer

Dataanalysen bringer fram minoritetsspråklige veilederes erfaring med at morsmålspraksis i veiledningen gir trygghet for den enkelte minoritetsforelder og for gruppen som helhet. Tryggheten blir knyttet til at minoritetsforeldre kan forstå andres kommunikasjon og at morsmålspraksis gir muligheter for refleksjon, å uttrykke seg og være aktiv i samtalene. Mulighetene for å sette ord på følelser ansees spesielt viktig. En av de minoritetsspråklige veilederne, Informant 1, forteller: «Og man skjønner jo at man føler tryggere å prate med det hjertespråket man har. Og hvis man ønsker at foreldre skal være åpne og ærlige og reflekterte så må, må de ha den tryggheten».

Det kan være språklige utfordringer selv om morsmålet praktiseres, ifølge minoritetsspråklige veiledere. Noen beskriver at begreper i veiledningen er sammensatte og uvanlige i minoritetens språk og kultur. Det krever tid å forklare begrepene og å skape en felles forståelse av begrepene. En forteller at minoritetsforeldres sosiale bakgrunn innvirker på kommunikasjonen og beskriver ulike språkbruk, ulikheter i tenkning og forståelse knyttet til bakgrunn fra by og landlige områder, omtalt som moderne og tradisjonelle samfunn. En annen relaterer språk til kunnskap utviklet gjennom skolegang og har erfart at ulikt utdanningsnivå hos minoritetsforeldre i gruppen har gjort det krevende:

Men min første, jeg kan si at eh utfordring, eller det vanskeligheter med den gruppen, det er det noen som har ikke vært på skole i det hele tatt, og noen som har høyere utdanna. [...] Mentaliteten, det er det. Det er litt forskjellig, det er det som har gjort det litt vanskelig. (Informant 4)

To minoritetsspråklige veiledere har erfaring med grupper på norsk for minoritetsforeldre som har innvandret fra afrikanske og asiatiske landområder og som behersker det norske språket godt. Den ene fortalte om at denne type gruppe erfares som en bedre variant enn gruppe med morsmålspraksis. Det ble forklart at større mangfold i kulturbakgrunn reduserer sosial kontroll og baksnakking og at dette bidrar til mer trygghet og åpenhet i gruppen:

Sånn blanding kulturer. Men det var den beste, egentlig. Fordi der er'ke noen hemmelighet mellom de, og noen eh, redd. Eh, vi har en kulturarv bak oss, ikke sant.

[...] Men det, sånn baksnakking og litt ubehagelig situasjon. Er jo litt mere frihet hvis man er fra forskjellige land, da. Da er det mere åpenhet. (Informant 5)

9.3 Dialoger i gruppen

Dialog er hovedformen i veiledning (Tveiten, 2013, s. 141) og i empowermentprosessen må dialogen være preget av likeverd og anerkjennelse (Walseth & Malterud, 2004).

Resultatkategorien dialoger i gruppen omhandler minoritetsspråklige veileders forskjellige dialogerfaringer i foreldreveiledningen relatert til minoritetsforeldres erfaringsdelinger, ladede tema og uenighet, samt minoritetsforeldrenes samtalebehov.

De minoritetsspråklige veilederne forteller at minoritetsforeldrene deltar aktivt i gruppens samtaler etter de første to til fire gruppemøtene, som tidligere nevnt. Ofte omtales samtaler mellom minoritetsforeldrene med at minoritetsforeldrene deler erfaringer og lærer og styrkes av dette.

Det er vanlig å erfare episoder i gruppe der minoritetsforeldre diskuterer heftig og krangler om hva som er riktig barneoppdragelse.

De fleste av de minoritetsspråklige veilederne erfarer at vold i oppdragelsen er uproblematisk å samtale om. Ungdomstid, likeverd mellom kjønn og barn og tenårings autonomi er ofte krevende samtaletema. Som tidligere nevnt, erfarer de minoritetsspråklige veilederne en diskrepans mellom minoritetens og majoritetens syn og oppdragelsespraksiser på disse områdene og anser at minoritetsforeldre har behov for å tilpasse oppdragelsen til nytt samfunn. Når disse temaene bringes opp av de minoritetsspråklige veilederne, gjøres det ofte med generelle ytringer. Harmoni og respekt i gruppens kommunikasjon og relasjoner vektlegges.

I gruppen tar minoritetsforeldre opp sine samtalebehov og de minoritetsspråklige veilederne anser det respektfullt og viktig å møte minoritetsforeldrene på deres samtalebehov.

Minoritetsforeldre til tenåringer forteller ofte om bekymringer. Det samtales om strev og, som tidligere nevnt, hjelper minoritetsspråklige veiledere til med oppfølging når det avdekkes behov for det. Samtlige minoritetsspråklige veiledere erfarer at minoritetsforeldre

ønsker å samtale om barnevernet. Det erfares at minoritetsforeldres redsel for barnevernet har konsekvenser for autoritet, selvtillit og mestring i oppdragelsen. Samtalene om barnevernet og samspillsveiledningen erfares å bemyndige minoritetsforeldre.

9.3.1 Delinger av erfaringer

Analysen viser at samtlige av de minoritetsspråklige veilederne vurderer gruppens dialoger med deling av erfaringer som grunnleggende for minoritetsforeldrenes læringsutbytte.

Begrepene «refleksjoner», «bli bevisst», «bevisstgjøring» og «deling av erfaringer» går igjen i deres beskrivelser. Følelser blir ansett som en viktig komponent i veiledningen og i tillegg til verbal formidling av tema i veiledningen er det vanlig å bruke korte filmklipp, dikt, sanger og rollespill for å lede samtaler inn på samspillstema og andre aktuelle tema.

Minoritetsspråklige veiledere som har hatt mange veiledningsgrupper forteller å ha mye egnet materiale å ta av. Minoritetsspråklige veiledere som har lite veilederpraksis beskriver at det er arbeidskrevende å finne kultursensitivt materiale. Det forklares at filmene, bildene og annet materiale må passe inn i minoritetsforeldrenes kjente kontekst. Filmer som viser den typiske norske kjernefamiliens samspill i sin hverdagslige kontekst omtales av enkelte som fjernt fra hvordan minoritetsfamilier lever. Flere omtaler bruken av filmer, dikt og liknende materiale til aktivering for refleksjoner og samtaler om samspillstema som sensitivisering, som er et begrep i ICDP-veiledningen (Bufdir, 2016a, s. 40-41, 75-78, 94-104).

Analysen viser at de minoritetsspråklige veilederne opplever at minoritetsforeldrene må være trygge i veiledningsprosessen for at interaksjonen med samtaler, rollespill og andre gruppeaktiviteter skal være givende. Som tidligere omtalt, erfares at minoritetsforeldrene deltar aktiv i gruppen etter to til fire møter. Samtalene i gruppen bringer fram oppdragelsespraksiser, ressurser og mestring hos minoritetsforeldrene. Minoritetsspråklige veiledere omtaler det som lærerikt for både minoritetsforeldrene og for egen del. I intervjuene formidler de minoritetsspråklige veilederne anerkjennelse av minoritetsforeldrenes ressurser og mestring i barneoppdragelsen. Enkelte forteller om å praktisere en møtestruktur som gjør at det blir mye tid til minoritetsforeldrenes erfaringsdeling, og en forteller:

Men det er hjemmeoppgaven som går mest, for det da er vi jo lyttende til alle deltakere. Så det bruker jeg ganske god tid på, en time cirka. En time til pausen og så, eh, så introduserer vi tema på fem til ti minutter. Og så bruker vi jo sensitiveringsmetode da, både på diskusjonsbiten. Eh, video og bilder og forskjellige ting. Så da er det de som prater mest. (Informant 7)

9.3.2 Ladede tema og uenighet

Samtlige minoritetsspråklige veiledere beskriver å ta opp temaet vold i oppdragelsen, hvilket samsvarer med ICDPs anbefaling (Bufdir, 2016a, s. 115). Seks av de åtte minoritetsspråklige veilederne forteller at dette er ukomplisert å snakke om i gruppen. Ulike tilnærminger til samtaletemaet oppdragervold praktiseres og en forteller:

Så prøver vi å bake det inn i eh, så temaene. For det tar tema åtte med positiv grensesetting. Så da sier vi at barna våre gjør masse rart som vi ikke ønsker. Men eh, dere veit at her i Norge det er ikke lov å slå barn eller klapse eller. Ikke bare fysisk, men psykisk også: jeg blir borte, eller setter deg i rommet eller badet. Psykisk og fysisk er ikke lov å gjøre, så det skader barnet. Da må vi gjøre på andre måter. Hvordan da? Positiv, ikke sant. Hvordan gjør vi det? Om å så komme med eksempler. Barn som ikke vil kle på, barn som ikke vil sove. [...] Så da kommer dem med tips og mm, ideer til hverandre. (Informant 7)

To forteller at det er litt sensitivt å ta opp temaet vold i oppdragelsen fordi klaps og «å dra i øret» er en vane blant minoritetsforeldre. En av de to forteller:

Du, jeg må være ærlig. I min bakgrunn det er veldig lett å gjøre sånn (beveger høyrehåndens hånd som slag). Være ærlig. [...] Ja, eh vi har eh, vi får klaps eh, på skolen også. Og hvis vi gjør et eller annet, vi får det hjemme også. Det er veldig vanlig i [opprinnelseslandet]. [...] Eh jeg må fortelle deg en ting at for eksempel det er, eller hvorfor det. Fordi jeg har lært det fra min eh, min kultur, det står ikke i [religionen], men det står i kultur. Det er veldig lett å gjøre sånn (beveger høyrehånden som slag). Men her i Norge, jeg har forklart til alle de deltagerne at det er forbudt. Du får ikke

lov å slå barna. [...] Og nå de har lært også. Men noen ganger det er veldig fort gjort, vet du. Veldig fort gjort. (Informant 3)

Dataanalysen viser at minoritetsspråklige veiledere omtaler veiledningen til minoritetsforeldre med tenåringer som krevende. Det beskrives at minoritetsforeldre til tenåringer ofte har flere bekymringer og belastninger og deres tilbakemeldinger på veiledningen er vanligvis mindre positive enn fra minoritetsforeldre som har yngre barn. Det avdekkes forhold hos tenåringer som dataspill-avhengighet, alkoholbruk, røyking, å ha havnet i dårlig miljø, erfaringer med at politiet involverer seg og drop-out fra skolen.

Så vi snakka mye om oppdragelse og oppdragelsesvold. Og grensesetting. Og snakka vi veldig mye om rus og alkohol og sånt noe. Mm, så vi, vi hadde det litt, det som utfordre gruppa egentlig. Så, eh noen foreldre hadde jo et barn som eh, som ikke har det så veldig bra, da. De er oppi dårlig miljø. Så det er litt store utfordringer. [...] Som var droppa ut av skolen, og røyket litt, og ja, mm. Men det, foreldrene vil ha hjelp, ja. Men du vet, systemet er veldig tungvint. Det er masse byråkrati. Så det er'ke så greit å hjelpe heller. (Informant 2)

Ut fra analysen av data er ungdomstid i Norge et ladet samtaletema. Flere minoritetsspråklige veiledere belyser at tenåringers tilhørighet i både majoritets- og minoritetskulturen kan innebære utfordringer og at minoritetskulturen har begrensninger for den unges autonomi. Minoritetsspråklige veiledere forklarer den tidligere omtalte erfarte diskrepansen mellom majoritets- og minoritetskulturens barneoppdragelse for likeverd mellom kjønn og barn og tenåringers autonomi som større. Minoritetsspråklige veiledere erfarer at minoritetsforeldre begrunner sine praksiser med normer og verdier knyttet til religion og tradisjon. Å samtale om tilpasninger til majoriteten for oppdragelsen av tenåringer erfares krevende av noen. Det finnes flere beskrivelser av dette i intervjuene og en forteller:

Mye kommer jo opp. Det, tematikken vår. Identitet, kultur, alt. Der var jo mye å ta tak i. [...] Eh, det virker for meg som at eh, eh kulturen, eller religion, var førende for utvikling av barnas identitet. I det hele tatt, de kunne ønske at de, de følger religionen til foreldrene. De skulle, de hadde ønsket at ehm, barna giftet seg med

samme land, eller, ikke sant. Vi har diskutert det tema om kjønnsroller, [forhold som angår ekteskap]. I det hele tatt virker som det er mye å ta tak i i forhold til eh, tankegangen til foreldrene. Det er kultur, identitet. Det står sentralt. Religiøs står sentralt i utvikling barnas identitet. Ha kjærester, det eh, gifte seg, ekteskap. Sex før ekteskapet det er liksom, ja, det er utenkelig. Det er det, ja. [...] Det eh, er ikke ungdommen som er problemet. Det er jo, kommer ikke sant, eh de får jo presset hjemmefra. Det er foreldrene, kulturen, slektningen, det hele eh, miljøet, som eh, ikke sant, setter prisen på hvordan ungene skal ofre seg der ute. Hvordan de skal, ikke sant, leve, ikke sant. De skal jo leve etter eh, foreldres normer. (Informant 8)

Enkelte omtaler at det er uheldig dersom det er stor aldersspredning blant barna til minoritetsforeldrene i gruppen. Det forklares med at minoritetsforeldre med små barn opplever det som veldig skremmende å høre på når minoritetsforeldre fortelle om utfordringer relatert til tenåringene sine. En vurderer at det vil være hensiktsmessig med en egen ICDP-gruppeveiledning for minoritetsforeldre med tenåringer:

Vi strammer og strammer og strammer de grensene. Og det er stort sett etter syv, åtte. Da strammer vi enda mer, spesielt på kvinnfolk. Dem får ikke lov å, å være fri, være med venner, å være på aktiviteter. [...] Vi strammer og strammer. Til vi blir, eh gifte oss, vi skal være hos familie. Vi får ikke lov å være fri, og være, bestemme, og være, flytte ut. [...] Men eh, jeg vil gjerne ungdommer skal ha sitt eget miljø og sitt egen veiledning, og. De kommer å bli beste, synes jeg. Fordi dem har veldig kulturarv og moder'n. Begge to veier har de. [...] Stakkars dem har i to forskjellige atferd, ikke sant, inne og ute. Og dem lager i sitt eget atferd i midt. At det er en stor oppdragelseoppgave. (Informant 5)

Analysen viser at det ved gruppestart er vanlig å omtale respektfull kommunikasjon vedrørende ulike oppfatninger om og praksiser i barneoppdragelsen. Nesten alle forteller om erfaring med at det oppstår heftige diskusjoner i gruppen om forhold i barneoppdragelsen. En sier:

Mye dialog. Men, men noen ganger at de blir uenige. Noen ganger så merker jeg at det mm, ja for enkelte ting. Liksom hvis det er noe religiøs eller sånn om kultur og om

eh, eh barneoppdragelse og hvordan du oppdrar jenter og gutter. eller hvordan det er. [...] Jeg har jo annen mening om det, men jeg, det sier jeg ikke noe om. Jeg sitter og når det, hører på. Også , og da sier dem : ja, det gubben sa bra å gjøre sånn. Og andre sier jo, det er kultur og det er vår religion, vår tradisjon. [...] Også bare skjærer igjennom og går videre når det er sånn heavy diskusjon. Men når det er fine diskusjoner som eh, de tar opp. Å se, så da bare la det gå litt. Og så sier jeg jah, hun mener sånn og hun mener sånn. Det er forskjellige meninger, alle er forskjellige og ulike meninger om. Eh, vi skal være sammen og leve videre. Så sånn pleier å avrunde.
(Informant 7)

I sitatet ovenfor fra informant 7 fortelles det om erfaring med å vurdere hvor sterk ladet samtalen mellom minoritetsforeldrene ser ut til å bli. Diskusjoner som eskalerer i intensitet håndteres med at minoritetspråklig veileder styrer samtalen videre. Ulike syn på oppdragelse som ikke blir kommunisert i sterke uttrykk blir ansett som fine diskusjoner og det praktiseres metakommunikasjon, det vil si at minoritetspråklig veileder samtaler om samtalen. Det settes ord på mangfold og ulike oppfatninger.

Analysen viser at minoritetspråklige veiledere beskriver at uenighet mellom minoritetsforeldre i gruppen ofte angår likeverd mellom kjønn og barnets og tenåringens autonomi. I samtalene mellom minoritetsforeldre framkommer synspunkter om patriarkalsk autoritet, kultur, religion og tradisjon. Ut fra dataanalysen framkommer det at minoritetspråklige veiledere vurderer intense og eskalerende diskusjoner i gruppen som uakseptable og utfordrende. Enkelte omtaler det som «krangel». Intense og eskalerende diskusjoner håndteres ofte ved at minoritetspråklig veileder styrer samtalen videre. En forteller om å ta kaffepause.

9.3.3 Foreldrenes samtalebehov

Analysen bringer fram at flere har erfart at det er forholdsvis vanlig at minoritetsforeldre har behov for å samtale om andre og mer presserende behov enn samspillstemaene i ICDPs møteplan. Enkelte beskriver at det kan gi utfordringer med å holde veiledningen innenfor rammene i ICDPs møteplan, til tross for gjentatte samtaler i gruppen om forventninger til veiledningen, gruppekontakten og avklaringer om veiledningens rammer:

Fordi eh hver gang vi tok opp tema, dagens tema, så var det masse annet som var aktuelt istedenfor den tema. [...] De hadde masse sånn, masse utfordringer. [...] Men vi må snakke om det. [...] Men vi var ikke der for å svare på NAV-spørsmål, ikke sant. Men det gikk jo egentlig ut over ut over eh, familieveiledning, da. [...] Men ellers hadde det ikke vært aktuelt. Ellers hadde de ikke kommet på kurs. [...] Først så, eh hadde de problemer med å forstå hva dette kurset skal inneholde. [...] Så vi brukte masse tid på å forklare. (Informant 2)

Analysen viser her at minoritetsspråklige veilederne erfarer at det er behov for mer enn den normerte tiden på to til to og en halv time pr møte. Noen har ikke hatt de anbefalte tolv møtene for minoritetsversjonen, men åtte eller ti gruppemøter. En vurderer at verken minoritetsforeldrene eller veilederparet har kapasitet til å utvide møtetid eller antall møter. Det er vanlig med justeringer i møteplanen, noe som begrunnes ut fra behov for ekstra tid til forklaringer og utdypninger angående samspillstema. Individuell veiledning og informasjon om aktuelle lavterskeltilbud og annen oppfølging praktiseres av flere av minoritetsspråklige veiledere i pauser, i tilknytning til møtene og mellom møtene.

Som tidligere nevnt, forteller de minoritetsspråklige veilederne at det er viktig og respektfullt å imøtekomme minoritetsforeldrenes samtalebehov. Fire av de åtte minoritetsspråklige veilederne forteller at minoritetsforeldre tar opp strev og større belastninger og at det er ganske vanlig å avdekke behov for oppfølging hos minoritetsforeldre, barn og tenåringer. De fire forteller om å hjelpe minoritetsforeldrene med oppfølging og omtaler det som en del av veilederfunksjonen. Det finnes beskrivelser av at minoritetsforeldre i gruppen uttrykker store belastninger, betydelig sårbarhet og sterke emosjoner vedrørende belastende forhold. En forteller:

Ofte så blir dem jo veldig godt kjent. Og trygt. Og deler om all, og noen som deler dem alt på, jah vanskelige ting som, vi måtte bare si vi tar det etterpå. Og så snakker vi om det og, og så henvender videre til andre, BUP og familieveiledning. [...] Så søker jeg til ehm, psykologen. [...] Og så går vi dit en gang, og så fortsetter du etterpå, liksom [...] Så er det tryggere. [...] For å gå til ukjente steder, så er det mange som ikke tør. (Informant 7)

Et tydelig funn i dataanalysen er minoritetsforeldres frykt for og behov for å samtale om barnevernet. Syv av de åtte minoritetsspråklige veilederne beskriver minoritetsforeldres frykt. En beskriver at minoritetsforeldre har behov for mer kunnskap om barnevernet. Minoritetsspråklige veiledere beskriver at minoritetsforeldre opplever at tenåringer og barn utøver makt overfor minoritetsforeldrene ved å true med å kontakte barnevernet, for eksempel for å få materielle ting. Det er ikke uvanlig at minoritetsforeldre deler historier, bekymringer og forestillinger om barnevernet, ifølge de minoritetsspråklige veilederne. Det beskrives enkelte erfaringer med at minoritetsforeldre har snakket positivt om hjelpen foreldre og barn og unge har fått fra barnevernet og at noen minoritetsforeldre etter samtalene i gruppen selv har tatt kontakt med barnevernet. Enkelte av de minoritetsspråklige veilederne beskriver å ta opp i gruppen at det er vanlig å høre om negative erfaringer med barnevernet og at minoritetsforeldrene bør være oppmerksomme på baksnakking, usanne eller ensidige formidlinger om erfaringer med barnevernet.

Det er praksis å gi informasjon om barnevernets funksjoner og mandat. To hadde positive erfaringer med å invitere barnevernet til veiledningsgruppen for dialog når minoritetsforeldrene hadde ønsket det. De fleste opplevde at minoritetsforeldrene fikk økt innsikt, ble tryggere og fikk mindre avmaktfølelse som følge av samtalene om barnevernet. Samtalene om barnevernet og samspillsveiledningen ble opplevd å føre til at minoritetsforeldre fikk større mestringstro og mestringsfølelse i barneoppdragelsen. En fortalte at minoritetsforeldre får «strength» gjennom veiledningen. Noen omtaler at minoritetsforeldre blir myndiggjort ved at barna og tenåringene mister overtaket med å spille på minoritetsforeldrenes frykt for barnevernet. En annen omtaler, som tidligere nevnt, at foreldreveiledningen kan tenkes å forebygge barnevernssak og konflikt mellom minoritetsforeldre og barnevernet.

Det er ikke uvanlig å erfare at minoritetsforeldre deltok i veiledningsgruppe etter oppfordring eller krav fra barnevernet og at dette ikke alltid hadde vært kjent for gruppens veilederpar. Ufrivillig deltagelse i veiledningen omtales av flere minoritetsspråklige veiledere som uheldig. Ut fra min fortolkning erfares ufrivillig deltagelse å innebære lite åpenhet og lite motivasjon for veiledningen og for å delta i samtaler. Det var erfart at minoritetsforeldre hadde sluttet i løpet av veiledningsperioden. Det var også erfart at minoritetsforeldre hadde

blitt motiverte i løpet av veiledningsperioden. En av de minoritetsspråklige veilederne omtalte barnevernet og foreldreveiledningen:

Grunnen de har vært på, med ICDP, er jo den nettopp for å liksom vise fram hvis det skulle være noe i framtiden. Så kan de si nei, vi veit bedre, vi har vært på, heh, ICDP, he, he. Eller at de har kanskje, har vært noen konflikter og at de er på ICDP nettopp på grunn av det. Eh, og eh, liksom, de har ikke positive følelser til barnevernet. Og, eh, de bare tar ICDP, heh, for å liksom, eh for å vise fram at de veit om barneoppdragelse i Norge. [...] De er ganske, ganske redde. Med en gang hvis de hører barnevernet, så blir de veldig redde. [...] De fleste har jo noe til felles, med en gang de er der så åpner munnen dems for å si noe negativt om barnevernet. Det har de til felles he, he, det må jeg si, he, he. Ehm, så da må jeg da til slutt forklare at barnevernet er der for å, våres beste eh, eh for barnas beste, sant. Og barnas beste bør jo være vår beste, foreldres beste. Så eh, jeg må forklare liksom, hvordan de jobber, hvordan de tenker generelt og selvsagt så må jeg også si at de gjør feil.

(Informant 6)

10 Drøfting

Funnene i studien ble presentert i kapittel 9.0 og disse blir i de følgende avsnittene drøftet opp mot teorier om salutogenese, veiledning og empowerment. Teoriene utgjør studiens teoretiske referanseramme og er presentert i kapittel syv. Drøftingen er bygget opp rundt SOC-begrepets komponenter begripelighet, håndterbarhet og meningsfullhet.

10.1 Begripelighet relatert til ICDP foreldreveiledning

SOC-begrepets aspekt begripelighet handler om i hvilken grad mennesket oppfatter ytre og indre stimuli som kognitivt forståelig, velordnet, strukturert og klar informasjon (avsnitt 7.1, s. 28). I det følgende drøftes funn i denne studien om minoritetsspråklige veileders erfarte muligheter, utfordringer og dialoger relatert til forståelsen av ICDP foreldreveiledningen.

10.1.1 Erfarte muligheter

Intensjonen med ICDP er å styrke foreldre som omsorgsgivere gjennom godt samspill og god relasjon med sine barn. I resultat kategorien «Minoritetsspråklig veileders kraft» (avsnitt 9.1) omtales minoritetsspråklige veileders sterke forankring til ICDP. Analysen viste at minoritetsspråklige veiledere opplevde foreldreveiledningen som et egnet verktøy som ga mulighet til å skape bevissthet omkring samspill, relasjon og behov for tilpasninger i barneoppdragelsen til minoritetsfamiliens nye kontekst. Også veiledere i pilotering av ICDP ved krisesentre og i introduksjonsprogrammet opplevde at programmet var et egnet redskap for veiledning og at det førte til bedre samspill mellom foreldre og barn (Bufdir, 2016b, s. 40; Skar et al. 2014c, s. 15).

Målsetningen for minoritetsversjonens målsetning om å styrke og bevisstgjøre minoritetsforeldrene inkluderer å bygge bro mellom omsorgsverdiene og tradisjonene minoritetsforeldrene har med seg fra opprinnelseslandet og de nye verdiene og tradisjonene de møter i det norske samfunnet (avsnitt 6.4, s. 22). Målsetningen svarer til funnet om at samtlige av de minoritetsspråklige veilederne vurderte at minoritetsforeldre trenger å

tilpasse sin oppdragelse til majoritetens. Dette angikk blant annet den erfarte diskrepansen mellom minoritetens og majoritetens syn på barn og tenåringer og oppdragspraksiser (avsnitt 9.1.1, s. 52-53).

Videre er det i studien funnet at minoritetsspråklige veiledere beskrev innsikt i ulike utfordringer forbundet med migrasjon, integrering og levekår for minoritetsforeldre og deres barn og tenåringer (avsnitt 9.2.2, s. 58). Foreldreveiledningen ble forstått som en mulighet til å avdekke oppfølgingsbehov og bidra til det. Den ble også forstått som en mulighet for formidling av informasjon om ulike forhold i samfunnet, noe minoritetsspråklige veiledere anså at minoritetsforeldre vanligvis hadde behov for. Dette er i tråd med vurderinger fra evaluering av pilotering minoritetsversjonen i Introduksjonsprogrammet for flyktninger og innvandrere (Skar et al. 2014c, s. 12).

Erfarte muligheter er taus kunnskap som brukes i ulike settinger. Settinger kan oppleves ulike og migrasjon er en omstendighet som kan oppleves utfordrende. I min studie ble migrasjon og selve akkulturasjonsprosessen koblet til det Antonovsky (2012, s. 51) omtaler som en stressende livsbegivenhet. Denne formen for stress var utløst fra migrasjon, som fører til behov for tilpasninger og læring for å finne sin plass i et nytt sosialt og kulturelt landskap (Lidén, 2017, s. 196). Dette innebærer at normer og verdier som har vært «naturlige», de mentale matrisene for handling som er dannet gjennom alle erfaringer, kunnskap og verdier (Eriksen & Sajjad, 2015, s. 41), kan ha fått en annen mening og mistet sin verdi som følge av majoritetens definisjonsmakt (Dahl, 2013, s. 73, 215).

Disse perspektivene på migrasjon og prosessen med akkulturasjon kan bidra til å kaste lys over funnet om minoritetsspråklige veileders opplevelse av at egne erfaringer knyttet til disse omveltende livserfaringene var opplevd som verdifulle i foreldreveiledningen. Basert på min erfaring og funnene i studien, kan erfaringene sees som ressurser for håndteringen av foreldreveiledningen. Dermed kan ressursene forstås som kognitiv og emosjonell kunnskap, noe som i intervjuene kom til uttrykk på flere måter og som en beskrev: «det har jeg kjent på kroppen selv».

Opplevelsen av at erfaringer fra oppvekst, barneoppdragelse, migrasjon og akkulturasjon gir tillit samsvarer med forklaringen for minoritetsspråklig veileders funksjon i ICDPs

minoritetsversjon (Bufdir, 2016a, s. 122). I tillegg fant jeg at yrkestittelen, egen alder og eget kjønn opplevdes tillitsvekkende. Denne forståelsen kan sees i lys av at i kollektivistisk orienterte kulturer er slike forhold relatert til status og posisjon (Dahl, 2013, s. 252; Eriksen & Sajjad, 2015, s. 152-153; Salole, 2018, s. 104).

I ICDP foreldreveiledning er samtaletemaene svært personlige og for at foreldre skal åpne opp og delta i veiledningen må etablere en nær og tillitsfull relasjon (avsnitt 6.5, s. 24). I resultatkategori «Å møte foreldrene» beskrives minoritetsspråklige veileders innsikt i og vektlegging av den formen for relasjonsbygging, hvordan dette ble opplevd mulig å utvikle og forhold som opplevdes å innvirke på dette. Slik jeg tolker data, har formidlingen av egne erfaringer kunnet bidra til at minoritetsspråklig veileders kommunikasjon ble opplevd autentisk og til utvikling av tillitsfulle relasjoner.

Videre viste min analyse at minoritetsspråklige veiledere formidlet refleksivitet over veilederrollen og egen innsikt i hvordan foreldreveiledningen kunne ivaretas og håndteres med hensyn til etikk, verdier, holdninger og følelser. Ifølge Tveiten (2013, s. 68) utgjør disse aspektene en affektiv veilederkompetanse som gjør det mulig å håndtere veiledningen på en god måte. Lidén og Bredal (2017, s. 32) anser at i frivillige organisasjoners brobyggingsarbeid mellom minoriteter og majoriteten er ressurspersoners respekt, tillit og anerkjennelse viktig for at dialogen skal være kultursensitiv og reell.

I veiledning er relasjon preget av tillit og trygghet er grunnleggende (Tveiten, 2013, s. 22). Dette bekrefter mine funn i avsnitt 9.2. Her inkluderes at ikke bare relasjonsbyggingen, men også innsikten i og opplevelsen av taushetspliktens betydning for trygghetsfølelsen i veiledningsgruppen (avsnitt 9.2.1, s. 57-58). Dette samsvarer med Tveitens vurdering og anbefaling om å inngå taushetsplikt i gruppeavtalen ved oppstart (2007, s. 121).

10.1.2 Erfarte utfordringer

ICDP forklares som et kultursensitivt program og praktiseres i mer enn 40 land (avsnitt 6.1). Analysen av mine data viste at en av de minoritetsspråklige veilederne savnet en tydelig anerkjennelse av minoritetskulturers oppdragspraksiser og verdier i ICDP (avsnitt 9.2.2, s. 59). Ut fra min fortolkning identifiserte den minoritetsspråklige veilederen seg i noe

mindre grad med ICDP. ICDP-veiledere anbefales å forklare minoritetsforeldre at samspillstemaene bygger på forskning om hva som er god omsorg for best mulig emosjonell, kognitiv og psykososial utvikling hos barn og tenåringer (Bufdir, 2016a, s. 125) og disse argumentene ansees i programmet å bidra til at foreldreveiledningen gir mening og motivasjon. Salole (2018, s. 135-137) og Johannessen (2007, s. 57- 66) påpeker at utviklingspsykologiens teorier og idealer for barneoppdragelse springer ut fra den hvite middelklassen i vestlige samfunn.

10.1.3 Dialogerfaringer

I resultat kategorien «Minoritetspråklig veileders kraft» (avsnitt 9.1) omtales at minoritetspråklige veiledere opplevde egne erfaringer som verdifulle for samspillsveiledningen. Formidlingen av egne erfaringer var opplevd å bidra til minoritetsforeldres læring om og mestring av barneoppdragelsen og til at minoritetsforeldre deltok med sin erfaringsdeling i gruppen. Funnet om erfaringen med at minoritetsforeldrene deltok aktivt i gruppesamtaler (avsnitt 9.3, s. 63) er i tråd med ICDPs perspektiv på læring gjennom delinger av erfaringer (avsnitt 6.4, s. 24 -25). I tillegg viste mine data at minoritetspråklige veiledere omtalte eget læringsutbytte.

Mestringen kan relateres til SOC og at en sterk SOC kan bidra til mestring av stressende livsbegivenheter og fremme helse (avsnitt 7.1, s. 28). Videre med utgangspunkt i den salutogene helseforståelsen (Antonovsky, 2012), kan de personlige formidlingene om eget strev og tabubelagte forhold (avsnitt 9.1. 1, s. 53) knyttes til normalisering av sårbarhet i livet og synliggjøring av belastninger som ikke er uvanlige for minoritetsforeldre, barna og tenåringene. Utover alminneliggjøringen, kan de personlige formidlingene tolkes å ha en helsefremmende virkning ved å redusere skam og få fram emosjonell støtte, ressurser, mestring og håp.

Barneoppdragelse er verdiladet (avsnitt 4.3) og analysen av mine data får fram at minoritetspråklige veiledere har innsikt i det og forståelse for at det har betydning for foreldreveiledningen. Slik jeg tolker data, har minoritetspråklige veiledere forståelse for at samtaler mellom minoritetsforeldre i gruppen angående likeverd mellom kjønn og barn og tenåringers autonomi har ført til sterk uenighet og konflikt mellom minoritetsforeldre. Det

omtales at minoritetsforeldre argumenterte med normer og verdier knyttet til sine religioner og tradisjoner (avsnitt 9.3.2, s. 65-67). Religion og tradisjoner kan ha stor betydning for identitet (Dahl, 2013, s. 246). Ut fra min fortolkning av data har minoritetsspråklige veiledere både forståelse og respekt for dette. Minoritetsspråklige veilederes innsikt for å håndtere veiledningen kan knyttes til respekt for og innsikt i at verdier i religion og tradisjon utgjør en ramme for hvordan argumenter forstås og kan utveksles (Dahl, 2013, s. 164-165). I disse samtalene finnes en risiko for å krenke, og en mer direkte, utfordrende og konfronterende kommunikasjonsstil kan i denne konteksten forstås uforenlig med dialog og rollen som veileder.

Verdier i religion, tradisjon og kultur kan være en helsefremmende ressurs som gir mennesket retning i livet (Langeland, 2014, s. 13). Verdiene kan være en motstandsressurs for håndtering av stress, og herunder også akkulturasjonsstress. Antonovsky (2012, s. 48- 49) belyser videre at disse verdiene også kan få ekstrem betydning for mennesket og bidra til rigiditet og manglende tilpasningsevne i livet.

10.2 Håndterbarhet i foreldreveiledningen

Antonovsky (2012, s. 40) forklarer håndterbarhet med i hvilken grad mennesket opplever å ha tilgjengelige ressurser for å møte fra krav fra stimuli. I det kommende avsnittet drøftes mine funn angående minoritetsspråklige veilederes erfarte muligheter, erfarte utfordringer og dialogerfaringer relatert til håndteringen av foreldreveiledningen.

10.2.1 Erfarte muligheter

Minoritetsspråklige veilederes håndtering av foreldreveiledningen er forbundet med forståelsen for anerkjennende relasjoner og muligheten for denne type relasjonsbygging gjennom egne erfaringer og den omtalte affektive kompetansen (avsnitt 10.1.1, s. 74). Tveiten stadfester betydningen av en anerkjennende relasjon i veiledningen. Hun forklarer at det handler om at veileder og veisøker ser hverandre som subjekter, blir tatt imot, respektert, bekreftet, svart og forstått (Tveiten, 2013, s. 110-111).

Etnosentriske holdninger kjenner vi fra alle kulturer (Eriksen & Sajjad, 2015, s. 47) og kulturelle minoriteter blir derfor utsatt for diskriminering, stigmatisering og attribusjon (avsnitt 4.1, s. 9, avsnitt 6.3, s. 19). Funnet om minoritetsspråklige veileders verbalisering og anerkjennelse av minoritetskulturens oppdragspraksiser og etnoteorier (avsnitt 9.1.1, s. 51) kan forstås som et uttrykk for gjenkjenning og for en mulighet til å formidle forståelse og empati med minoritetsforeldrene. I en slik situasjon ble minoritetsforeldrene støttet i sin opplevelse av at disse praksisene og perspektivene er «naturlige» for minoritetsforeldre, men at disse har liten verdi i minoritetsfamiliens nye kontekst. Her ser jeg muligheten minoritetsspråklig veileders håndtering har for å støtte og styrke minoritetsforeldres identitetsfølelse og akkulturasjon gjennom refleksjoner og bevisstgjøring om minoritetsforeldres opplevelser av «annerledeshet» i samfunnet.

Et annet funn om håndteringen av veiledningen knytter seg til minoritetsspråklige veileders bevisste bruk av humor for relasjonsbyggingen. I tillegg til anerkjennende og respektfull kommunikasjon på morsmål, var også humor opplevd som viktig for minoritetsforeldres opplevelse av trygghet i gruppen (avsnitt 9.2.2, s. 60). Mine funn angående humor samsvarer med Tveitens vurdering om at humor kan bidra til trygg atmosfære i gruppen (2007, s. 125). Tveiten og Severinsson (2004) fant også at helsesøstre brukte humor i sin veiledningspraksis for å bygge relasjon med foreldre. Hannestad og Hundeide (2005, s. 13) har i evalueringen av minoritetsversjonens pilotering i 2004-2005 beskrevet en annen synsvinkel. Her erfarte veiledere at gruppens etablerte trygghet la grunnlag for at minoritetsforeldre uttrykte humor.

Humor kan ha ulike funksjoner i kommunikasjon (Ulleberg, 2014, s. 177). Humøriske uttrykk preges av kultur, blant annet gjennom fortellertradisjoner (Dahl, 2013, s. 154; Spurkeland, 2020, s. 293). Ut fra fortolkningen av data, kan minoritetsspråklige veileders bruk av humor tenkes å være helsefremmende ikke bare for trygghetsfølelse, men også for avspenning, gruppens fellesskap og identitetsfølelse. Minoritetsspråklige veileders forståelse for minoritetsforeldrenes og majoritetens etnoteorier og en bevisst bruk av humor, som kan ha kulturelle preg, kan tolkes som en mulighet for å bekrefte og styrke minoritetsforeldrenes identitet. Identitetsfølelsen er av stor betydning for menneskets SOC (Antonovsky, 2012, s. 48).

10.2.2 Erfarte utfordringer

I ICDP minoritetsversjonen omtales nødvendighet om at minoritetsspråklig veileder har en personlig egnethet med status og posisjon i minoritetsmiljøet (Bufdir, 2016a, s. 122). Funn i denne studien forbinder minoritetsspråklige veilederes formidling av personlige relateringer med minoritetsforeldres tillit til minoritetsspråklig veileder (avsnitt 9.1.1, s. 50-52). Å inngi tillit, kan knyttes til refleksjonen om behovet for at personlige relateringer med egne tilpasninger i barneoppdragelsen aksepteres av minoritetsforeldrene, slik en omtalte. Ut fra min fortolkning, kan ikke minoritetsspråklig veileder formidle et for “moderne” syn på barn, tenåringer, idealer og oppdragelsespraksiser. Refleksjonen fra den minoritetsspråklige veilederen får fram bevisstheten på utfordringen om at personlige relateringer som ikke aksepteres av minoritetsforeldre kan true tillit, respekt og tilhørighet i relasjonen. Ut fra dette perspektivet ville for «moderne» personlige relateringer utfordre muligheten til å være minoritetsspråklig veileder, lede gruppen og være rollemodell.

I ICDP foreldreveiledning er følelser i fokus (Bufdir, 2016a). Veiledere anbefales å være oppmerksom på at veiledningen kan utløse sterke følelser hos foreldre og at det kan være krevende for veileder å håndtere slike situasjoner (Bufdir, 2016a, s. 114-115). I denne studien ble det funnet at minoritetsspråklige veiledere har erfart at minoritetsforeldre har fortalt i gruppen om svært krevende forhold i livet. Dette framkommer i sitatet fra informant 5 på side 56 og i sitatet fra informant 7 på side 68. Slik jeg tolker ytringene, har minoritetsforeldres belastninger blitt opplevd utfordrende i forhold til håndteringen av veiledningen i gruppen. Videre kan det i det førstnevnte av disse sitatene tolkes at minoritetsforeldres fortelling har vært emosjonelt belastende for den minoritetsspråklige veilederen. Flere minoritetsspråklige veiledere fortalte at egen veiledning var tilgjengelig. Det kan ivareta behov for støtte, kompetanse og mestring (Tveiten, 2013, s. 116- 117).

Ungdomstiden er preget av store omveltninger for den unge, noe som influerer på samspillet mellom foreldre og den unge (Bufdir 2016a, s. 134). Dette kan forstås som at samspillet reforhandles. Samspillet forhandlinger og den unges utvikling og følelsesmessige svingninger kan være krevende for foreldre å forholde seg til. Et tydelig funn i denne studien er at minoritetsspråklige veiledere har erfart veiledning til minoritetsforeldre med tenåringer som krevende å håndtere. Funnet omtales i avsnitt 9.3.2 (s. 65-67). Slik jeg tolker det, kan

dialogene om ungdomstid oppleves krevende med hensyn til spenningsfeltet mellom minoritetens og majoritetens normer, verdier og praksiser. Dette kan sees i lys av opplevelse av meningsfullhet, som drøftes under avsnitt 10.3. Analysen av mine data får fram at veiledningen også ble opplevd som krevende å håndtere fordi noen minoritetsforeldre med tenåringer hadde store belastninger. Flere omtalte at minoritetsforeldre med tenåringer som deltok i veiledningen hadde behov for andre tiltak utover ICDP, men at det var lite tilgjengelig.

10.2.3 Dialogerfaringer

Dialog ansees ofte som en mulighet for interaksjon mellom to eller flere individer hvor hensikten er å utvikle gjensidig forståelse, enighet og kompromisser (Branstad, 2013, s. 162). I denne studien ble det funnet at minoritetsspråklig veiledere erfarte at dialoger mellom minoritetsforeldre kunne føre til sterk uenighet og konflikt (avsnitt 9.3.2, s. 66-67).

Konflikt i grupper er vanlig (Bang & Heap, 2002, s. 172). De erfarte konfliktene mellom minoritetsforeldre i ICDP-grupper kan sees i lys av at jenters og gutters handlingsrom er tett knyttet til identitet og tilhørighet (Lidén, 2017, s. 2012). Verdier som respekt, lydighet, sømmelighet og ære har stor betydning i kollektivistisk orienterte kulturer (Dahl, 2013, s. 252-253; Friberg & Bjørnset, 2019, s. 25-26; Jávo, 2010, s. 46-47; Salole, 2018, s. 103-107, 193). Oppdragelsens mål er først og fremst å styrke tilknytningen til fellesskapet. Retningen for barnet er en avhengighetsutvikling og fokuset er på fellesskapets behov (Salole, 2018, s. 142). Kagitcibasi (2013) beskriver at i mer tradisjonelle samfunn er autonomien forbundet med familiens behov og den unges utviklingsmuligheter. Hun omtaler en tilhørighetsbasert, relasjonell autonomi. Fellesskapets og relasjoners store verdi i kollektive orienterte kulturer medfører at idealer og praksiser for autonomi i individualistisk orienterte kulturer kan bli oppfattet som egoistiske (Dypedahl & Bøhn, 2017, s. 112; Friberg & Bjørnset, 2019, s. 84-85, 132).

Mine funn viser videre at minoritetsspråklige veiledere håndterte sterk uenighet og konflikt mellom minoritetsforeldre i gruppen på ulike måter (avsnitt 9.3.2, s. 67). En av de minoritetsspråklige veilederne metakommuniserte behov for respektfull kommunikasjon og behov for toleranse for mangfold (avsnitt 9.3.2, s. 66-67). Dette kan forbindes med den

bachtinske dialogforståelsen (avsnitt 7.3, s. 31) ved at ytringer knyttes til flerstemmighet og at enighet ikke nødvendigvis er målet. Derimot er hensikten med dialogen å få fram mangfold, samt toleranse og respekt for mangfoldet. Videre ble det funnet at samtlige minoritetsspråklige veiledere vektla en høflig og respektfull kommunikasjon, harmoni og trivsel i gruppen. Situasjonene med sterk uenighet og konflikter var opplevd uakseptable. Holdningene kan sees i lys av høykontekstuell kommunikasjon i kollektivistisk orienterte kulturer. I disse kulturene har relasjonen stor verdi og sterke følelsesuttrykk og uttrykk for uenighet medfører tap av ansikt og ære, hvilket ansees som uhøflighet og mangel på respekt (Dypedahl & Bøhn, 2017, s. 127-130).

En herredømmefri og likeverdig dialog mellom den profesjonelle og brukeren/pasienten/eleven er idealet for empowerment (avsnitt 7.2, s. 29). Med bakgrunn i studiens funn synliggjøres minoritetsspråklige veileders opplevde forventninger fra minoritetsforeldre om å være autoritet og ekspert på barneoppdragelse i det norske samfunnet (avsnitt 9.1.1, s. 53). Enkelte hadde erfart at det å speile spørsmål fra minoritetsforeldre tilbake til gruppen gjorde at gruppen ble tatt i bruk. Ved å håndtere dialogen i gruppen på denne måten, kan veileders eksperposisjon reduseres, minoritetsforeldrenes ressurser tas i bruk og grunnlag for læring, mestring og empowerment skapes (Tveiten, 2007, s. 116).

Ut fra min fortolkning av data, kan de opplevde forventningene om å være ekspert og autoritet sees i et kulturperspektiv. Dataanalysen viser at enkelte minoritetsspråklige veiledere omtalte minoritetsforeldre som sårbare fordi storfamilien ikke var i nærheten. I kollektivistisk orienterte kulturer er det vanlig å involvere storfamilien og andre viktige voksne i barneoppdragelsen (Jávo, 2010, s. 67). Fravær av storfamiliens støtte i barneoppdragelsen kan være et savn (Friberg & Bjørnset, 2019, s. 9) og det kan oppleves belastende å måtte ta egne valg (Jørgensen & van der Weele, 2009, s. 69). Tveiten (2013, s. 30) belyser ønske om «svar» med at den som primært har behov for råd fra en ekspert kanskje ikke er interessert i å bli veiledet. Hun vurderer også at veiledningens pedagogikk med å finne egne «svar» kanskje ikke passer for alle (Tveiten, 2013, s. 91).

Videre kan det tenkes at opplevde forventninger og minoritetsforeldres misnøye med å ikke få «svar» handler om minoritetsforeldres møte med majoriteten. Hos majoriteten er det

etablert sterke idealer om likhet og ofte etnosentriske forståelser om barndom og foreldrepraksiser (Vike & Eide, 2009, s. 22-26; van der Weele & Fiecko, 2020). For foreldreveilederpraksis er idealet en stor toleranse for god nok omsorg (Bufdir, 2016a, s. 122; Vannebo, 2007, s. 239). Ut fra min forståelse, finnes minoritetsforeldres behov for aksept, anerkjennelse og tilhørighet ikke bare i foreldreveiledningsgruppen, men også utenfor den. Ønsket om «svar» kan være relatert til et mulig opplevd behov for en fasit over praksiser som anerkjennes av majoriteten. Dette kan være forbundet med opplevde krav til eller eget ønske om assimilering. Ut fra analysen av mine data og egne erfaringer, kan det stilles spørsmål om det i foreldreveiledningen er behov for mer dialog om opplevde forventninger knyttet til foreldrerollen. Kanskje det bør være rom for mer dialog om opplevelser av krav knyttet til anerkjennelse og tilhørighet, etnosentrisme i kulturer og ulike etnoteorier hos majoriteten? Slik jeg ser det, angår refleksjoner og bevisstgjøring om disse temaene minoritetsforeldres SOC, mestring, empowerment og livskvalitet.

Maktstrukturer er sentralt i empowerment-tenkningen (Askheim, 2012; Tveiten, 2007; Rønning, 2010, s. 35). Målsettingen er å minske brukerens /pasientens/klientens avmakt, omfordele fagpersoners makt og komme bort fra paternalistiske tilnærminger (Askheim, 2012; Tveiten & Boge, 2014, s. 18; Stang, 2013, s. 142). Funnet angående minoritetspråklige veilederes forståelse og praksis med å fortelle om behov for tilpasninger i barneoppdragelsen (avsnitt 9.1.1, 9.1.2 og 9.1.3) kom til uttrykk gjennom ytringer som for eksempel «Det passer ikke her. Du må justere deg», «Det som er ikke viktig må være, endres. Det er det vi som må endre» og «Det er mye å ta tak i i forhold til eh tankegangen til foreldrene».

Minoritetspråklige veilederes ytringer kan her sees i lys av forståelsen om at hensikten med barneoppdragelsen er at barnet og tenåringen kan passe inn i og fungere i det samfunnet de vokser opp (avsnitt 4.1, s. 10). Denne måten å håndtere disse dialogene i gruppen på kan tolkes å være forenlig med svak paternalisme (Martinsen, 1990, i Tveiten, 2007, s. 32) i minoritetsforeldrenes integrerings- og empowerment-prosess. Funnene om minoritetspråklige veilederes opplevelser av at minoritetsforeldre med barn hadde positivt utbytte av samspillsveiledningen og ga gode tilbakemeldinger (s. 55-56) kan sees i lys av SOC (avsnitt 7.1). Minoritetspråklige veilederes ytringer kan for minoritetsforeldrene ha vært

begripelige, gitt mening og dermed skapt motivasjon for veiledningen og for tilpasninger i barneoppdragelsen. Minoritetsspråklig veileder kan tolkes å ha vært minoritetsforeldres ytre ressurs i GMR for mestring i den stressende livssituasjonen og bidratt til styrke minoritetsforeldres SOC og helse (avsnitt 7.1, s. 27-28).

10.3 Meningsfullhet i veiledningen

Som mine funn indikerer, handler meningsfullhet med foreldreveiledningen om opplevelsen av verdien av å engasjere seg. Engasjementet knyttes til opplevelsen av både følelsesmessig og kognitiv mening (avsnitt 7.1, s. 28). I avsnitt 10.3 drøftes mine funn om minoritetsspråklige veilederes erfarte muligheter, erfarte utfordringer og dialogerfaringer relatert til opplevelsen av meningsfullhet med foreldreveiledningen.

10.3.1 Erfarte muligheter

Antonovsky (2012, s. 106-107) relaterer menneskets SOC til opplevelsen av at arbeidslivet gir mening og at det kan forbindes med verdsettelse og anerkjennelse. Mine funn i resultatkategori «Minoritetsspråklig veileders kraft» (avsnitt 9.1) viser at minoritetsspråklige veiledere opplevde å få gode tilbakemeldinger fra minoritetsforeldre med barn. Videre var foreldreveiledningen opplevd som verdifull og verdt å engasjere seg i. Engasjementet var knyttet til opplevelsen av foreldreveiledningen som mulighet for å utgjøre en forskjell ved å hjelpe individer, familier og samfunn. For de inkluderte minoritetsspråklige veiledere var dette forbundet med mulighet til å bidra til godt samspill og god relasjon mellom minoritetsforeldre og deres barn, bidra til minoritetsfamiliers integrering og til å avdekke og bidra til behov for oppfølging i minoritetsfamilier. Det er for øvrig en erfaring som jeg også har høstet gjennom egne foreldreveiledningsgrupper i Oslo og Asker.

Minoritetsspråklig veilederes store engasjement for foreldreveiledningen (se avsnitt 9.1.2) samsvarer med evalueringen av pilotering ICDP foreldreveiledning til foreldre som var bekymret for sine ungdommer og ICDP foreldreveiledning i asylmottak (Sønsterudbråten & Bråten, 2017, s. 101). Sett i lys av empowerment-tenkningen, kan minoritetsspråklige

veilederes engasjement knyttes til det Starrin (2010, s. 62) omtaler som emosjonell energi og som har stor betydning for å fremme empowerment. Å oppleve solidaritet, å komme til sin rett, selvtillit og handlekraft i sosiale sammenhenger skaper en emosjonell energi. Den finnes for eksempel hos den typiske «inspiratoren», ifølge Starrin. Denne forståelsen synes relevant for funnet om engasjementet for foreldreveiledningen. Det ble klart formidlet av en minoritetsspråklig veileder: «Så jeg stoler på det og har stor tro på det. Så jeg elsker å holde det» (avsnitt 9.1.2, s. 56). Perspektivet med emosjonell energi bidrar til å belyse minoritetsspråklig veilederes opplevelse av meningsfullhet, ressurser og muligheter for å bidra til minoritetsforeldres empowerment..

Antonovskys forståelse av meningsfullhet relatert til engasjement og til motivasjon for handling (2012, s. 41) bidrar til å belyse funnet om engasjementet (avsnitt 9.1.2). Det var blant annet forbundet med den omtalte opplevde diskrepansen (avsnitt 9.1.1, s. 52) og vurderingen om at minoritetsforeldres behov for tilpasninger til nytt samfunn angikk denne diskrepansen. Basert på mine funn, det teoretiske rammeverket for SOC og mine egne erfaringer, opplever minoritetsspråklige veiledere gjennom foreldreveiledningen en mulighet for å bidra til maktfordeling i minoritetsfamilier som bemyndiger barna og tenåringene i henhold til likeverd mellom kjønn og autonomi.

10.3.2 Erfarte utfordringer

Antonovsky (2012, s. 16) forklarer at stress ikke utelukkende kan ansees negativt fordi mennesket har potensiale for mestring av stress og derigjennom kan få fremmet sin helse. Antonovskys perspektiv kan relateres til funnet om at minoritetsspråklige veiledere fant det meningsfylt å avdekke oppfølgingsbehov for å fremme mestring og empowerment, og dermed helse, i minoritetsfamilier (avsnitt 9.1.2, s. 56 og avsnitt 9.3.3, s. 68). Imidlertid ble det i studien funnet at det å avdekke behov for oppfølging ikke bare var forbundet med muligheter, men også med utfordringer (avsnitt 9.1.2, s. 56 og avsnitt 9.3.2, s. 65). Basert på litteratur og egne erfaringer, fortolket jeg formidlingene fra minoritetsspråklige veiledere relatert til disse utfordringene som avmaktfølelse og som situasjoner som var opplevd emosjonelt krevende å stå i. Antonovsky (2012, s. 41) forbinder opplevelse av meningsfullhet med motivasjon for handling. Slik jeg tolker data, synes erfaringer med lite tilgjengelig

oppfølging til minoritetsforeldre med tenåringer å være forbundet med minoritetsspråklige veilederes opplevelse av lite meningsfullhet. I lys av Antonovskys motivasjons-forståelse kan motivasjonen for foreldreveiledning til minoritetsforeldre med tenåringer tenkes å være utsatt.

Et annet aspekt i veiledningen som også kan tenkes som en utfordring, angår minoritetsspråklige veilederes opplevelse av mening forbundet med minoritetsforeldres tilpasninger til majoritetens syn og praksiser med hensyn til likeverd mellom kjønn og barn og unges autonomi. Som omtalt kan engasjementet og den emosjonelle energien ansees som ressurser. Imidlertid kan ingen empower et annet menneske, det er bare mulig å hjelpe med selve prosessen (avsnitt 7.2, s. 29). Veiledning i empowerment-prosesser krever at veileder er refleksiv og evner å avgrense seg fra veisøker med å være bevisst på hva som er egne ønsker, behov, følelser og intensjoner og hva som er veisøkers (Tveiten, 2007, s. 136-137, s. 140; Stang, 2013, s. 155; Malterud & Walseth, 2004).

10.3.3 Dialogerfaringer og meningsfullhet

Meningsfullhet er en spesielt viktig faktor i SOC (Antonovsky, 2012, s. 45). Meningsaspektet har dermed stor betydning for veiledning i empowerment-prosesser. Veileder må møte den som veiledes der han/hun «er» fordi han/hun «vet best hvor skoen trykker» (Tveiten, 2007; Tveiten, 2016 s. 121). I denne studien fant jeg at de minoritetsspråklige veilederne mente det var viktig å imøtekomme minoritetsforeldres samtalebehov (9.3.3). Imøtekommelsen ble omtalt som verdifull. Dette handlet om respekt for minoritetsforeldre, for mulighet til større forståelse og for å formidle empati med minoritetsforeldrenes og minoritetsfamiliens liv. Som omtalt i avsnitt 10.1.1, handlet det også om muligheten til å avdekke og hjelpe til med oppfølgingsbehov.

I Bredal og Vislies rapport angående familierettede tjenester (2017, s. 51) vurderes det at minoritetsforeldre kan ha en terskel for å søke og å ta imot hjelp. Når terskelen er overkommet på ett område og tillit er erfart, kan det føre til åpenhet om andre krevende forhold. Denne betraktningen synes relevant for minoritetsspråklige veilederes dialogerfaringer. Det kan tenkes at minoritetsforeldre har opplevd tillit til minoritetsspråklig veileder og at for minoritetsspråklige veiledere ga det mening å ivareta den tilliten. Flere

omtalte at samtalebehovene ofte angikk belastninger i minoritetsfamiliene (avsnitt 9.3.3). Minoritetsspråklige veileders erfaringer med at mange minoritetsforeldre strevde med lite innsikt i og tilgang til tjenestetilbud som følge av kommunikasjonsutfordringer samsvarer med beskrivelser i litteratur og funn i studier (Eriksen & Sajjad, 2015 s. 263; Goth, 2014; Savosnick, 2012; Stensen, 2018).

Barnevernet er et annet sentralt tema. Det viste seg at samtalebehovet angående barnevernet var stort. Frykten var ikke bare uavklart og generell. Den var også konkret knyttet til historier og rykter (avsnitt 9.3.3, s. 69). Frykten for barnevernet er også omtalt i faglitteratur og rapporter (Berg et al., 2017; Bråten & Sønsterudbråten, 2017, s. 107-108; Friberg & Bjørnset, 2019, s. 9; Lidén, 2017, s. 231; Skar et al. 2014c, s. 17-18). I noen av undersøkelsene omtales at minoritetsforeldre mangler tillit til barnevernet. Rykter, mangel på felles språk og svekket kommunikasjon kan gi grobunn for misforståelser. Det bekreftes av funn i denne studien (avsnitt 9.3.3, s. 69) og i evalueringer av piloteringer ICDP-versjoner (Bråten & Sønsterudbråten, 2017, s. 134; Skar et al. 2014c, s. 17-18).

Dataanalysen får fram at minoritetsspråklige veiledere erfarte dialogene om barnevernet som meningsfulle. Dette er forbundet med erfaringen om å møte minoritetsforeldrene der de «var» om samtaletemaet barnevernet. Gjennom dialogene ble minoritetsforeldrene tryggere og klarte å gjenopprette en nødvendig foreldreautoritet overfor barns og tenårings trusler (avsnitt 9.3.3, s. 69). En av de minoritetsspråklige veilederne omtalte at minoritetsforeldre fikk «strength» gjennom foreldreveiledningen. Dialogene synes dermed å ha bidratt til ny innsikt og at barnevernet også kunne bli ansett som en ressurs. En slik endring kan ha medført at minoritetsforeldre fikk styrket sin SOC (avsnitt 7.1).

Foreldreveiledningen kan ha fungert som en ytre motstandsressurs som har redusert stress.

Et annet funn i min studie viste at noen av de største bekymringene hos minoritetsforeldre var forbundet med den ukjente atferden og behovene hos tenåringene. Bekymringene kan ha sammenheng med at minoritetsforeldre kan ha lite innsikt i ungdomstiden i nytt samfunn og opplever mindre kontroll over den unge (Bråten & Sønsterudbråten, 2017; Friberg & Bjørnset, 2019; Lidén & Bredal, 2017, s. 43). Lidén (2017, s. 212) belyser utfordringer i relasjonen og kommunikasjonen mellom generasjonene i minoritetsfamilier med

forklaringen: «Foreldre kan være orientert mot et nytt samfunn, men ut fra sine medbrakte forståelseshorisonter».

Jávo (2010, s. 36) viser til at graden av akkulturasjon innad i minoritetsfamilier kan variere mellom familiemedlemmene og mellom generasjonene. Skytte (2019, s. 155) går her videre ved å vise til at barn og tenåringer tilegner seg normer og verdier i den nye kulturen raskere gjennom sosialisering i barnehage og skole. Mine funn bekrefter disse forståelsene gjennom minoritetsspråklige veilederes erfaringer. Minoritetsspråklige veiledere opplevde det meningsfullt å få fram perspektiver på barn og tenåringers oppvekst i spenningsfeltet mellom minoritetens verdisett og normer og de som er utbredt og anerkjent av majoriteten. Salole (2018, s. 281-282) anser at minoritetsforeldre kan ha behov for refleksjoner og bevisstgjøring med hensyn til redefinering av den unges «uskikkelighet» og «uhøflighet» og forståelse for den unges oppvekstvilkår og behov for støtte. De omtalte dialogene i foreldreveiledningsgruppene kan forstås meningsfulle ut fra hensikten om å vekke refleksjoner og bevisstgjøring om barnas og tenåringenes ståsted. Dialogene kan støtte oppfatning av den unge som subjekt, empatisk identifikasjon med den unge og mentalisering (avsnitt 6.2).

Veiledning har som målsetning at veisøker gjennom dialogene selv skal komme fram til sine «svar» (s. 31). Slik jeg tolker data, var det krevende for minoritetsspråklige veiledere å forholde seg tilfeller der minoritetsforeldres egne «svar» innebar strenge holdninger og praksiser angående likeverd mellom kjønn og barn og tenåringers autonomi. I tilfeller der foreldregruppen tydelig hadde kommunisert sin enighet og overtalls-makt for disse «svarene» framkom en avmaktsfølelse hos minoritetsspråklige veiledere, slik jeg tolker data. Det kan tolkes som at det som var meningsfullt for minoritetsforeldrene ikke ga mening for minoritetsspråklige veiledere og at minoritetsspråklige veiledere her opplevde å stå i en verdikonflikt. Funnet om minoritetsspråklige veilederes mulige opplevde verdikonflikt kan relateres til Tveitens og Severinssons studie der det ble funnet at helsesøstre erfarte veiledning til foreldre som krevende når egne normer og verdier avvek fra foreldrenes (Tveiten & Severinsson, 2004; s. 283).

11 Konklusjon

Diskrepansen mellom minoritetens og majoritetens syn på barn og tenåringer og barneoppdragelse oppleves utfordrende for foreldre som har innvandret til Norge. Basert på mine funn ansees ICDP foreldreveiledning i minoritetsversjonen som en egnet tilnærming for å bevisstgjøre minoritetsforeldre om barneoppdragelse i norsk kontekst.

Det viste seg at det å ha innvandret selv og ha oppdratt barn i ny setting med nye forventninger ga muligheter for minoritetsspråklig veileder som veileder og rollemodell. Fortellinger om egne erfaringer i veiledningen fra en som kjenner til «annerledeshet» hadde stor betydning for relasjonsbyggingen med minoritetsforeldrene. Minoritetsspråklig veileders erfaringsdeling bidro til å skape trygghet og tillit i foreldreveiledningen.

Å kunne veilede på minoritetsforeldrenes morsmål opplevdes viktig for tryggheten og for å kunne formidle informasjon om rammevilkår, ulike tilbud og tjenester i Norge.

Minoritetsspråklig veileder fikk mulighet til å avdekke oppfølgingsbehov og bidra til oppfølging.

Dialog om barnevernet i gruppen førte til at barnevernet som aktør ble utfarliggjort. Det medførte at barnevernet kunne sees som en ressurs. Minoritetsspråklige veiledere opplevde videre at veiledningen reduserte minoritetsforeldres frykt. Det ga positive utslag for minoritetsforeldres mestring i barneoppdragelsen og minoritetsforeldres empowerment.

Oppdragervold ble opplevd som et ukomplisert tema i samtalene. De minoritetsspråklige veilederne mente at foreldreveiledningen forebygget konflikter mellom minoritetsforeldre og barna og bidro til at minoritetsforeldrene kunne sette grenser på en måte som er lovlig og akseptabel i samfunnet.

Å være en ressurs for minoritetsforeldre og deres barn og tenåringer var grunnleggende for minoritetsspråklige veilederes engasjement for foreldreveiledningen.

Å være foreldre til tenåringer kan være krevende. For minoritetsforeldre kan det være spesielt krevende. Diskrepansen mellom majoritetens og minoritetsforeldres syn på likeverd

mellom kjønn og barn og tenårings autonomi var utfordrende å forholde seg til både for minoritetsforeldre og for minoritetsspråklig veileder.

Studien konkluderer dermed med at ICDP foreldreveiledning i minoritetsversjonen kan ha stor betydning for minoritetsforeldre gjennom støtte til integreringsprosessen. I dette inngår formidlingen av kunnskap om det norske samfunnet og veiledningen for godt samspill og god relasjon mellom minoritetsforeldre og deres barn. Minoritetsspråklig veileder forstås å ha en viktig rolle i formidlingen og veiledningen. ICDP foreldreveiledning ansees som et viktig tiltak for selve integreringsprosessen og bør være et lavterskeltilbud.

Funn i denne kvalitative studien har begrenset overføringsverdi og kan dermed ikke generaliseres. I dag praktiseres ICDP minoritetsversjonen i mange kommuner og myndighetene har øremerket tilskuddsmidler til det. Det er derfor behov for større studier om minoritetsversjonen i ICDP som belyser erfaringer rundt og effekter av denne foreldreveiledningen.

Referanseliste

- Adams. R. (2008). *Empowerment, Participation and Social Work* (4. utg.). Palgrave Macmillan.
- Antonovsky, A. (2012). *Helsens mysterium: Den salutogene modellen* (A. Sjøbu, Overs.). Gyldendal akademisk. (Opprinnelig utgitt 1987).
- Askheim, O. P. (2012). *Empowerment i helse- og sosialfaglig arbeid: Floskel, styringsverktøy eller frigjøringsstrategi?* Gyldendal Akademisk.
- Bang, S. & Heap, K. (2002). *Skjulte ressurser: Om veiledning i grupper* (G. Nickelsen, Overs.). Gyldendal akademisk.
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2016) *Opptappingsplan mot vold og overgrep (2017-2021)* (Prop. 12 S (2016-2017)). <https://regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-12-s-20162017/id2517407/>
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2018). *Trygge foreldre – trygge barn: Regjeringens strategi for foreldrestøtte (2018-2021)*. <https://regjeringen.no/no/dokumenter/trygge-foreldre--trygge-barn.-regjeringens-strategi-for-foreldrestotte-2018-2021/id2606135/>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2016a). *Håndbok for ICDP-veiledere: International Child Development Programme* (18/2016). Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2016b). *Evaluering av ICDP utprøvd i krisesentre* (06/2016). <https://bufdir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00003462>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2021, 14. januar). *Foreldreveiledning i grupper (ICDP)*. https://bufdir.no/Familie/veiledning_til_foreldre/foreldreveiledning_landsoversikt/
- Barnelova. (1981). *Lov om barn og foreldre* (LOV-1981-04-08-7). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7>

- Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester* (LOV-1992-07-17-100). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>
- Berg, B., Paulsen, V., Midjo, T., Haugen, G. M. D., Garvik, M. & Tøssebro, J. (2017). *Myter og realiteter: Innvandreres møter med barnevernet*.
<https://samforsk.no/Sider/Publikasjoner/Myter-og-realiteter-Innvandreres-m%C3%B8ter-med-barnevernet.aspx>
- Bjørnstad, S. (2015). *International Child Development Programme (ICDP)*.
<https://icdp.no/international-child-development-programme-icdp-rbup-rapport/>
- Bornstein M. H. (2012). Cultural Approaches to Parenting. *Science and Practice*, 12(2-3), 212-221. <https://doi.org/10.1080/15295192.2012.683359>
- Bourdieu, P. (1990). *The Logic of Practice* (R. Nice, Overs.). Stanford University Press.
(Opprinnelig utgitt 1980).
- Branstad, A. (2013) Fra monolog til dialog: Fra én maktform til en annen? I H. A. Hauge & M. B. Mittelmark (Red.), *Helsefremmende arbeid i en brytningstid: Fra monolog til dialog?* (s. 162-173). Fagbokforlaget.
- Bredal, A. (2009). Barnevernet og minoritetstjenesters opprør: Mellom det generelle og det spesielle. I K. Eide, N. A. Qureshi, M. Rugkåsa & H. Vike (Red.), *Over profesjonelle barrierer: Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge* (s. 38-58). Gyldendal akademisk.
- Bredal, A. & Vislie, C. (2017). *Familierettede tjenester i et flerkulturelt samfunn: Erfaringer fra familievernet og andre hjelpeinstanser* (NOVA Rapport 5/17).
<https://bufdir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00004099>
- Bråten, B. & Sønsterudbråten, S. (2016). *Foreldreveiledning – virker det?: En kunnskapsstatus* (Fafo-rapport 2016:29). <https://fafo.no/index.php/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/foreldreveiledning-virker-det>

- Bråten, B. & Sønsterudbråten, S. (2017). *Veiledningserfaringer?: Forsøk med veiledning (ICDP) av foreldre med radikaliseringsbekymringer og foreldre i asylmottak* (Fafo-rapport 2017:02). <https://fafo.no/index.php/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/veiledningserfaringer>
- Bråten, B., Gustafsson, K. & Sønsterudbråten S. (2020). Guiding migrant parents in Nordic welfare states – cases from Norway and Sweden. I J. Hiitola, K. Turtiainen, S. Gruber & M. Tiilikainen (Red.), *Family Life in Transition: Borders, Transnational Mobility, and Welfare Society in Nordic Countries*. Routledge.
- Clucas, C., Skar, A. -M. S., Sherr, L. & von Tetzchner, S. (2014). Mothers and Fathers Attending the International Child Development Programme in Norway. *The Family Journal*, 22(4), 409-418. <https://doi.org/10.1177/1066480714533640>
- Dahl, Ø. (2013). *Møter mellom mennesker: Innføring i interkulturell kommunikasjon* (2. utg.). Gyldendal akademisk.
- Dypedahl, M. & Bøhn, H. (2017). *Veien til interkulturell kompetanse* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Ellingsen, I. T., Slettebø, T., Studsrød, I., Farstad, G. R. & Herland, M. D. (2018). *Det gjør livet litt lettere: Gruppetilbud til foreldre med barn i fosterhjem og barnevernsinstitusjon* (Universitetet i Stavanger Rapport 73). <https://bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00004568>
- Eriksen, T. H. & Sajjad, T. A. (2015). *Kulturforskjeller i praksis: Perspektiver på det flerkulturelle Norge* (6. utg.). Gyldendal akademisk.
- Folkehelseinstituttet. (2020, 13. mai). *Om ICDP-studien*. <https://www.fhi.no/studier/icdp/om-icdp-studien/>
- Forente Nasjoner. (1989). *FNs konvensjon om barnets rettigheter: Vedtatt av De forente nasjoner 20. november 1989; Ratifisert av Norge 8. januar 1991* (Revidert oversettelse mars 2003 med tilleggsprotokoller). Barne- og familiedepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/fns-barnekonvensjon/id88078/>

- Forskrift om helsestasjons- og skolehelsetjenesten. (2018). *Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten* (FOR-2018-10-19-1584). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-10-19-1584>
- Friberg, J. H. & Bjørnset, M. (2019). *Migrasjon, foreldreskap og sosial kontroll* (Fafo-rapport 2019:01). <https://www.fafo.no/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/migrasjon-foreldreskap-og-sosial-kontroll>
- Freire, P. (1999). *De undertryktes pedagogikk* (2. utg.) (M. B. Ramos, Overs.). Gyldendal akademisk. (Opprinnelig utgitt 1970).
- Gibson, C. H. (1991). A Concept Analysis of Empowerment. *Journal of Advanced Nursing*, 16(3), 354-361. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.1991.tb01660.x>
- Glaser, V. (2018). *Foreldresamarbeid: Barnehagen i et mangfoldig samfunn* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Goth, U. (2014). Toleranse, kultursensitivitet og akkulturasjon: Interkulturelle utfordringer for primærhelsetjenesten og nyankomne innvandrere i Norge. *Scandinavian Journal of Intercultural Theory and Practice*, 1(1), 1-19. <https://doi.org/10.7577/fleks.851>
- Hannestad, M. & Hundeide, K. (2005). *Rapport fra "Foreldreveiledningsprosjektet for etniske minoriteter basert på ICDP metoden 2004-2005"*. http://www.icdp.se/wp-content/uploads/2015/09/rapport_icdp_minoriteter_2004-2005-1.doc
- Helsebiblioteket. (2018, 12. november). *Litteratursøk*. <https://www.helsebiblioteket.no/fagprosedyrer/lage-og-oppdatere-fagprosedyrer/litteratursok>
- Hofland, T. I. (2012). *International Child Development Programme: Et fokus mot kulturell bevissthetsdannelse* [Masteroppgave, Universitetet i Stavanger]. Brage. <https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/handle/11250/194035>

- Hollekim, R., Anderssen, N. & Daniel, M. (2016). Contemporary discourse on children and parenting in Norway: Norwegian child welfare services meets immigrant families. *Children and Youth Services Review*, 60, 52-60.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2015.11.004>
- Hundeide, K. (2003). *Barns livsverden: Sosiokulturelle rammer for barns utvikling*. Cappelen akademisk forlag.
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. (2020, 5. juni). *Innvandring og demografi*.
<https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/innvandrere-og-integrering/innvandring-og-demografi/>
- Jávo, Cecilie. (2010). *Kulturens betydning for oppdragelse og atferdsproblemer: Transkulturell forståelse, veiledning og behandling*. Universitetsforlaget.
- Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Abstrakt forlag.
- Johannessen, E. (2007). *Mye er forskjellig: Men bare utenpå?* SEBU forlag.
- Jørgensen, H. & van der Weele, J. (2009). Vold i storfamiliekontekst. I K. Eide, N. A. Qureshi, M. Rugkåsa & H. Vike (Red.), *Over profesjonelle barrierer: Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge* (s. 59-79). Gyldendal akademisk.
- Kagitcibasi, C. (2013). Adolescent Autonomy-Relatedness and the Family in Cultural Context: What is Optimal? *Journal of Research on Adolescence*, 23(2), 223-235.
<https://doi.org/10.1111/jora.12041>
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (T. M. Anderssen & J. Rygge, Overs.) (3. utg.). Gyldendal akademisk. (Opprinnelig utgitt 2009).
- Langeland, E. (2014) *Salutogenese og psykiske helseproblemer: en kunnskapsoppsummering* (NAPHA Rapport 1/2014). <https://www.napha.no/content/14907/salutogenese-og-psykiske-helseproblemer--kunnskapsoppsummering-fra-napha>

- Leseth, A. B. & Tellmann, S. M. (2018). *Hvordan lese kvalitativ forskning* (2. utg.). Cappelen Damm akademisk.
- Lidén, H. (2017). *Barn og migrasjon: Mobilitet og migrasjon*. Universitetsforlaget.
- Lidén, H. & Bredal, A. (2017). *Fra særtiltak til ordinær innsats: Følgeevaluering av handlingsplanen mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger av unges frihet* (Institutt for samfunnsforskning Rapport 2017:1).
<http://hdl.handle.net/11250/2445678>
- Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag* (4. utg.). Universitetsforlaget.
- Mossige, S. & Stefansen, K. (2016). *Vold og overgrep mot barn og unge: Omfang og utviklingstrekk 2007-2015* (NOVA Rapport 5/16).
<https://fagarkivet.oslomet.no/handle/20.500.12199/5104>
- Prevoo, M. J. L. & Tamis-LeMonda, C. S. (2017). Parenting and globalization in western countries: Explaining differences in parent-child interactions. *Current Opinion in Psychology*, 15, 33-39. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.02.003>
- Reedtz, C. & Lauritzen, C. (2017). ICDP. *Ungsinn*, 2(5).
https://ungsinn.no/post_tiltak_arkiv/icdp-2-utg/
- Rønning, R. (2010). Brukermedvirkning og empowerment: gammel vin på nye flasker? I O. P. Askheim & B. Starrin (Red.), *Empowerment: I teori og praksis* (s. 34-46). Gyldendal akademisk.
- Salole, L. (2018). *Identitet og tilhørighet: Om ressurser og dilemmaer i krysskulturell oppvekst* (2. utg.). Gyldendal akademisk.
- Sandvik, B. M., Dybdahl, R. & Hauge, S. (2018). Helsesøstre bruker program for foreldreveiledning aktivt i praksis. *Sykepleien Forskning*, 13(71217).
<https://doi.org/10.4220/Sykepleienf.2018.71217>

- Savosnick, G. (2012). «Det er vanskelig å være mor i Norge»: Oppdragelse i et flerkulturelt perspektiv [Masteroppgave, Høgskolen i Lillehammer].
- Sherr, L., Skar, A. -M. S., Clucas, C., von Tetzchner, S. & Hundeide, K. (2014). Evaluation of the International Child Development Programme (ICDP) as a community-wide parenting programme. *European Journal of Developmental Psychology*, 11(1), 1-17. <https://doi.org/10.1080/17405629.2013.793597>
- Skar, A. -M. S., von Tetzchner, S., Clucas, C. & Sherr, L. (2014a). The impact of a parenting guidance programme for mothers with an ethnic minority background. *Nordic Journal of Migration Research*, 4(3), 108-117. <https://doi.org/10.2478/njmr-2014-0020>
- Skar, A. -M. S., von Tetzchner, S., Clucas, C. & Sherr, L. (2014b). Paradoxical correlates of a facilitative parenting programme in prison—counter-productive intervention or first signs of responsible parenthood? *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 15(1), 35-54. <https://doi.org/10.1080/14043858.2014.898981>
- Skar, A. -M. S., Bjørnstad, S. & Davidsen, H. (2014c). *ICDP-foreldreveiledning i Oslo Voksenopplæring som en del av Introduksjonsprogrammet for innvandrere og flyktninger: Et pilotprosjekt*. <https://www.icdp.no/prosjekter/>
- Skar, A. -M. S., von Tetzchner, S., Clucas, C. & Sherr, L. (2015). The long-term effectiveness of the International Child Development Programme (ICDP) implemented as a community-wide parenting programme. *European Journal of Developmental Psychology*, 12(1), 54-68. <https://doi.org/10.1080/17405629.2014.950219>
- Skytte, M. (2019). *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid* (3. utg.) Gyldendal akademisk.
- Smetana, J. G. (2017). Current research on parenting styles, dimensions, and beliefs. *Current Opinion in Psychology*, 15, 19-25. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.02.012>
- Spurkeland, J. (2020). *Relasjonskompetanse: Resultater gjennom samhandling* (3. utg.). Universitetsforlaget.

- Stang, I. (2013). Bemyndigelse: En innføring i begrepet og «empowermenttenkningens» relevans for ansatte i velferdsstaten. I H. A. Hauge & M. B. Mittelmark (Red.), *Helsefremmende arbeid i en brytningstid: Fra monolog til dialog?* (s. 141-161). Fagbokforlaget.
- Starrin, B. (2010). Empowerment som livsinnstilling: Kan vi lære noe av Pippi Langstrømpe? I O. P. Askheim & B. Starrin (Red.), *Empowerment: I teori og praksis* (s. 59-71). Gyldendal akademisk.
- Statistisk sentralbyrå (2019). *Slik definerer SSB innvandrere*.
<https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/slik-definerer-ssb-innvandrere>
- Statistisk sentralbyrå (2020, 12. mai). *Innvandrere etter innvandringsgrunn*.
<https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvgrunn>
- Statistisk sentralbyrå (2021, 9. mars). *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre*.
<https://www.ssb.no/innvbef>
- Stensen, I. (2018). *Å bygge bro for de som vandrer lengst: En kvalitativ undersøkelse av International Child Development Programme tilpasset minoritetsforeldre* [Masteroppgave, Universitetet i Tromsø]. Munin.
<https://munin.uit.no/handle/10037/13655>
- Sundsbo, A. O. (2018). Universal Parenting Support in Norway – An Unfulfilled Promise. *Social Policy and Society*. 17(3), 503-517.
<https://doi.org/10.1017/S1474746417000586>
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). Fagbokforlaget.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg.). Gyldendal akademisk.

- Tuastad, S. & I. Studsrød. (2017). Landsby og velferdsstat. I I. Studsrød & S. Tuastad (Red.), *Barneomsorg på norsk: I samspill og spenning mellom hjem og stat* (s. 9-20). Universitetsforlaget.
- Tveiten, S. & Severinsson, E. (2004). Client supervision: Meaning and experiences from the perspective of Norwegian public health nurses. *Nursing and Health Sciences*, 6(4), 279-286. <https://doi.org/10.1111/j.1442-2018.2004.00205.x>
- Tveiten, S. (2007). *Den vet best hvor skoen trykker: Om veiledning i empowermentprosessen*. Fagbokforlaget.
- Tveiten, S. (2013). *Veiledning: Mer enn ord* (4. utg.). Fagbokforlaget.
- Tveiten, S. & Boge, K. (2014). Hvorfor er ulike perspektiver på empowerment interessante som forskningsfelt, anvendelsesområder og praksiser? I S. Tveiten & K. Boge (Red.), *Empowerment i helse, ledelse og pedagogikk: Nye perspektiver* (s. 13-25). Gyldendal akademisk
- Tveiten, S. (2016). *Helsepedagogikk: Pasient- og pårørendeopplæring*. Fagbokforlaget.
- Ulvestad, J. (2013). Folkeopplysning som dialog: Utopi eller mulighet? I H. A. Hauge & M. B. Mittelmark (Red.), *Helsefremmende arbeid i en brytningstid: Fra monolog til dialog?* (s. 101-122). Fagbokforlaget.
- Ulleberg, I. (2014). *Kommunikasjon og veiledning* (2. utg.). Universitetsforlaget
- van der Weele, J. & Fiecko, E. M. (2020). Kulturelle fallgruver i vurderinger av foreldrenes omsorgsevne: Innspill og veiledning for barnevern, sakkyndige og rettens aktører. *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 18(2), 126-147. <https://doi.org/10.18261/issn.0809-9553-2020-02-04>
- Vannebo, U. T. (2007). Foreldreveiledning. I K. Glavin, S. Helseth & L. G. Kvarme (Red.), *Fra tanke til handling: Metoder og arbeidsmåter i helsesøstertjenesten* (s. 238-258). Akribe.

Vike, H. & Eide, K. (2009). Psykososialt arbeid. I K. Eide, N. A. Qureshi, M. Rugkåsa & H. Vike (Red.), *Over profesjonelle barrierer: Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge* (s. 13-37). Gyldendal akademisk.

Walseth, L. T. & Malterud, K. (2004). Salutogenese og empowerment i allmennt medisinsk perspektiv. *Tidsskriftet den norske legeforening*, 124(1), 65-66.

<https://tidsskriftet.no/2004/01/kronikk/salutogenese-og-empowerment-i-allmennt-medisinsk-perspektiv>

Wesseltoft-Rao, N., Holt, T. & Helland, M. S. (2017). *Gruppetiltak og kurs for foreldre: Norsk praksis, erfaringer og effektevalueringer* (Folkehelseinstituttet 2017).

<https://fhi.no/publ/2017/gruppetiltak-for-foreldre.--norsk-praksis-erfaringer-og-effektevalueringer/>

Vedlegg 1: PICO-skjema

P:	Population/problem	Hvilken populasjon eller hvilket problem dreier det seg om?	Foreldre med innvandrerbakgrunn (minoritetsforeldre)
I:	Intervention	Hva er det med denne populasjonen eller dette problemet du er interessert i? Er det tiltak som er iverksatt (intervensjon) eller noe populasjonen blir utsatt for (eksponering)?	ICDP foreldreveiledning minoritetsversjonen til innvandrerforeldre (minoritetsforeldre)
C:	Comparison	Ønsker du å sammenligne to typer tiltak? I så fall skal det andre tiltaket stå her (f.eks. dagens praksis).	Uaktuelt
O:	Outcome	Hvilke utfall eller endepunkter er du interessert i?	Minoritetsspråklige ICDP-veilederes erfaringer med ICDP minoritetsversjonen

Pico-skjemaet er hentet fra Helsebiblioteket:

<https://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis/sporsmalsformulering/pico>

Vedlegg 2: Minoritetsversjonens møter

Møte 1	Velkommen, informasjon om ICDP, presentasjon, forventninger til gruppen, grupperegler. Foreldrerollen og omsorgsgivers syn på barnet. Verdier i barneoppdragelse. Foreldre er viktige for barns utvikling.
Møte 2	Se de positive sidene av barnet - syn på barnet i ulike kulturelle kontekster
Møte 3	Tema 1: Vis at du er glad i barnet ditt. Vis positive følelser.
Møte 4	Tema 2: Juster deg til barnet og følg dets initiativ
Møte 5	Tema 3: Etabler en følelsesmessig samtale og snakk om det barnet er opptatt av, snakk med barnet om følelser.
Møte 6	Tema 4: Gi ros for det barnet klarer å gjøre og vis anerkjennelse
Møte 7	Tema 5: Felles oppmerksomhet
Møte 8	Tema 6: Gi mening til det barnet opplever
Møte 9	Tema 7: Utdyp og gi forklaringer
Møte 10	Tema 8 a: Planlegge steg for steg Tema 8b: Gradert støtte.
Møte 11	Tema 8c: Situasjonsregulering Tema 8d: Positive grenser. Bruk av vold i barneoppdragelsen, andre tabubelagte temaer eller andre temaer som er relevant for minoritetsgrupper (ungdom, barnevern)
Møte 12	Oppsummering og gjennomgang av alle temaene, evaluering

Fra *Håndbok for ICDP-veiledere: International Child Development Programme* (s. 92), av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2016, Oslo: Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Vedlegg 3: Intervjuguide

INTERVJUGUIDE ICDP-MINORITETSSPRÅKLIGE VEILEDERE:

Med mulige oppfølgingsspørsmål

Kan du fortelle om din bakgrunn?

- Hvilket land har du innvandret fra?
- Hvor lenge har du bodd i Norge?

Kan du fortelle om din bakgrunn i ICDP?

- Hvordan ble du rekruttert som veileder?
- Hvor lenge har du drevet med grupper?
- Hvor mange grupper har du hatt?
- Hvem har rekruttert til gruppene dine?
- Hvordan har opplegget vært for gruppene dine?

Hva er det som gjør at du er ICDP-veileder?

- Er det noe som motiverer deg?

Hvilke erfaringer har du fra ICDP-gruppene?

Hva legger du vekt på i gruppene?

- Hva synes du er viktig i foreldreveiledningen?
- Hvordan pleier du å gjøre det?
- Hvordan synes du det har vært å samarbeide med den andre veilederen?

Hva gjør du for at det skal være trygghet i gruppen?

- Hva skal til for at det blir trygghet i gruppen?

Hva er viktig for at ICDP-gruppen skal fungere godt?

- Er det noen ting som er viktige for at gruppeveiledningen skal bli bra? Kan du si noe om det?
- Er det noen praktiske forhold man bør tenke på?
- Hvordan er det med sammensetning av gruppen; f eks kvinner og menn, hvilke erfaringer har du?
- Hvilke erfaringer har du med oppmøte?
- Hvordan er det med den hjemmeoppgaven?

Hvilke forventninger har du opplevd fra foreldrene?

- til foreldreveiledningen?
- til deg?

Hvilke erfaringer har du med dialog i gruppen?

- Kan du si noe om kommunikasjonen i gruppene?
- Har du erfart at de sier noe om sine meninger?
- Hvordan er det med åpenhet?
- Hva skal til for å få til dialog?

Hvilke utfordringer har du opplevd? Er det noe som har vært vanskelig?

- Har du opplevd at noen slutter i gruppen?
- Har du opplevd at noen har vært utrygge?

Har du opplevd at noen har hatt behov for oppfølging?

Har du opplevd krevende situasjoner?

- Hvordan opplevde du å håndtere det?
- Kunne du få støtte noe sted?
- Har du opplevd at samarbeidet har vært vanskelig? Hvem bestemmer?

Hva trenger man for å være en god minoritetsspråklig veileder?

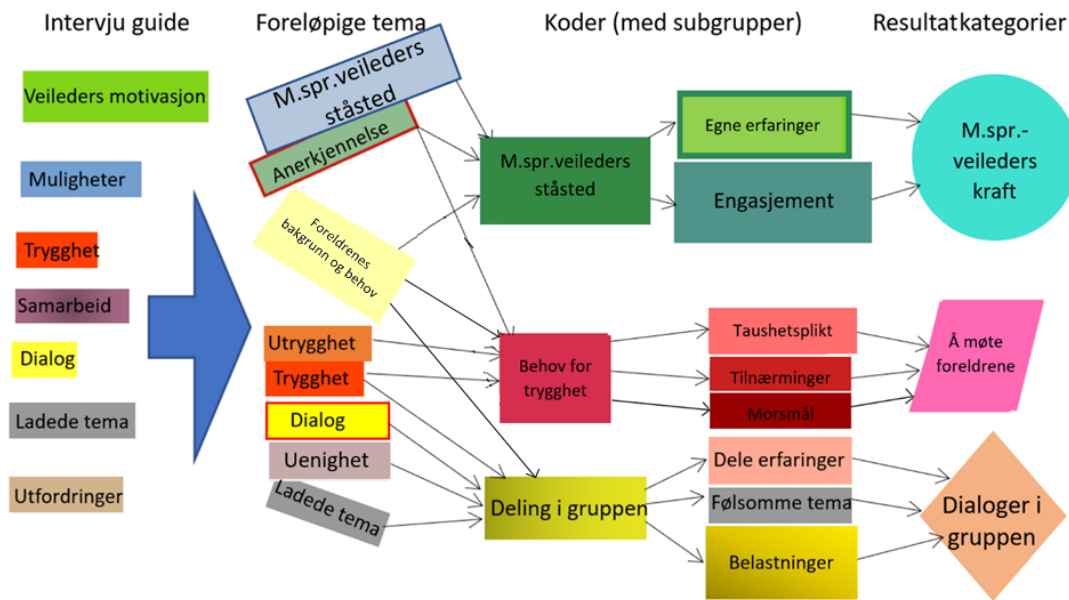
Har du forslag til forbedringer angående ICDP-grupper?

- Noe som kan være nyttig for ICDP-grupper?

Er det noe du mener er viktig og som ikke er sagt til nå?

Vedlegg 4: Illustrasjonsfigur analysestegene

Figur inspirert av Malteruds figur med analysestegene i STC (2017, s. 114). Figuren skal illustrere den induktive, iterative og ikke-lineære prosessen fra intervjuguiden til resultatkategoriene i denne studien.

Vedlegg 5: Tabell meningsbærende enheter

Meningsbærende enheter engasjement	
Informant 1	<p>Jeg synes det er den første kontakten, eller sånn refleksjonsmuligheten foreldrene har. Eh, jeg selv har hatt barn, sett barn og vært også bosatt i et annet land, hvor jeg måtte tilpasse, forstå hele kultur og sammenheng, samfunnet. Og det er en mulighet for foreldrene sitte sammen og få pratet om sine utfordringer uten å bli stemplet, bedømt. Og det var på en måte givende for meg også å være deltager når jeg var der. Jeg fikk jo innspill fra andre deltager, fikk også være med, OK, ja, men dette er veldig normalt det jeg føler. Skjønte litt også mine foreldre å være i den gruppen. [...], sånne grupper. Men akkurat den der er jo, der synes det var flott da jeg deltok selv, og jeg likte hele konseptet. [...] få i gang de refleksjonene man ikke får tenkt gjennom i hverdagen fordi hverdagen går veldig kjapt. (side 2-3)</p> <p>Og det er noe med hvilken ... hva man har i den der verktøykassa. Alle foreldre ønsker å gi barna sine et godt nok liv. Jeg tro'kke det er noen som ønsker det vondt Men det er hva de har av sin egen oppdragelse. Og hva de tror hele tida det der er greit, det er jo normalt fordi sånn gjorde min bestemor, sånn gjorde min mor og sånn har det alltid vært. Men hva, hvilke samfunnsendringer og når barnet er født oppvokst så hvilken innvirkning, det har jeg kjent på kroppen selv. (side 32)</p> <p>Fysisk vold, men mer, snakket litt mer om psykisk vold. Fordi jeg føler at det blir noen ganger lagt litt på side. Og emosjonell vold også, at hva barnet går igjennom. Hvordan etter hvert barnet lever i 2 identiteter. En som skal være hjemme hvor de skal prestere og være helt lydige. Og, og så er det en identitet og hvor det er ute og der har man ikke noen trygghet. Hvordan man skal gå og veilede sine barn. Og hva dette kan</p>

	<p>forårsake. Og brukte litt av mine egne erfaringseksempel til å bare starte samtalen med. (side 15)</p> <p>Jeg har sett hvor viktig den gruppa er for de foreldrene. Som og skjønt også som å være forelder som har deltatt på den gruppa. Selv om jeg har lært veldig mye andre steder, jeg har jo studert på høyskoler og alt, men akkurat det med foreldrerollen. Jeg tro'kke der er no' andre arenaer hvor man sitter, virkelig sitter og får mulighet til å sitte å reflektere over våre egne handlinger og holdninger. (side 32)</p> <p>Jeg var veldig spent og motivert. Det var under opplæringen at jeg skjønte at dette er noe jeg virkelig vil jobbe med. Der. der har jeg veldig mye å, erfaring. Både min egen personlig erfaring, og så å delta med det kurset [...]. At det skal være toveis, at det skal være refleksjon og. Det var hensikten, da. Og jeg virkelig trivdes i den opplæringen. Jeg var veldig spent å få i gang en gruppe, å være der som en veileder. Å gjøre den jobben så godt som mulig. Ehm, få i gang diskusjoner, refleksjonene som var relatert, som var veldig viktig for de deltagerne. Å forstå det. (side 3-4)</p> <p>For meg som veileder var det veldig givende og det hvis jeg, jeg likte akkurat den jobben min i rollen fordi de trivdes. (side 31)</p> <p>Jeg satt med sånn veldig god energi hele dagen. (side 34)</p>
Informant 2	<p>De, de er ikke for sånn type kurs fordi de tror jo de er, de trenger ikke noe hjelp. Men det gjør de. Hvis du snakker med de sånn en til en, så sier de at de trenger hjelp [...] men de trenger litt å vise den kjærligheten. Så, men de som har vært på kurs de sier det var veldig bra, at hvorfor de ikke meldte på det før. Det sier de. Da er de veldig fornøyde. (side 1-2)</p> <p>Men det er sånn, det e'kke bare ICDP man skal eh ha der. Det er masse andre ting du må også løse, da. De har mange behov. De har ikke, de</p>

	<p>fleste har ikke så mye informasjon selv om de har bodd her i mange år. Så de, veldig mange sliter. (side 3)</p> <p>De hadde masse sånn, masse utfordringer. [...] Men vi, vi må snakke om det. (side 5)</p> <p>Eh, jeg synes det er deilig å hjelpe noen. Sant, så ser du resultater. Og så foreldre de sier på neste møte: og i dag prøvde jeg det. Ikke sant, så det hjelper. Og så jeg fikk, eh, vist barnet mitt at jeg elsker deg. Jeg er glad i deg, ikke sant. Så det er å eh før så, det som er vanlig i innvandremiljøet de bare, de spør ikke hvordan har det gått på skolen i dag. Så sier barnet det har gått bra. Ferdig. Ja eller nei-spørsmål. Men det gir meg sånn glede, det gjør det. [...]. Men det er det vi vil. At de skal vise litt mer, og samspille og sånn, ja, og så være med barn litt mer. Så istedenfor å sitte på hver sin kant. (side 10-11)</p> <p>Så vi hadde det litt, det som utfordre gruppa egentlig. [...] Men det, foreldrene vil ha hjelp, ja. Men du vet systemet er veldig tungvint. Det er masse byråkrati. Så der er'ke så greit å hjelpe heller. (side 12-14)</p>
<p>Informant 3</p>	<p>Så da startet vi ICDP og det, jeg synes det er veldig nyttig kurs, det trenger alle foreldre, ja. [...] Jeg kom fra [fødelandet], det er helt annen oppdragelse som jeg har fått. Og når jeg kom hit man, man, ehm, ser hva er forskjellen i [fødelandet] og eh, Norge. Eh, i [fødelandet], eh, barna bare sier, hvis du får noen beskjed fra foreldrene, selv om du er enig, uenig, du bare sier: ja, jeg kan gjøre det. Men her du har lov å si jeg vil ikke, eller jeg kan ikke, eller et eller annet. Og barna trenger eh, kjærlighet og veiledning. [...] Fordi jeg er en jente, og jeg alltid: hvorfor mamma sier det gutten kan være ute, ikke du. [...] Når jeg kom hit jeg har, jeg sett her man, du kan snakke frivillig alt du ss eh føler. Så, eh når jeg fikk barna hit, eh fått barna hit, så jeg prøve være åpen med [barna] mine. Alltid føle de kan snakke med meg. Og likeverdighet, ikke at du er jente og du er gutt. Sånn dom jeg følte. Ja, og når jeg har vært på dette kurset, mm</p>

da jeg følte at eh jeg er mer åpen med barna mine, istedenfor før. Og, og det, det er veldig viktig. [...] Så derfor, eh jeg har lært masse, lært masse. (side 1-2)

Fordi foreldrene hadde så mange spørsmål og de fikk mer informasjon. (side 3)

Jeg veileder ikke bare en mamma, de fem barn får også den kjærlighet og tryggheten og veiledning. (side 21)

Alle trenger veilede eh kjærlighet. Og hvis jeg respekterer deg, selvfølgelig får jeg respekt tilbake. (side 23)

Fordi for eksempel i når jeg kom fra. Norge, den nytt for meg. Helt annen, ny land. Ny i regler. Språk og kultur. Mye å si. I [fødelandet] vi har sånn mamma, pappa, besteforeldre, onkel, tante. Alt sammen. Men her bare mamma og pappa. Og du, da du har veldig sånn, sånn små. Eh, og derfor de er veldig viktig, eh, at eh, fordi jeg all alltid sa til de foreldrene: du må plukke gode ting fra Norge og fra [fødelandet]. Noen sier jeg vil være her, bo i Norge, men jeg skal bruke [fødelandets] kultur og [fødelandets] regler. Men det passer ikke her. Du må plukke gode ting, norske har også veldig gode ting, [fødelandets] har også gode ting. Du må justere deg selv. Og noen ganger jeg får negative tingene også de som har veldig sta, men når jeg forklarer hvorfor det er viktig. Fordi da, eh noen har veldig streng. Eh, barna kan ikke, eh jentene trenger ikke jobb. Ja, men hvis din jente skal gifte seg hvordan hun skal bygge familien hvis hun har ikke jobb. [...] Ikke, du kan ikke si at [fødelandets] kultur best, vil ikke Norge. (side 34-38)

Ehm, du vet man alltid lærer fra sine feil. Og du kan ikke si at nå ja, mm, jeg har lært, jeg har lært masse. Men jeg synes, eller jeg føler hver gang når jeg møter med nye folk, jeg lærer mer. Og de lærer fra min erfaring. [...] Og jeg blir så glad når folk får veiledning fra meg og [medveileder]. Og

	<p>de sier at nå skal vi gi, eller vi gir allerede hundre prosent til barna mine, men nå vi skal prøve bli enda bedre. Så den tilbakemelding som vi fikk fra foreldrene den gir meg så mye energi. Jeg blir så glad at noen er fornøyd. Noen fikk litt mere hjelp og de har det bra hjemme. Så sånn tanker, jeg føler meg veldig sånn eh positiv. (side 38-39)</p>
<p>Informant 4</p>	<p>Det er annerledes med Norge. [...] har fortelt sjøl at de hadde mere tid når de var i hjemlandet. [...] og de har ikke tid, og de er sliten, og de er opptatt, og de har ikke tid for barna. [...] Og det er mye å styre med. [...] Det de sier, det er veldig mye, at de sliter med det. Og så at de er ikke vokst opp sånn. (side 5-7)</p> <p>Det jeg likte med ICDP for det er, eh barneutvikling. Og det barneutvikling, jeg liker snakke med barn, sitte med barn. [...] For barnet er jo den generasjonen som kan, eh forandre veldig mye hvis du begynner fra det, de små. (side 8-9)</p> <p>Det barneperspektivet, pluss det hjelpe de som er kommet, mm hit. De får veldig mye utfordring for de vet ikke. De skjønte ikke. De, eh usikre. Litt annerledes. For det kan godt være en forebyggende for foreldre og barn og kommer i konflikt med barnevern, også. Vi eh, vi har snakket om barnevernet. [...] De er veldig redd og barnevernet. [...] De er redde for de hørt veldig mye rundt seg, at eh, hva som skjedd med en familie for barnevernet tok barnet deres. (side 38-39)</p>
<p>Informant 5</p>	<p>Men jeg var veldig engasjert og treffet. Det er det, folk trenger hjelp. Eh, mangler veiledning og informasjon. Det er jo kjempeviktig å ha det ICDP, da. [...] Fordi vi har jo storsamfunn. Vi ser jo dem glipper ut av eh, veiledning og informasjon, og. Går det den riktige veien eller hjelpe til, tilrettelegge litte grann. Eh, du ser jo det sviket av familie. Du ser sviket av</p>

ungdommer. Og det er jo den storsamfunn framover. Hva skal vi bli, det er ikke bare, bare til Norge framover, til [fødelandet] også. (side 2-3)

Eh, jeg setter veldig stor pris til Norge. Egentlig, ja, men derfor jeg var engasjert for å, for å få være en ressurs til min kultur. Fordi vi er jo den første generasjon som kommer den gang til Norge. [...] Og ja, det er veldig spennende, programmet da. [...] Jeg likte det veldig godt. At eh, jeg er en ressurs, ja det som jeg vite eller det som jeg kan formidle til de andre. Og jeg ser i, folk trenger hjelp. De mangler jo noen ideer, eller veier hvordan skal de finne ut. Det er en liten ting, er jo en stor løsning for folk. Eh hvordan skal de oppdage med ungene sine. Hvordan er det forhold. Vi har ikke felles, fellestid med barna våre. (side 12- 14)

Dette er min mål alltid eh, dette er ikke vår eh, og ja vi har respekt, men eh på, på hvilken måte. Jeg kan si alt er jo de foreldrene som styrer. Barna har ikke rettighet å bestemme for seg sjøl. Vi sier at da barn, du er den laveste i samfunn, ikke sant, du har ikke den godeste plass. Ja, du får omsorg, men allikevel du har ikke respekt. Det er både og, hvis du skjønner hva jeg mener. Så den respekten, og det er jeg veldig engasjert på, selv om de er små barn eller store barn, bare gi tid når dem hører eller spør om. Eh også tredje, er det kjønn. Vi har ikke stor respekt til jentene. Det er det gutt eller mannfolk som har mere makt og vi løfter dem i samfunnet vårt fordi dem er barn. (side 15)

Så eh, da jobber jeg jo. Det æ'kke bare bare til barn, sammetidig gjøre det en fortelling til familie, kvinnefolk. Eh det er alt fra omskjæring, vold som vold i nære relasjoner. Eh, det er mange ting som holder i ICDP. [...] i forhold til eh, tradisjonell kultur også de eh, modern kultur. Hva skal vi, ja, vi må, vi har de gode ting vi skal ta med oss alltid. Men det som er ikke viktig må være, endres. Vi måtte være, endre det. Det er det vi som skal endre og så vi skal ikke vente fra andre. Vi måtte bare starte i dag. Så det er det der, er veldig engasjert på, i forhold til barneoppdragelse. (side 16)

Informant 6	<p>At nyankomne skal få ICDP så tidlig som mulig. Enten de har barn eller ikke. [...] og de fleste som er her veit ikkje hvordan det er. Eh, de kan kanskje ha peiling hvordan det er å være foreldre ut fra mammaen hennes, pappaen hennes. Men de veit ikke hvordan det er å være foreldre ut fra den norske systemet. [...] Jeg synes alle skal få den. (side 38-39)</p>
Informant 7	<p>Fordi det er stort behov for ungdoms. Fordi det var mange tilbud til småbarnsforeldre. Barselgrupper, COS og jah, eh forskjellige ting, men Tuning in to kids har dem her. Eh, men på ungdom hadde dem ikke h noe. (side 3)</p> <p>Og hun kom rørende, mm. Ok det er noe at det var en veldig fin opplevelse, at aldri har skjedd før. Så sånne små endringer, sånn når vi hører fra foreldrene så er det, jah det er gull verdt. Men ungdom tar lengre tid. Fordi vi pleier å ha tolv ganger, men når det er ungdommer, så er, vi har hatt tolv ganger, det ser, bare små skritt. (side 5)</p> <p>Så det folk eh ler og har det godt og. Også får dem jo mange venner. Fordi mange er jo ensomme. (side 7)</p> <p>Det er den gleden med endringer til de foreldrene. Også når du har seks til åtte foreldre og så når du teller barna, nå har dem mindre barn, da. Før hadde jo førti barn. Når du har en gruppe så pleier du å oppnå, og førti barn. Så da ser du den gleden som du gjør, to timer arbeid i ti, tolv uker og så førti barn til gode. Og eh, nå er det bare en eller to barn disse, for nå er jo barna våre som kommer til veiledning. De har jo bare en og to, så nå er det ti, tolv barn da. Men likevel så er den, eh gruppetilhørigheten, du trenger ikke å sitte å veilede en og en. Så den gruppa får jo et, ganske, du oppnår ganske mye gjennom disse gruppene. Så da, du setter spor. Mange som har vært på gruppa har sagt atte vi husker det, [navnet på ICDP-veilederen], fortsett! og: var godt å være med, og så: holder du det kurset fortsatt? Så, mm, det er det, jeg får så mye tilbakemelding fra</p>

	<p>foreldre og det endringene som de får det til med barna som gjør at jeg holder ut selv. [...] Mm, det er det jeg får så mye tilbakemelding fra foreldrene. At det er, de setter pris på. [...] Også har jeg tro på det at forsk, ja de forskes på. Det er forsket mye eh, jah en studie før [...], men likevel, sånn disse studiene og disse forskningen og rapportene viser jo endringer, men vi ser jo i daglig gruppe. Så jeg stoler på det og stor tro på det. Så jeg elsker å holde det ut! (side 14-16)</p> <p>Så det er sånne små drypp i hverdagen som gjør at du holder, så jeg. [...] Nesten så du får, ja, det kurset eller det vi gjør, har betydning for, hvert fall for noen. (side 17-18)</p> <p>For de som trenger det, også har jeg jo i bydelen, ellers så har vi, nå er det familievernkontor. [...] Og så går vi dit en gang, og så fortsetter du etter på, liksom. [...] Så er det tryggere. [...] For å gå til ukjente steder, så er det mange som ikke tørr. Så da vi har jo et apparat. Men det er det, som når det er ungdommer så noen ganger ser vi det at vi har ikke nok. [...] Og prøvd litt på NAV og andre steder [...], og kan dere hjelpe disse, familien? Eh, disse ungene hører ikke til noe sted. [...] Det er mere sårbart som jeg ser nå. Og det krever med å veilede dem, også. For det dem sitter med ganske store utfordringer. (side 25-26)</p>
<p>Informant 8</p>	<p>Det er en kjempefin gruppe, vi var heldige med å ha gruppen. Veldig engasjerte foreldre. Mm, så de var det. Var, merket, lærerikt for meg. mm. (side 3)</p> <p>Vi har snakket om kultur, identitet. Vi har snakket om alt veldig åpent. (side 9)</p> <p>Jeg synes, det motiverte meg at var at møte foreldrene, hvilke tankegang, de holdninger. Vi møter jo [...] ungdommene. Kunne få et foreldreperspektiv på tematikken [...] sosial kontroll, kultur, identitet. Det</p>

	<p>var veldig interessant. Mye kommer jo opp. Det, tematikken vår identitet, kultur, alt. Der var jo mye å ta tak i. (side 16-17)</p> <p>Det er en overgang fra å være en barn skal være lydig og, ikke sant, følge normer og regler, til å være nysgjerrig, spørre om alt. I det hele tatt. Det var positivt der og da, det funket. [...] Det var veldig interessant. (side 10)</p>
--	--

Vedlegg 6: Kondensater til subgruppene

Egne erfaringer

Jeg har selv opplevd behov for å tilpasse barneoppdragelsen etter å ha flyttet til et nytt land med nytt språk, ny kultur, ny sammenheng og nytt samfunn. Jeg opplevde at synet på barn og ungdom var annerledes i Norge, at de har rett til å si sin egen mening, at jenter og gutter er likeverdige og at barn trenger kjærlighet. Jeg har selv følt på kroppen at barneoppdragelsen ikke bare kan videreføres fra en generasjon til neste generasjon. Etter at jeg hadde vært med på ICDP-kurs ble jeg selv mer åpen mot mine barn og jeg har lært veldig mye.

Engasjement

Jeg liker ICDP-konseptet og mener at det er behov for foreldreveiledning, spesielt til minoritetsforeldre siden samfunnet og kulturen her er så annerledes. Foreldrene forteller om de positive endringene i samspillet med barna og at de er så fornøyde. Jeg får så god energi av det og tror på at veiledningen virker. Hos ungdomsforeldrene skjer det endring i positiv retning, men i mindre grad. Jeg ønsker å hjelpe foreldrene og bidra for neste generasjon og samfunnet. Jeg er inspirert av at foreldreveiledningen kommer både barna og foreldrene til gode, at jeg kan hjelpe til med oppfølging der det er behov og at det kan forebygge konflikt med barnevernet.

Taushetsplikt

Jeg er overbevist om at taushetsplikten i gruppen er veldig viktig for at foreldrene skal bli trygge og åpne seg. Jeg informerer også om den juridiske taushetsplikten i tjenester fordi de ikke har kunnskap om det eller har dårlige erfaringer i opprinnelseslandet.

Tilnærminger

Jeg opplever at foreldrene er veldig skeptiske og utrygge i de første møtene. Det er ikke vanlig å snakke om det som er vanskelig, jeg tror det er skambelagt og de forteller at de er redde for baksnakking I tillegg kommer at en del foreldre tror at jeg har forbindelse til barnevernet, og alle minoritetsforeldrene er veldig redde og skeptiske til barnevernet. Jeg

pleier ofte å fortelle om mine personlige erfaringer omkring barneoppdragelse og oppvekst, også om egne feil og humor på dette. Jeg opplever at dette skaper åpenhet og trygghet i foreldregruppen. Jeg synes det er viktig å møte foreldrene med respekt og anerkjennelse og sette ord på dette i møtet med dem.

Morsmål

Jeg opplever at veiledning på morsmål gir trygghet og letter kommunikasjonen i gruppen. Jeg har erfaring med at foreldre bare vil delta når det er gruppe på morsmål. Begreper i samspillsveiledningen kan være vanskelig å forklare på morsmål. Jeg opplever også at foreldrenes bakgrunn fra by og land, samt utdanning innvirker på kommunikasjonen selv om vi snakker morsmålet. Jeg har også erfart at foreldrene fortalte om mindre frykt for baksnakking når det var gruppe på norsk med foreldre som har ulike morsmål og som snakker godt norsk. Jeg erfarer vanligvis at minoritetsforeldre har et stort behov for informasjon om samfunnet, om rettigheter og hvordan ting fungerer og at jeg kan gi informasjon på morsmålet.

Dele erfaringer

Jeg har respekt for at foreldrene er mestrende i foreldrerollen og i ICDP foreldreveiledningsgruppen får de en arena der de kan reflektere over samspillet med barnet/ungdommen og oppdragelse. Foreldrenes deling av erfaringer er hovedpoenget med foreldreveiledningsgruppen. Det er lærerikt både for dem og for meg. Sammen med min med-veileder prøver jeg ut ulike måter å aktivere foreldrene på og vi tilpasser etter hva som fungerer. Visuelle virkemidler er nyttig og det finnes en del ICDP-materiell, men jeg finner ikke det ikke alltid på morsmål eller tilstrekkelig kultursensitivt. Foreldrene forventer at jeg skal komme med svar på hvordan de skal oppdra barna sine. Jeg forklarer at ICDP foreldreveiledning ikke er en oppskrift, men handler om refleksjon, bevisstgjøring og egne valg for det som passer dem. Foreldre justerer seg til dette, men noen foreldre ønsker å få svar og er misfornøyde med å ikke få det.

Følsomme tema

Jeg synes det oftest er ukomplisert å snakke om oppdragervold. Det føyer seg inn i samspillstema og foreldrene deler erfaringer om hvordan de kan sette grenser på en god

måte. Jeg synes det er mer krevende å snakke om ungdomstid, alkohol, kjærester og forhold som angår ekteskap. Det er ganske vanlig at det blir krangel mellom foreldre når de snakker om barneoppdragelse som handler om likeverd mellom kjønn og barn og tenårings rett til å bestemme. Foreldre knytter sine synspunkter til religion og tradisjoner. Når det blir krangel mellom foreldrene, tar jeg ledelsen og går videre med samspillsveiledning eller tar kaffepause.

Belastninger

Nyankomne har krevende omstillinger og mer tidsklemme enn tidligere. Jeg synes det er viktig å møte foreldrene på deres behov. Alle minoritetsforeldre er redde for barnevernet og har behov for å snakke om barnevernet. Jeg har erfart at mange barn bruker foreldrenes frykt bevisst til å sette makt bak sine krav, selv tre-åringer gjør det. Hvis foreldrene ønsker det, hender det at jeg får barnevernet til å komme til et gruppemøte. Foreldrene blir trygge og myndiggjort etter at jeg har informert, etter at vi har snakket om barnevernet i gruppen og etter samspills-veiledningen. Når jeg avdekker oppfølgingsbehov for foreldre, barn og tenåringer foreldrene, henviser jeg til aktuelle instanser. Det hender også at jeg hjelper foreldrene med å etablere kontakt. Foreldre kan ta opp tunge saker og da snakkes vi vanligvis utenom gruppen. Heldigvis har jeg egen veiledning tilgjengelig. Ungdomsforeldre har det ofte vanskeligere enn småbarnsforeldre. Aller vanskeligst er det for ungdommen selv. Jeg er fortvilet over at det ikke er så mye hjelp å få til dem. Småbarnsforeldre kan bli skremt av å være i gruppe sammen med ungdomsforeldre. Jeg synes det hadde vært fint med eget opplegg for minoritetsforeldre med tenåringer.

Vedlegg 7: Godkjenning fra NSD

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Minoritetsspråklige ICDP-veilederes erfaringer

Referansenummer

997279

Registrert

07.04.2019 av Hege Sørmo - hege.sormo@gmail.com

Behandlingsansvarlig institusjon

VID vitenskapelige høyskole / Fakultet for sosialfag / Fakultet for sosialfag Oslo

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Nina Olsvold, nina.olsvold@vid.no, tlf: 47011072

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Hege Sørmo, hege.sormo@gmail.com, tlf: 47248072

Prosjektperiode

06.05.2019 - 01.04.2021

Status

05.01.2021 - Avsluttet

Vurdering (5)

05.01.2021 - Vurdert

NSD har vurdert endringen registrert etter den 27.11.2020

Nina Olsvold er lagt til som ny prosjektansvarlig.

Studenten bekrefter at datamaterialet er anonymisert den 21.12.2020. NSD avslutter derfor sin videre oppfølging av prosjektet.

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

18.03.2020 - Vurdert

NSD har vurdert endringen registrert 18.03.2020

Vi har nå registrert 31.12.2020 som ny sluttdato for forskningsperioden. I tilfelle det skulle bli aktuelt med ytterligere utvidelse av den opprinnelige sluttdato 31.12.2019, må vi vurdere hvorvidt det skal gis ny informasjon til utvalget.

NSD vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til videre med prosjektet!

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

07.11.2019 - Vurdert

NSD har vurdert endringen registrert 18.10.2019

Vi har nå registrert 30.06.2020 som ny sluttdato for forskningsperioden. Vi gjør oppmerksom på at ytterligere forlengelse ikke kan påregnes uten at utvalget informeres om forlengelsen.

NSD vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til videre med prosjektet!

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

21.10.2019 - Vurdert

NSD har vurdert endringen registrert 18.10.2019

Vi har nå registrert 30.06.2019 som ny sluttdato for forskningsperioden. Vi gjør oppmerksom på at ytterligere forlengelse ikke kan påregnes uten at utvalget informeres om forlengelsen.

NSD vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til videre med prosjektet!

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

06.05.2019 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 06.05.2019, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD ENDRINGER

Dersom behandlingen av personopplysninger endrer seg, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. På våre nettsider informerer vi om hvilke endringer som må meldes. Vent på svar før endringer gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 31.12.2019.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

TAUSHETSPLIKT

Informantene i prosjektet har taushetsplikt. Det er viktig at intervjuene gjennomføres slik at det ikke samles inn opplysninger som kan identifisere enkeltpersoner eller avsløre taushetsbelagt informasjon.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Kajsa Amundsen

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

Vedlegg 8: Samtykkeerklæring

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Minoritetsspråklige ICDP-veileders erfaringer», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til å delta i intervju.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet i 2019/2020.

.....

(signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 9: Informasjonsskriv om studien

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Minoritetsspråklige ICDP-veileders erfaringer»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke minoritetsspråklige ICDP-veileders erfaringer med foreldreveiledningsgrupper. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltagelse vil innebære for deg.

Formål

Innvandrerens barneoppdragelse er et samfunnsaktuelt tema og ICDP foreldreveiledning til minoriteter er et støttende tiltak. Den minoritetsspråklige ICDP-veilederen har en viktig rolle i dette tiltaket. Det finnes lite forskning som beskriver minoritetsspråklige veileders erfaringer og i dette prosjektet ønsker jeg å spørre deg om dine erfaringer.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Ansvarlig for forskningsprosjektet er Hege Sørmo, student ved høyskolen Diakonova/VID på masterstudiet i sykepleie.

Veilederen heter Ursula Smaaland Goth.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du som får spørsmål om å delta er sertifisert minoritetsspråklig ICDP-veileder og har blitt kontaktet gjennom ICDPs nettverk av koordinatører.

Hva innebærer det for deg å delta?

Din deltagelse innebærer å delta i et intervju med meg og det vil vare ca 1 time. I intervjuet vil jeg stille deg spørsmål som handler om dine erfaringer med veileder-rollen i ICDP foreldreveiledningsgruppe for minoritetsspråklige. Spørsmålene handler om dine erfaringer med trygghet og dialog i foreldregruppen og hva du synes er viktig for at gruppen skal fungere godt. Jeg ønsker en åpen samtale mellom oss. Du er ekspert og jeg ønsker å lære av deg.

Under intervjuet vil jeg notere litt og lydopptaker vil bli brukt. Dette for at jeg skal få med meg presist det som blir sagt og for å gjøre arbeidet mitt med intervjuene lettere for meg.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i dette forskningsprosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller hvis du senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan oppbevares og brukes dine opplysninger

Vi vil bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette informasjonsskrivet. Vi vil behandle opplysningene om deg konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er kun jeg og min veileder som har tilgang til opplysningene om deg. Jeg vil ikke bruke ditt navn eller andre personsensitive opplysninger om deg i oppgaven min. Jeg kommer til å bruke oppdiktete navn i oppgaven. Det du forteller meg vil bli anonymisert.

Alle utskrifter av datamaterialet vil bli oppbevart på en kryptert minnepinne og oppbevart i et låsbart skap i et låst rom.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes i desember 2019. Da slettes lydopptakene og notatene makuleres.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende en klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra VID har NSD - Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller du ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Hege Sørmo tlf 47 24 80 72, epost hege.sormo@gmail.com eller veileder Ursula Smaaland Goth tlf 95 96 59 69, epost Ursula.Smaaland.Goth@vid.no
- NSD- Norsk senter for forskningsdata AS, på epost personverntjenester@nsd.no eller tlf 55 58 21 17
- Personvernombudet ved VID høyskole, på epost personvernombud@vid.no

Med vennlig hilsen
Hege Sørmo,
Masterstudent Diakonova/VID

Vedlegg 10: Henvendelse for rekruttering

Hei

Jeg kontakter deg som ICDP-koordinator i () bydel etter anbefaling fra Eli Ø Baardseth, ICDP-koordinator i HEV Oslo. Årsaken er at jeg er i gang med min masterstudie der jeg ønsker å intervju minoritets-språklige ICDP-veiledere angående deres erfaringer med foreldreveiledningsgrupper. Det finnes svært lite forskning på dette. Jeg ønsker å belyse deres erfaringer og søker å intervju flere i bydeler og kommuner i Østlandsområdet. Finnes det minoritetsspråklige ICDP-veiledere i () bydel som jeg kan kontakte for å spørre om intervju? Kunne du ev tenke deg å videresende min mail til dem?

Forskningsspørsmålene mine er: hvilke erfaringer har minoritetsspråklige veiledere med å skape trygghet i gruppen, med dialog?

og

hvilke utfordringer og muligheter opplever de med ICDP foreldreveiledning til minoritetsspråklige?

Studien er godkjent av NSD, dvs at planene for gjennomføringen er i tråd med lovverket og etiske retningslinjer som regulerer forskning. De som blir intervjuet har sine rettigheter mht personvern, de vil bli anonymisert (også i fht bakgrunnsopplysninger) og deres taushetsplikt vil bli ivaretatt. Jeg vil ikke samle inn informasjon som kan bidra til å identifisere gruppedeltagere eller taushetsbelagt informasjon. Dette forutsetter at det også tas hensyn til eksempler, sitater og spesielle hendelser.

Hører gjerne fra deg og fra minoritetsspråklige ICDP-veiledere ved spørsmål og/ eller interesse for å bli intervjuet av meg. Jeg formidler samtykke-skjema og avtaler tid og sted for intervju osv etter at interesserte har tatt kontakt meg.

Hilsen Hege Sørmo,

Helsesykepleier og ICDP-veileder i Asker, og masterstudent i sykepleie ved VID (tidligere Diakonova)

Tlf: 472 48 072